

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

AZİZ NESİN Ramuz gazı

bilgi yayınevi

Birinci Basım, 1964
(Düşün Yayınevi)

İkinci Basım
Ağustos 1969

Üçüncü Basım
Temmuz 1971

AZİZ NESİN

NAMUS GAZİ

İç Resimler : Mustafa UYKUSUZ

ANKARA 1971

İ Ç İ N D E K İ L E R

Potinbağı Senfonisi	7
İçip İçip Ağlama Romansı	19
Bizim Köyün Deliler Baladı	31
Gebe Kadın İçin Ağlama Konçertosu.	55
Yeşil Renkli Namus Gazı Operası	65
Altı Bekçi Atlıkarıncada	93
Aile Mezarlığı	105
Kiralık Kat.	113
Devletlerarası Dostluk İlişkileri	119
Sekiz Ayaklı Sisiphus	133
Bir Şaheser Doğuyor....	145
Bir Yılbaşı Anısı	159
Bir Maaşla	167

POTİNBAĞI SENFONİSİ

Dört numaralı hücrede kısacık, sıskacık sanık, içi boş kömür çuvalı gibi köşeye yığılıp kalmış. Üç gündür burada. Açlıktan, soğuktan, hepsinden de daha çok yalnızlıktan üşümüş, büzülmüş, uyumuş...

Dört numaralı hücrenin eni iki, boyu üç, yüksekliği de ikibuçuk metre, yani onbeş metre küp hacminde.

Dört numaralı hücrenin penceresi yok.

Dört numaralı hücrede ışık da yok.

Dört numaralı hücreye tıkarlarken sanığın kravatını, pantolon kemerini, kayışıyla birlikte kol saatini, anahtar zincirini, ayakkabılarından söktükleri potinbağlarını almışlardı; hücrede bunlarla kendini asmasın diye... Ceket yakasının altına sokulu iki topluiğneyle, dolma kalemini de almışlardı; bunları bir yerine batırıp kendini öldürmesin diye...

Dört numaralı hücredeki sanığın yaşamasını istiyorlardı.

Dört numaralı hücreye gün ışığı girmediğinden sanık, üç gündür yaşadığı zamanın gece mi, gündüz mü olduğunu bilmiyordu.

Dört numaralı hücredeki sanık, saatin kaç olduğunu da bilmiyordu. Üç gündür burdaydı ama o beş yada on gün oldu sanıyordu buraya sokulalı.

Dört numaralı hücredeki sanık kendi üstüne katlanıp kıvrılmış, içine kapanıp büzülmüştü tostoparlak.

Dört numaralı hücrenin kapısında eni boyu bir karışlık bir delik vardı; bu delik sürgülü bir tahta kapakla kapalıydı. Bu tahta kapağın altında bir de örgütel kapıyordu deliği.

Dört numaralı hücrenin nöbetçisi sıklıkla kapı deliğinin sürmeli kapağını açıp, sanığın içeride ne yaptığını gözledikten sonra yine kapıyordu sürgülü kapağı.

Dört numaralı hücredeki üşümü, büzülmüş, uyumuş kısıpık, sıkıpık sanık, kendisinin yokluğunda, evdeki kedisinin aç kaldığını düşünüyordu. O düşünürken, çat, kapı deliğinin sürgülü kapağı açılıyordu. Çat, kapıyordu.

Dört numaralı hücredeki sanık, su verilmediğinden saksıdaki çiçeklerinin kuruyacağını düşünüyordu; kapak açılıyordu, çat...

Dört numaralı hücredeki adam, hepsinden çok, hiç görmediği Paris'i düşünüyordu nedense. Çat!.. Kedi... Çiçek... Paris... Çat!.. Çiçek çat!.. Kedi Paris çat! pa ke çat di çek çat ris pat...

Dört numaralı hücredeki sıkıpık, sıkıpık sanığın beyninde düşünceler, kulaklarında sesler büyüyordu. En küçük bir çıt, kulaklarında depremle yıkılan koca bir yapının gürültüsüyle uğulduyordu.

Çıt! Dışardaki elektrik düğmesi çevrilmişti.

Dört numaralı hücrenin on mumluk lambası yandı. Tozla örtülmüş lambanın üstüne ayrıca örgütel geçirilmiş olduğundan, lambanın ışığı on mumdan çok daha azdı.

Dört numaralı hücrenin kapısı açıldı. İçeri giren sivil polisti, yine kapandı kapı.

Sanık, uyuşup büzüldüğü köşeden kalktı.

Ellerini arkasında kavuşturmuş olan sivil polis iriyarıydı.

Öksürük düosu

Bir süre bakiştılar birbirlerine. Sanık bellibelişiz öksürdü. Sivil polis de öksürdü. Sanık yine öksürdü ölgün sesle... Sivil polis daha üst perdeden öksürdü. Sanık yine öksürdü yavaşça. Polis daha yüksek sesle öksürdü. Sanığın her öksürüğünü, polis daha sesli öksürükle bastırıyordu. Polis öyle hızlı öksürdü ki, sanık artık öksüremedi.

Adagio

Sonra bakiştılar. Polis öyle sert baktı ki, sanık artık ona bakamadı, başını aşağıya eğdi. Polis, birkaç kez sanığın çevresinde dolanıp onu yukardan aşağıya, aşağıdan yukarıya süzdükten sonra, ılımlı bir sesle,

— Merhaba... dedi.

Sanık ürkek,

— Merhaba... dedi.

Polis utangaç bir sesle sordu:

— Adın ne senin ?

— Mutira.

— Efendim ?

Yine birden toparlanıp bağırdı:

— Ha?

— Mutira.

Susuştular bir süre. Polis, arkasına kavuştu-

rulmuş ellerini sarkıttı, tepesinden baktığı sanığın iki adım uzağına çekildikten sonra tatlı sesle konuştu:

— Daha yeni polis oldum. Bir haftalık polisim ben... Bana verilen ilk önemli iş, sizsiniz.

Davranışları, bir dostuyla dertleşircesineydi:

— Sorulanların hiç birine cevap vermiyormuşsunuz. Öyle söylediler. Dediler ki bana, anlattır ona her şeyi, öyle dediler. Söyliyeceksiniz, bana anlatacaksınız.

Sustular ikisi de...

— Bana anlatmanız gerekli... Anlıyor musunuz Bay... Bay... neydi?

— Mutira.

— Bay Mutira, anlatmalısınız, açıklamalısınız... Çünkü bu, bana verilmiş bir ödev. Bu, ilk önemli işimdir, başaramazsam olmaz... Beni anlıyorsunuz, değil mi ?

Sustu bir süre...

Andante

— Susmayın rica ederim. Anlayın beni, anlayın... Yoksa... Nasıl söyleyeyim, sizi konuşturmak zorunda kalacağım... İstemiyorum böyle şey yapmak... Anlatabildim mi?

Yine sustu, bir süre.

— Beni, istemediğim şeyi yapmak zorunda bırakmayın Bay... neydi?

— Mutira.

— Bay Mutira, rica ederim, anlayışlı olunuz, lütfen konuşunuz... Sizi hiç tanımıyorum, kimsiniz bilmiyorum. İlk görüyorum sizi. Siz de beni öyle...

Tanışmıyoruz ki... İlk görülen, daha yeni tanışılan bir adamı dövmek zordur; kolay iş sanmayın. Ama bana, döveceksin dediler, konuşmazsa, anlatmazsa döveceksin, dediler...

Polis bir adım daha geri çekildi. Sanık da ona bir adım yaklaştı.

— Sonra biliyor musunuz, ben hayatımda hiçkimseyi dövmedim. Yapamam... Bakmayın siz benim böyle boyluboslu oluşuma... Yufka yürekliyimdir, yumuşak huyluyumdur... Hiçkimseyi dövmedim hayatta, çocuklarımı bile...

Bir adım daha geri çekildi, sanık da ona bir adım daha yaklaştı.

— Ama siz bana kötülük ediyorsunuz konuşmamakla... Sizi konuşturamazsam, beni kovarlar işimden... Oysa daha yeni girdim mesleğe. Beni atarlar işimden diyorum Bay... neydi?

— Mutira.

— Bay Mutira beni atarlar... Yine işsiz kalarım sonra...

Polis bir adım daha geri çekilmek istedi, duvara dayandı, hücrede çekilecek yer kalmamıştı. Sanık ona iyice sokuldu.

— Vicdanınız elverir mi benim işsiz kalmama... İki çocuğum var, Bay... neydi?

— Mutira...

— Bay Mutira, iki çocuğum var.

Polis bitkin duvara yaslanmıştı.

— Ne zor!.. Allahım ne zor!.. Tanımadığın, aranda geldigeçti olmamış birini dövmek durup dururken ne zor...

Yaslandığı duvarın dibine çömeldi.

- Tanıdığım olsa bile dövemem ki... Size yalan söyleyecek değilim ya, ben hiç kimseyi dövmedim, ama çok dayak yedim. Annem babam döverlerdi beni, öğretmenlerim de döverlerdi... Arkadaşlarım da çok dayak attı bana...

Çömeldiği yere çöktü.

— Ben aylarca işsiz kaldım, geçim çok zor... Polisliğe girene kadar neler çektim, neler, bir bilseniz. Anlatsam acırsınız bana... İşte onun için ya, görevini yapamıyor diye polislikten çıkarılmak istemiyorum... Ne olur, bana yardım edin...

Polis, ölgün sesle kesik kesik öksürdü. Başucunda ayakta duran sanık da öksürdü. Bir o, bir öbürü öksürüyordu. (Öksürük düo'su) Polis kesik kesik iniltiyle öksürdükçe sanığın öksürükleri daha sertleşiyordu. Polis birden ayağa fırladı, bağırdı:

— Ama siz bana işkence ediyorsunuz... Haklarınız yok buna Bay... neydi?

— Mutira.

— Bay Mutira, rica ederim, size dayak atmak zorunda bırakmayın beni... Elimden gelmez diyorum size, yapamam... Rica ederim, çok rica ederim, söyleyin, konuşun...

Sustu bir süre, sonra uyumlu bir sesle konuştu:

— Sizi anlamıyor değilim, ama, siz de beni anlayın ne olur... Kendimi sizin yerinize koyuyorum; diyorum ki kendi kendime, ben bu adamın yerinde olsam, kendiliğimden, yani dayak yemeden söyler miydim? Onun için, ne olur, siz de kendinizi benim yerime koyun. Polislikten kovulup yeniden işsiz kalmamı, çocuklarımla açlık çekmelerini ister misiniz? Gördünüz mü, istemezsiniz ta-

biî... Öyleyse anlatın. Beni, sizi dövmekle görevlendirdiler. Sizi konuşturabilirsem, bu, benim mesleğimde ilk başarıım olacak... Yardım edin bana, ne olur!...

Polis, yumruğunu öbür elinin ayasına vura vura hücrede dolaştı, kendi kendine konuşmaya başladı:

— Hey Allahım, sen bana kuvvet ver... Sen bana cesaret ver... Durup dururken bir adam nasıl dövülür canım... Allahım!...

Sanığa döndü:

— Öyleyse siz yardım edin bana, hiç olmazsa siz yardım edin. Beni kızdıracak, çileden çıkarak bişey yapın ki döveyim sizi... Bişey yapın, bişey söyleyin Bay... neydi?

— Mutira.

— Bay Mutira, beni kızdırın biraz ne olur canım, kızdırın da döveyim sizi, yalvarırım, ne olur...

Bir zaman yalvardı sanığa, ama yalvarmalarının işe yaramadığını anlayınca,

— Siz de hak verirsiniz ki, dedi, artık benden günah gitti. Siz dayağa kaşındınız... Ama ben... ben... ben...

Sustu. Tatlı bir söyleyişle,

— Size bişey itiraf edeyim mi, dedi, ben bugün bir polisim ya, Allahın bir lütfudur benim polis oluşum. Birkaç gün daha işsiz kalsaydım, çok kötü olacaktı, çalacaktım çünkü... Polis olamasam hırsız olacaktım ben... Ama polis oldum işte... Belki de siz polis olmadığınız için... Hayatımı anlatayım size, dinlemek ister misiniz?

Polis de, sanık da yere oturdular karşılıklı.

— Ben çok acı çektim, çok çile çektim Bay... neydi?

— Mutira.

— Bay Mutira. Size bişey söyleyeyim ama, aramızda kalsın, e mi, beni de dövmüştü bir kere polis... Şimdi beni daha iyi anlıyorsunuz değil mi? Beni dövdüler karakolda, sonra suçsuz olduğum anlaşılnca bıraktılar. Suçsuzluğum anlaşıldı ama, ben gerçekten suçsuz değildim ki... Yalan söyleyip kurtuldum. Siz de bir yalan söyleyin... (Bağırdı) Yalan söyleyin canım... Yalan söyleyin de, ben de yalan söylüyorsunuz diye sizi döveyim...

Sustular.

— Ama ben sizi konuşturmadan bu kadar uzun zaman yanınızda kalamam ki... Sonra üstlerim kızar bana. Onca zaman sanığın yanında ne yaptın, diye sorar bana üstlerim. Siz benim ekmeğimle oynuyorsunuz, işimden edeceksiniz beni...

Ayağa kalktı, sanığı da yakasından tutup, bir boş çuval gibi kaldırdı. Sonra bir elini dostça sanığın omuzuna koyup,

— Siz, dedi, bir sanık olarak konuşmamakta haklısınız. Ama ben de bir polis olarak sizi söyletmek için dövmekte haklıyım, öyle değil mi? Bunu kabul ediyorsunuz umarım. Ama bana görevimi yapmam için hiç yardım etmiyorsunuz ki... Sizi dövmem için bir sebep yaratın. İşimi kolaylaştırın, ne olur; küçücük bir yardımda da mı bulunamazsınız?

Birden elini havaya kaldırdı, ha vurdu ha vuracak... Sonra iki kolu da aşağı sarktı. Böylece

bunu birkaç kez daha denedi, ama her seferinde de havaya kalkan eli sanığa vuramadan aşağı düştü.

İki eliyle sanığın iki omuzundan dostça tutup babacan bir sesle konuştu:

— Sizinle bir anlaşma yapalım, gelin. Ama aramızda kalsın, gizli bir anlaşma. Sanki sizi dövüyormuşum gibi bağırın... Yüksek sesle yalvarın bana. Canınızı acıtıyormuşum gibi öyle bir bağırın ki, dışardan bağırmanızı duysunlar da, sizi dövdüğümü sansınlar... Olur mu Bay... neydi?

— Mutira.

— Bay Mutira, anlaştık mı? Hadi, dayak yiyormuş gibi bağırın bakalım...

Eğilip yerden bir değnek aldı,

— Hah, dedi, işte ben de bu sopayla o yana bu yana vurur, sizi dövüyormuş gibi gürültü çıkarırım. Anlaştık değil mi, hadi başlayın bağırma-ya... Çok bağırın da dışardan duysunlar... Hadi!

Sustu.

— Çok inatçısınız Bay... neydi?

— Mutira.

— Bay Mutira, sizin yerinize ben bağırırdım dayak yiyormuş gibi ama, sesimi tanırlar yoksa... Sonra çakarlarsa kovarlar beni polislikten.

Yalvarmaya başladı:

— Acıyın bana ne olur, yalvarırım size... Bir iyilik edin... Ya anlatın kendiliğinizden yada sizi dövmem için bir bahane yaratın... Biraz kızdırın beni, sinirlendirin...

Allegro

Polis, ellerini göğsünde çaprazlıyarak, sonra

özp arkasında kavuşturarak bir zaman sanığın çevresinde dolandı, sonra bir omuz vurup yıktı yere sanığı. Yaptığı kabalığa pişman olup,

— Pardon... dedi, sanığın kalkmasına yardım etti.

Yine dolandı çevresinde, bir dirsek atıp yere yıktı bir daha. Sanığı düştüğü yerden kaldırıp,

— Siz de bana bişey yapsanıza! diye bağırdı. Kendi kendine,

— Kızamıyorum, kızamıyorum... Olmuyor., diye söylendi.

— Yine potinbağı çözülmüş... diye eğildi, ayak-kabısını bağlarken, öyle hızlı çekti ki, potinbağı kopup ikiye bölündü.

— Sağlam bişey yapmıyorlar ki... diye bağırdı, hep çürük çarık potinbağları... Alçak herifler!.. Her hafta potinbağ alınır mı be... Haftada bir, elli kuruş ver, potinbağ al, işin yoksa...

Gittikçe kızılıyordu, kızdığa bağırıyordu:

— Sağlam bir bağ yapsalar ne olur... Ne olur sanki... Bir ekişte kopuyor işte... Dolandırıcılar!...

Öyle kızgınlıkla bağırıyordu ki, sanık korkudan titreyerek köşeye sığınmıştı.

— Daha bağlarken kopuyor... Alçak! Namus-suz!.. Eşşoğlu eşşek!...

Birden kendini kaybedip sanığın suratına hızlı bir tokat indirdi. Sonra yaptığı işe şaşarak, tokatı attığı eline şaşkınlıkla bir süre baktı, birden bir tokat daha attı...

Sevine,

— Vurdum... Dvyorum!., diye söylendi, dvyorum artık Bay... neydi?

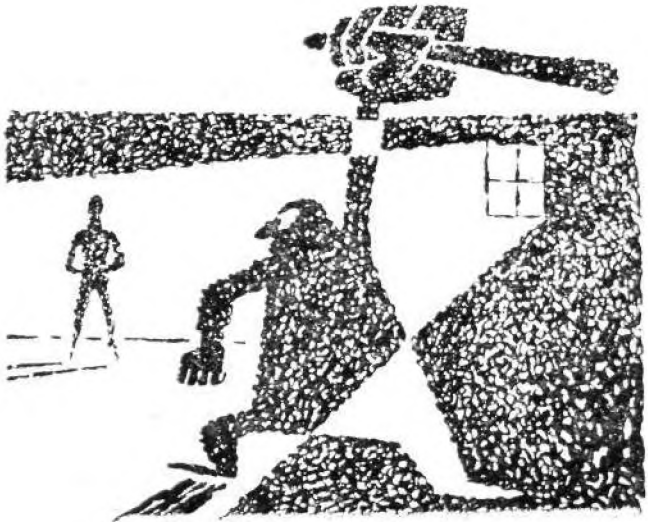
— Mutira.

— Bay Mutira, dövabiliyorum...

Sanık,

— Bundan sonra artık hep döversiniz... dedi.

Polis, sille tokat, tekme yumruk girişti, sanığı dövmeye, duvardan duvara çarpmaya başladı, bir yandan da bağırarak sövüyordu.

İÇİP İÇİP AĞLAMA ROMANSI

Sarı Tahsin, meyhanesinin önüne bu balıkçıları dekor olsun diye asmadı. O mantarları da süs olsun diye koymadı meyhane penceresinin önüne. Onlar kendiliğinden öylece konulmuştu oralara; burda herşey öylecene, herşey kendiliğinden... Balıkçı kayıkları da çakıllı kıyıya süs olsun diye çekilmemiş... Sarı Tahsin, meyhanesini bile isteyerek, düşünerek deniz kıyısına kurmadı; başka bir yer aklına gelmemişti de ondan... Bu kıyı kuytusuna, saç, bez, çuval, teneke, oluklu saç, paslı teneke, eski varil, delik bidon, tahta, taş, kerpiç, katranlı kâğıt, şurdan burdan eline ne geçtiyse topladı, sonra bunların hepsini birleştirip, buraya bir meyhane kuruverdi.

İki küçücük penceresiyle, bir de kapısı var meyhanenin. Pencereden baktın mı, balıkçı kayıklarının kalkık burunları arasından ve asılı balıkçıların arkasından karşı kıyıyı görürsün. Sarı Tahsin, manzarayı kapıyor diye balık ağlarını kaç kez kaldırtmak istedi de, kimi müşteriler karşı koydu.

Meyhanenin her bir yanı sarmaşıkla sarılmış, salt iki küçük pencereyle bir de kapı kalmış sarmaşıkla örtülmeyen. Yediveren kaysı gülü de, bütün çatıyı sarmış. İki pencerenin önü çepeçevre hanımeliliyle donanmış. Arka yan, filbahrilerle, ya-

bang  leriyle dolu... Meyhanenin kapısı önünde bir asma  ardağı var, altında altı masa durur. Güneş batıp da iyice gölge düştü m , bütün masalar  ardak altına çıkarılır.

Burda her ne varsa, hepsi kendiliğinden olmuş, ta eskiden beri varmış gibi gelir insana; sanki dünya dünya olalıberi bu meyhane işte böylece burdaymış da, sonradan Sarı Tahsin gelip girmiş içine...

*

Yolun gölge yanına sığınarak yürüyen delikanlı, Kolleji bu yıl bitirdi. Ne olacağını bilemiyor, belki Amerika'ya gidecek ama pek istemiyor orasını. Paris derler bir şehir varmış, orasını daha çok çekiyor g nl ... İyi mi? Şiirler yazar, söyler, ama kimselere okuyamaz. Bakarsan söyle bir, vurdumduymazın biri... Oysa i lidir, duyguludur, bir kendince dünyası vardır içine dönük. Bu farfara-lığı, durmadan konuşması, başkasına söz bırakmaması, dikkati üstüne çekmekten çok,  zkendini gizleyip d şkendini ortaya koymak isteyişinden. Kendisi de şiir yazdığı için, şiir yazarlarla alay eder. Yalnızca yalnızca ağılar, kendisiyle kalınca... Ama  stelik, başka bir ağılayan gördü m  alay da eder.

Umursamaz görünüşlü delikanlının dudağı kenarından bir taze ot sapı sarkıyor. Aradabir ağızındaki ot sapını dişleriyle eziyor. Bir ıslık tutturmuş gidiyor. Güneşten, denizden, r zg rdan yanık derisi pul pul...

Yoldan, düz meyhane yoluna saptı, kaba top-rağı tozutarak indi,

— Heeeey, Tahsin âbiii!...

Birkaç kez böyle seslendi, çardak altındaki masalardan birine oturdu.

— Tahsin âbii!... Heeey!.

Mahzen dehlizlerinden gelirmiş gibi, meyhanenin tezgâhından Sarı Tahsin'in sesi yankılanarak duyuldu:

— Sen misin Nuriii? Yahu oğlum, rakıyı boğazımda kodun, nedir derdin, ne bağıryorsun? Birbirlerini görmeden konuşuyorlardı:

— Yahu müşteri geldi be!

— Kimmiş o müşteri? Hah hah hah...

— Ben müşteri değil miyim yani!...

— Haçan senin müşteri olmağına on fırın ekmek yemekliğin lâzım...

— Ne biçim meyhane burası be!

— Oğlum, zavurdama orda... Boğaz'ın her bir yanı meyhane. Burasını beğenmedinse, çeker gidersin başka birine... Haydi, al voltanı!

— Ben öyle mi demek istedim be Tahsin âbi.. Bir kadeh soğuk rakı getirecek kimse yok mu yani?

— Dur şimdi, keyfimi kaçırma!... Kendim içiyorum, sadrâzam gelse bozamam keyfimi.

— Sen meyhaneci değil misin yahu? Getir rakıyı be!

— Bana bak! Meyhaneci olduksa, babanın uşağı değiliz ya... Kalk da gel kendin al!... Rakının yerini bilmez değilsin ya...

Delikanlı loş meyhaneye girdi. Sarı Tahsin tezgâhta demleniyordu.

— Merhaba Tahsin Ağabey...

— Hah şöyle... İlk selâmını ver, sonra is-

tersen silâhını çek, vur. Merhaba! İşte rakılar rafta, al bir kadeh de doldur...

— Salata filân bişey yok mu?

— Ne gibi?

— Yahu Tahsin Ağabey, yapma be, burası meyhane... Ne gibisi var mı, salata işte...

— Yani sen şimdi ne gibi salata istiyorsun?

— Domates salatası...

— O yok.

— Hıyar salatası.

— O da yok...

— Çiroz salatası ?

— Yok dedik ya...

— Ne var peki ?

— Git başımdan, git!...

— Kavun var mı ?

— Kavun meze isteyen, kolunun altına bir kavun alır getirir oğlum.

Delikanlı, kadehteki rakıyı içti, yüzünü buruşturup yumruğuyla ağzını sildi.

— Peki öyleyse, dedi, ben gidip de bi şeyler alayım, kavun, peynir, domates filân...

— Git getir ya... Burası meyhane oğlum, herkes elinde bir dolu zenbille gelecek...

— Tekke desene şuna...

Sarı Tahsin keyiflenmişti. Karadenizlice, Karadenizlice gülüyordu.

Delikanlı, Sarı Tahsin'in meyhanesine döndüğü zaman hava yeni yeni kararıyordu. Masalarda müşteriler vardı. İki garson masalar arasında ko-

şuşup duruyordu. Sarı Tahsin, yine tezgâhı başında demlenmekteydi. İki garson da daha çok, bu meyhanenin yeni müşterilerine hizmet ediyordu. Meyhanenin gedikli müşterileri, biyandan kendi işlerini kendileri görüyor, biyandan da Sarı Tahsin'le şakalaşıp duruyorlardı. Bu gedikli müşterilerden biri, evde yapılmış midye dolması getirmiş, iki midye dolmasını da Sarı Tahsin'in tabağına koymuştu. Kimisi kavun kesiyor, kimisi salata yapıyor, kimisi de kalıp buzu keserle parçalamıya çalışıyordu. Sarı Tahsin bu gedikli müşterilerine, — Yahu, dedi, herkes kendi gırtlığına düşmüş, hiçbiriniz de şu Tahsin kulunun kadehine rakı koyayım, demiyor. Bu dünyada insaniyetlik kalmamış...

Ay yusuvarlak, ta karşıda... Nuri tek başına oturduğu masada Boğaz'ın karşı kıyı ışıklarına bakıyor ama, baktığını görmüyor. İçiyor. Yanındaki masada da birbaşına bir adam var, o da içiyor, hem içiyor, hem biyandan ağlıyor... Dirseği masada, eli alnında durmadan ağlıyor, boyuna ağlıyor. Adam ağlıya ağlıya gözyaşı olup akıp gidecek, karışacak Boğaz'ın sularına.

Delikanlı, onun ağladığını görmemek için başı Boğaz'a çevrik durdu. Ama merak etti biraz sonra, yine ağlıyor muydu adam? Belli etmeden dönüp baktı; evet, ağlıyordu... Gözyaşları, önündeki kadehine dökülüyor, içiyor kadehten biriki yudum, yine ağlıyor ara vermeden... Bir insan nasıl bu kadar ağrıyabilir? Saatlerdir ağlıyor... Delikanlı ba-

şını yine denize çevirdi. Ama merakını yenemeyip, bakıyor arada yine adama; adam öylecene, kıpırdamadan, bir eli alnında, dirseği masada, içiniğin ağlıyor, bitevi ağlıyor.

Delikanlı kızdı ilkin, sinirlendi, az sonra duygulandı, acıdı adama... Ne yapsaydı?

İçeri girdi, tezgâh başında içmekte olan Sarı Tahsin'e,

— Tahsin âbi, dedi, yanımdaki masada bir adam var, illet etti beni yahu... Masaya oturdu oturalı hiç durmadan ağlıyor. Kim o adam Allaşkına, biliyor musun ?

Sarı Tahsin Karadenizlice bir güzel güldükten sonra,

— Müşteri, müşteri diyordun da kafa ağrı-tıyordun ya, dedi, işte benim has müşterim o adamdır; ayda, iki ayda bir gelir, efendi gibi ağlar, içer rakısını gider.

Delikanlı döndü masasına. Adam hâlâ ağlı-yordu içini çeke çeke... Başını öteyana çevirse de duyuyordu ağladığını... Gidecekti burdan, başka meyhaneye, evine, başka bir yere... Gidecekti ama, o adam yine orda ağlıyacaktı. Duymazdı ya sesini... Duymaz mıydı? Duyardı... Bir başka türlü ağla-yıştı, bikez duydun mu sesini, nereye gitsen artık hep duyarsın...

Güzel gecenin tadı kaçtı. Herifin suratına bir yumruk mu atsa? Yakalayıp boğazından iki eliyle sıkırsa da sustursa mı? Yalvarsa mı?

Yanına gitti,

— Affedersiniz Beyefendi, dedi, cesaretimi mazur görün, masalarımızı birleştirmekte sakınca var

mı? Yoksa masama şeref verir misiniz lütfen?..

Bu türlü meyhane ağızlarını, kolpoları öğrenmişti. Yaşlı adamlar gibi konuşulacaktı.

Ağlıyan adam çok edepliymiş. Ayağa kalktı,
— Estağfurullah, emredersiniz... dedi, delikanlının masasına geçti.

Kalktığı masada bir rakı şişesiyle bir su şişesi, bir de kadehten başka bişey yoktu. Delikanlı onları da alıp geldi. Oturdular karşılıklı. Ağlıyan adam Boğaz'a bakmıyordu, aya bakmıyordu, başı avcunda ağlıyordu yine... Delikanlı onun da kadehini doldurdu.

— Şerefimize! dedi.

— Şerefimize efendim...

Rakıyı dikti, alnını avcuna alıp, kaldığı yerden ağlamasını sürdürdü.

— Bişey emreder misiniz, mezelerden ?

— Teşekkür ederim efendim...

cevabını veriyor, yine ağlıyor...

Sakalları birazcık uzamış, saçları da öyle... Boyunbağının düğüm yeri örselenip tiffilleşmiş, iyice yıpranmış... Elbisesi eski ama özenli, gömleği temiz... Saçları taralı. Pantolonu ütülü... Ağlıyor, ağlıyor, ağlıyor... Ağlıya ağlıya akıp, yokolup gidecek adam... Bir insanda bunca gözyaşı nasıl olabirmiş diye şaşıyor delikanlı.

— Şerefimize beyfendi.

— Şerefimize efendim...

Ağlıyor adam... Delikanlı hırsından tırnaklarını kemirmeye başladı.

— Affedersiniz, sormak ayıp olmasın ama, bağışlayın beni; niçin ağlıyorsunuz? İçime dokundu da...

Ağlıyan adam anlatmaya başladı, hem ağlıyor, hem anlatıyordu. Anlatırken ağlamasını hiç kesmiyordu. Bütün anlattıkları onbeş - yirmi kelime içinde dönüp dolaşıyordu.

— Bendeniz her gece içip içip ağlarım efendim... Bendeniz... ağlarım efendim içip içip... Bendeniz byleyimdir efendim, hep byleyimdir. İçip içip ağlarım efendim... Yirmibeş yılını sahnede geçirdim efendim... Tiyatrocuym efendim... Bendeniz içip içip ağlarım efendim... Bendeniz jönprömiyeyim efendim... Yirmibeş yıllık jönprömiyeyim efendim... Bendeniz içip içip ağlarım efendim... Bethoven büyük sanatkâr efendim, şopen de, şekspir de büyük sanatkâr efendim. Bendeniz de haddim olmıyarak icrai sanatkrım efendim. Bendeniz her gece içip içip ağlarım efendim.. şekspir büyük efendim... Bendeniz de haddim olmıyarak icrai sanatkrım efendim... Jnprmiyeyim efendim. Yirmibeş yıldır jönprömiyeyim efendim... Bendeniz her gece içip içip ağlarım efendim... Yirmi lira gndeliğim vardır efendim... Bendeniz her gece içip içip ağlarım efendim... Yirmi liranın on lirasını patron içerde kor efendim, tiyatroyu bırakıp gitmiyelim diye efendim... Bendeniz her gece içip içip ağlarım efendim... Haddim olmıyarak biz de icrai sanatkrız efendim... Bethoven büyük efendim, şopen büyük efendim, şekspir büyük efendim, büyük sanatkâr efendim... Ama bendeniz de haddim olmıyarak icrai sanatkrım efendim... Bendeniz her gece içip içip ağlarım efendim... Bir Aleksandra'm var efendim... Aleksandra'm vardı efendim.. Sonra Aleksandra'mız oldu efendim... Aleksandra'mız...

Daha sonra Aleksandra oldu efendim, Aleksandra.. Aleksandra'm... Aleksandra'mız... Aleksandra... Bendeniz her gece içip içip ağlarım efendim... Aleksandra'm vardı... Bir gece karakolda... Biz karakolda bir gece. Bendeniz her gece içip içip ağlarım efendim... Ben jönprömiyeyim efendim, yirmibeş yıllık jönprömiyeyim efendim... Yirmi lira günde-liğim var efendim, on lirasını alırım, on lirası içerde kalır efendim... Tiyatrodan kaçmıyalım diye efendim... Bendeniz her gece içip içip ağlarım efendim... Bethoven, Şopen, Şekspir büyük sanatkâr efendim... Ama bendeniz de haddim olmıyarak icrai sanat-kârım efendim... Bendeniz her gece içip içip ağla-rım efendim... Aleksandra'm. Bir gece karakolda... Aleksandra'mız... Sonra Aleksandra oldu... Ben-deniz her gece içip içip... Jönprömiyeyim efendim... Yirmibeş yıldır... İcrai sanatkârım... Bendeniz her gece içip içip ağlarım efendim...

Adam ağlıyor, konuşuyor, ağlıyor, konuşuyor... Sözleri hep bu onbeş - yirmi kelime içinde dönüp dolaşıyor... Ama bu kelimelere her seferinde ayrı bir ayrıntılı anlam katarak, sanki büsbütün baş-ka bişey anlatıyormuş gibi söylüyordu... Ağlıyor-du durmadan, anlatıyordu durmadan...

Delikanlı onun niçin ağladığını anlamıştı artık.

— Bendeniz her gece içip içip ağlarım efendim...

— Anlıyorum efendim...

— Aleksandra'mı... Aleksandra'mız... Alek-sandra... Bendeniz...

— Anlıyorum efendim...

— Bethoven de, Şopen de... Ama ben de... İcrai...

- Anlıyorum efendim...
- Yirmibeş yıllık jönprömiyeyim... Yirmi lira... On lirası içerde... Kaçmıyalım diye... Bendeniz her gece içip içip ağlarım efendim...
- Anlıyorum efendim...

Delikanlı uyanınca, evine ne zaman, nasıl geldiğini hiç hatırlıyamadı. Demek bütün bir gün uyumuş... Akşam olmuş. Kalktı. Sakal tıraşı olacaktı, olmadı. Yıkandı, giyindi, çıktı evden... Sarı Tahsin'in meyhanesine yöneldi. Daha erken, asmanın altındaki masalardan yalnız üçünde müşteri var...

Tanıdık garsondan rakı istedi. Garson,

— Meze ? diye sorunca,

— İstemez! Yalnız rakıyla su... dedi.

Bu gece o da ağlıyacaktı...

Dirseğini masaya, başını avcuna dayadı. İyi... Üstüste iki kadeh rakı içti... Ağlıyamadı... Dün geceki adamın dediklerim geçirdi içinden...

Sarı Tahsin önünden geçerken,

— Ne o oğlum Nuri, dedi, nedir o ?

Ağlamaya çalışan delikanlının ancak gözleri dolmuştu.

Sarı Tahsin, delikanlının yanında bir sandalyeye oturdu. Anlamıştı onun ne yapmak istediğini. Yine Karadenizlice güldü bir güzel.

— Sen vazgeç, dedi, sen ağlıyamazsın...

— Niye ? Ağlarım işte...

— Oğlum, ağlıyamazsın... Ağlasan da onun gibi ağlıyamazsın, ayıp kaçarsın... O iş başka iş... O adam, yirmibeş yıldır ağlıyor be... Adamın mes-

leği ağlamak... Sen ağlıyamazsın... Adamın gündeliği yirmi lira, on lirası içerde kalıyor. Sen içtiğin rakının parasını babandan alıyorsun... Sen ağlıyamazsın...

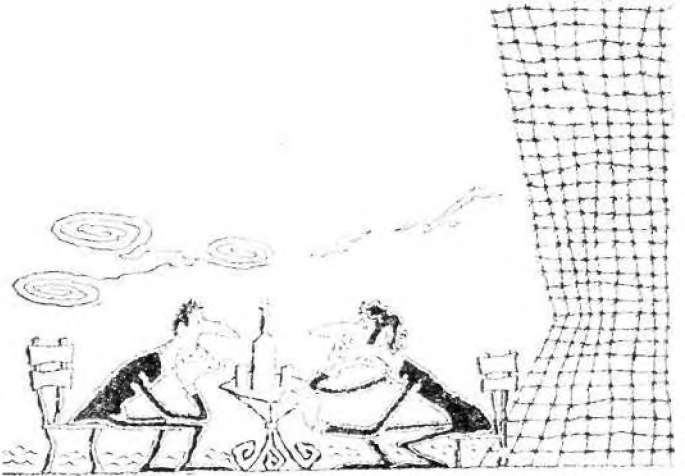
Karadeniz dilinden gülüyordu Sarı Tahsin ki, o gülüşe dayanılmaz.

— Hadi, hadi, dedi, ye iç!... Ne zaman gideceksen git Amerika'ya da, doktor mu olacaksın, mühendis mi, ol da dön gel memlekete... O zamana kadar sağ kalırsam rakılar benden...

Kalktı Sarı Tahsin...

Delikanlı kadehi bir dikişte yuvarladı.

— Bendeniz her gece içip içip ağlıyamam efendim, ağlıyamam efendim... diye tekrarlamaya başladı; ama ağlıyordu.

— Ağlıyamam efendim... İçip içip ağlıyamam efendim... deyip durmadan, boyuna ağlıyordu.

Bir rahattı, bir mutluydu...

— Benim Aleksandra'm yok efendim... Bendeniz her gece içip içip ağlıyamam efendim... Bendeniz icrai sanatkâr değilim efendim... Yirmi beş yıldır jönprömiye değilim efendim. Yirmi lira gündeliğim yok efendim. Patron on lirasını alıkomaz efendim. Biz bir gece karakolda... Aleksandra'm yok efendim. Bendeniz içip içip ağlıyamam efendim...

Ağlıyordu delikanlı.

BİZİM KOYUN DELİLER BALADI

/ — *Doğ güneşim, doğ!*

Burası «Eğikkaya Dibi Köyü»... Köyün bütün çocuklarının göğüs kafesleri içeri göçüktür.

Köy, bulutlara hırıldayan kızgın bir köpek ağzı gibi doruğu diş diş olan ulu bir kayanın dibinde kurulmuştur. Öbek öbek bulutlar, ulu kaya doruğunun sivri, keskin dişlerine tünar. Ulu kaya, göğre açılmış sivri, keskin dişleriyle, üstüne tünayan bulutları didik didik parçalar. Parçalanan bulutlar rüzgârla dağılır, sonra başka bulutlar konar keskin dişlere.

Doğu yönündeki ulu kaya, güneşi kapar; köyün üstüne eğilip abanmıştır. O yüzden köylü, güneşin doğuşunu hiç görmez. Başka yerler güneş ışınlardan pırıl pırıl, ıslıl ıslılken, Eğikkaya Dibi Köyü serince bir koyu alaca gölge içindedir. Güneş yükselir, yükselir, başka yerlerde öğle olur, ancak işte o zaman güneş, ulu kayanın sivri dişli doruğunu aşır köye aydınlık serper. Bu aydınlık da uzun sürmez. Köyün batısında, kuru derenin öteki yakasındaki sıra dağların ardında yiter, erkenden batar güneş.

Köy evleri, eğik kayanın dibinde kurulmuş olduğundan, kışın seller dağdan koca koca kayaları

söküp sürükler, yuvarlanan kayalar her kış birkaç evi ezer, her kış birkaç can yokolur.

Eğikkaya Dibi Köyünün çilesi çoktur.

Eğikkaya Dibi Köyünde akşam çok erken olur.

Eğikkaya Dibi Köyünde sabah çok geç olur.

Eğikkaya Dibi Köyünde günler çok kısa, geceler çok uzundur.

Eğikkaya Dibi Köyünün çocukları her sabah uyanınca,

— Ana, ekmeek! Ana, ekmeek!... diye bağışırlar.

Köyün anaları,

— Yat uyu! Zıbar! Daha güneş doğmadı! diye çocuklarını avuturlar.

Bir zaman daha geçer, güneş görünmez. Çocuklar yine ağlaşırlar:

— Ana, ekmeek! Ana, ekmeek!...

Analar bağışır:

— Boğazı kuruyası, daha güneş bile çıkmadı...

Çocuklar evlerden çıkar, ortalığa dökülür. Gözleri, Eğikkaya'nın diş diş doruğunda olan çocuklar, kayanın dibine gidip güneşe yalvarır, yakarırlar:

— Doğ güneşim, doğ! Doğ ki anam bana ekmeek vere!

Hem güneşe yalvarır, hem yumruklarıyla göğüslerini döverler.

— Doğ güneşim, doğ!

Küçücük göğsün iman tahtasına bir yumruk..

— Doğ ki anam bana ekmeek vere...

Bir yumruk daha...

İşte o yüzden Eğikkaya Dibi köylülerinin göğüsleri içeri çökük, sırtları kamburumsu, başları eğiktir.

Çocuklar büyür anababa olur, bukez de çocukları onlara söyler:

— Ana ekmek! Baba ekmek!...

— Daha güneş bile doğmadı...

— Doğ güneşim, doğ! Doğ ki anam bana ekmek vere...

2 — *Kırk gün besi!*

Güneşi özlemiş Eğikkaya Dibi köylüleri, her yıl evlerinden birkaçını ezen ulu kayadan kurtulmak istiyordu.

Günlerden bigün, Eğikkaya Dibi köyüne bir derviş çıkageldi. Yoksul dervişin açlıktan avurdu avurduna çökmüş, soluk sarı derisi iskeletine yapışmıştı.

Köye inen yoksul derviş, göklere yükselen iniltiyi duyup şaşıtı:

— Doğ güneşim, doğ! Doğ ki anam bana ekmek vere...

Kadınların ağıtları kayalarda yankıyordu. Selin sürüklediği iri bir kaya yine bir evi ezmiş, içindekileri öldürmüştü.

Yoksul derviş, köyün yaşlılarına,

— Ben sizi bu koca kaya belâsından kurtarırım... dedi.

— Nasıl kurtarırısın ?

— Eğikkayayı alır, burdan uzak yere götürür bırakırım...

— Aman derviş, Hızır Aleyhisselâm dedikleri sen olacaksın... Seni bize Tanrı gönderdi. Aman derviş, ne olursa senden olur... Hadi, al şu kayayı da köyümüz güneş görsün...

— Kayayı götürürüm ama, beni kırk gün fındık fıstıkla, yağla balla, baklava börekle, pekmeze ayrıla bigüzel besliyeceksiniz. Elim sıcak sudan soğuk suya sokturmayacaksınız. Bir elim yağda, bir elim balda olacak... Hık dedim mi şıra, gık dedim mi şerbet sunacaksınız... Kırk gün besiyeye çekileceğim. Yiyip içip, yangelip yatıp iyicene güçleneceğim ki kayayı sırtlayıp götüreyim. Sonrası kolay, kurtaracağım sizi bu ulu kayadan...

— Her ne buyurursan canbaşı üstüne derviş, yeter ki bizi kurtar bu kayadan, güneşe kavuştur köyümüzü...

Köyün yaşlıları, ileri gelenleri bu işi görüşüp konuşmak için köy kahvesinde toplandı.

Adına Ali derler bir delikanlı vardı. Dervişin önerisini duyunca, doğruca kahveye seğırtti. Babası, kaynatası da kahvedeydi. İlk selâm verdi, sonra,

— Aksakallılar, büyüklerim, atalarım, emmilerim, dayılarım! Sizlere bir diyeceğim var izin verirsiniz... dedi.

— Buyur Ali oğlumuz...

— Duydum ki, aç, cıvıl bir derviş gelmiş, «Beni kırk gün kırk gece besiyeye çekin.» demiş. «Kırkinci gün kayayı alır giderim burdan.» demiş.

— Evet, öyle dedi Ali oğlumuz...

— İnanmayın, yalandır dedikleri. Bu kayayı burdan söküp götüremez. Bizi kandırmaktadır. Açlıktan midesi kurumuş elin kurnazına inanmayın...

Köyün imamı, muhtarı,

— Senin aklın ermez bu işlere Ali oğul, dediler, biz hiç yalana dolana gelir miyiz? Biz işimizi iyice sağlama bağladık, hem de nasıl...

— Nasıl işin sağlamı ?

— Biz derviş bir odaya kapayacağız. Pencere-
reler sıkıca örtülü, kapı kitli. Derviş, «Yâ Hak!»
dedikçe pencereden et kızartmasını, hık dedikçe
ayranı, pekmezi sunacağız. Kırk günün sonunda
derviş tutukludan çıkıp ulu kayayı götürürse gö-
türür, yooook götürmezse doruktan aşağı atıp yok-
edeceğiz derviş. Dervişle pazarlığımız, anlaşma-
mız işte böyle... Biz işimizi sağlama bağladık, sen
keyfine bak Ali oğul...

Ali her ne dediyse dinletemedi. Sıkıntısından
vurdu dağlara...

O sıra Ali'nin evinde neler olmaktaydı, baka-
lım bir görelim:

3 — *Aman Sarıkız, söyleme!*

Ali yeni evliydi. Karısı, ineği sağmak için dama
girdi, kalaylı bakracı ineğin altına koyup bir türkü
tutturdu, ineği sağmaya başladı. İneğin memesin-
den iki sağımılık süt bakracın dışına, samanların
üstüne düşüverdi. Taze gelini aldı bir korku ki,
nasıl bir korku... Kaynanası pintinin biriydi. İki
sağım sütün ziyan olduğunu duyarsa taze geline
etmediğini komazdı. Taze gelinin kınalı parmakları
titriyordu korkudan.

İneğin adı Sarıkız'dı. Ya Sarıkız söylerse kay-
nanasına...

Keklik kınalı gelin, hemen boynundan altın-
larını çıkarıp Sarıkız'ın boynuna astı, yalvarmaya
başladı:

— Aman Sarıkız'ım, canım Sarıkız'ım, işte bu

altınlarım senin olsun, sakın iki sağım sütünü yere döktüğümü kaynanam kariya söyleme, e mi?

İnek, dile gelip,

— Gönlünü geniş tut, kimselere söylemem Kınalı Gelin... diye başını sallayıp, boynundaki dizim dizim altınları şingırdatırken kaynanası dama girdi, Sarıkız'ın boynunda sıram sıram altınları görünce şaşır,

— Bu ne gelirin! diye bağırır.

Taze gelin de, iki sağım süt döktüğünü ona söylemesin diye altınlarını Sarıkız'ın boynuna astığını anlattı.

Kaynanayı bir korku aldı ki, nasıl korku... Çünkü kocası çok elisiki bir adamdı. İki sağım sütün ziyan olduğunu duyarsa kıyameti koparırdı. Hemen başından ipek başörtüsünü çıkarıp, Sarıkız'ın başına bi-

— Aman Sarıkız, canım Sarıkız, ipek örtüm senin olsun, sakın kocama, gelinimin iki sağım sütü yere döktüğünü söyleme! diye yalvardı.

Bu sıra kapı açılır da kocası içeri girmez mi! Koca adam, ineğin boynunda şingır şingır altınları, başında da ipek başörtüyü görünce pek şaşır,

— Bu ne? diye bağırır.

Karısı, iki sağım sütün ziyan olduğunu söylemesin diye Sarıkız'ı süslediklerini anlattı. Koca adam,

— Eyvah, oğlum bunu duyarsa, keklik sekişli, bülbül deyişli taze gelinimi boşar... diye korkup, gümüş köstekli saatini kuşağından söküp Sarıkız'ın beline doladı, sonra yalvardı ona:

— Aman Sarıkız'ım, canım Sarıkız'ım... Sakın

benim Ali oğluma iki sağım sütün ziyan olduğunu söyleme, e mi?

Sarıkız başını sallayınca gümüş köstek, dizim dizim altınlar şingırdadı.

O sıra, komşular geldi dama. Onlar da ineğin süslerine şaşılar. Ama işin içyüzünü öğrenince, onlar da Sarıkız'ı daha da süslediler. Üstlerinde başlarında değerli ne varsa, incik boncuk, ayna mayna, kordon kuşak, para pul, hepsini Sarıkız'a takıp takıştırdılar.

— Aman Sarıkız, canım Sarıkız, sakın Ali'ye söyleme!

Sarıkız, dile gelip,

— Söylemem, diye başını salladı.

Damı dolduranlar sevinçten çalıp söylemeye, gülüp oynamaya başlamışlardı ki, Ali kapıdan girdi,

— Bu nedir? dedi.

— Aman Ali, gelin iki sağım sütü yere döküp ziyan etti. Sarıkız sana söylemesin diye onu böyle süsleyip allayıp pulladık...

Bunu duyan Ali,

— Ben bu deliler arasında duramam. Kimi aç dervişi fındık üzümle besler, kimi de ineğe altın takar, ayna takar... diye söylenip, o kızgınlıkla heybesini, kavalını alıp çıktı köyünden, düştü yollara...

4 — Öküzün başı ne olacak ?

Ali, sırtında heybesi, bir elinde kavalı, bir elinde sopası, gece demedi, gündüz demedi, dağ bayır, ova çayır yürüdü de yürüdü... Kimi zaman kavalını çaldı, kimi zaman koyu gölgelerde yattı uyudu. Aradabir köyünü anlıyor, karısını özliyor, anababasını göresi geliyor.

— Dönsem m'ola? diye içinden geçiriyordu. Sonra kendi kendine,

— O deliler içinde neyliyecekmişim?... deyip yürüyordu.

Yürürken yürürken karısı, ineği sağarken gözünün önüne geliyordu. Anasını, koca tekne de ekmek hamuru yuğururken görür gibi oluyordu, Eğikkaya dibinde «Doğ güneşim, doğ! Doğ ki anam bana ekmek vere!» diye göğüslerini yumruklayan köy çocuklarının sesleri kulağındaydı. Ama hayır, dönemezdi o deliler arasına...

Git de git, git de git, bir tepenin üstünden bir de baktı ki, alttaki köyde bir kaynaşma var. Nedir, ne değildir diye tepeden aşağı seğırtip köye geldi. Selâm verdi.

— Nedir ağalar? diye sordu.

— Öküz başını küpe sokmuş, telâşımız ondan... karşılığını verdiler.

— Peki, ne yapacaksınız?

— Bizim bu köyün bir Akıllı Mehmet Ağa'sı vardır. Başımız sıkışınca her işimizi gider ona danışırız.

Ali meraklandı. Köylünün arkasına düştü. Vardılar Akıllı Mehmet Ağa'nın yanına.

— Öküz başını küpe sokmuş, nasıl çıkaracağız başını ? diye sordular.

Akıllı Mehmet Ağa da,

— Öküzün başını kesin! diye onlara salık verdi.

Ali içinden, «Buranın köylüsü, bizimkilerden daha da deli» diye geçirdi.

Öküzün başını kestiler, ama yine kesik öküz başı çıkmadı küpün ağzından. Yine gittiler Akıllı Mehmet Ağa'ya:

— Kestik ama, öküzün başı içerde kaldı. Şimdi ne yapalım ?

Akıllı Mehmet Ağa da,

— Öyleyse, şimdi de küpü kırın! dedi.

Küpü kırdılar, öküzün kesik başını küpten çıkardılar.

— Hay Allah razı olsun Akıllı Mehmet Ağa'mızdan... diye dua ettiler.

Az sonra başka bir köylü,

— Eyvah! Benim öküz de su içmek için başını küpe sokmuş, başı küpün içinde kaldı!... diye bağırarak geldi.

Öbür köylüler,

— Varıp Akıllı Mehmet Ağa'mıza danışalım.. dediler.

Ali dayanamayıp,

— Bre emmiler, demincek danıştınız ya., dedi.

— Olsun, dediler, belki bukez verecek başka bir aklı vardır.

Ali,

— Durun etmeyin, dedi, öküzün başını keseceğinize önce küpü kırın, beni dinleyin!

Ali'nin dediği gibi önce küpü kırıp, öküz sağ kurtulunca oranın köylüleri Ali'nin ayağına kapanıp,

— Aman biz senin gibi bir akıllı adam görmedik. Sen bu köyde kal, başımızdan eksik olma. Bizim akıl hocamız ol. Burda ye iç, yan gel yat, yeter ki bize akıl ver... diye yalvardılar.

Ali,

— Ben kendi delilerim arasında edemedim, sizin gibi deliler arasında duramam!.. deyip yürüdü. Çıktı köyden...

5 — *Deh derim gitmez, çüş derim durmaz!*

Ali az gitti, uz gitti, dere aştı, dağ geçti, köyden köye ulaştı. Aradabir karısı, ineği sağarken gözünün önüne geliyordu. Anasını, koca teknedekmek hamuru yuğururken, görür gibi oluyordu. Köyünün çocuklarının, kaya dibinde göğüslerini döğerlerken, «Doğ güneşim, doğ! Doğ ki anam bana ekmek vere!» diye yalvarışlarını duyar gibi oluyordu.

Hayır, dönemezdi o deliler arasına...

Gide gide bir köyün ortasına düştü. Birtakım adamlar bir eşeğin başına toplanmışlar uğraşıp duruyorlardı. Ne oluyor diye aralarına sokuldu. Bir de baktı ki, bir eşeğe bir dolu çuvalı yüklemeye çalışıyorlar. Eşeğin bir yanına çuvalı asıyorlar, eşeğin öbür yanı boş olduğundan çuval devriliyor. Bukez devrilmesin diye çuvalı eşeğin öbür yanına yüklüyorlar, çuval yine devriliyor. Bir zaman uğraştılar, sonunda,

— Varıp Akıllı Mehmet Ağa'ya danışalım... dediler.

Ali de arkalarına düştü. Demek bu köyün de bir Akıllı Mehmet Ağa'sı var, öyle mi?

Köylüler Ali'nin bu sorusuna,

— Her köyün bir Akıllı Mehmet Ağa'sı olur elbet... dediler.

Akıllı Mehmet Ağa onlara akıl verdi. Dedi ki:

— O çuvalın ağırlığına denk taş toplayın, bir çuvala koyun. Eşeğin bir yanına tahıl yüklü çuvalı, öbür yanına da taş yüklü çuvalı yükleyin...

Denileni yaptılar. Çuvallar artık eşeğin sırtından düşmüyordu. Köylüler sevinçle,

— Bizim Akıllı Mehmet Ağa'mız gibi bir akıllı daha yoktur bu yeryüzünde... dediler.

Dediler ama, yükü ağır olduğundan eşek bi-türlü yürümüyordu. Eşeğe vurdular, vurdular...

— Deeh!... çüüüş!... Deeeh!...

Eşeğin sahibi,

— Deh derim gitmez, çüş derim durmaz, bu necep eşek!... deyip hayvana bir sopa indirdi.

Eşek yükün ağırlığından yıkılıp kaldı.

Ali dayanamayıp,

— Hele durun! diye araya girdi.

Taşlan çuvaldan boşalttırdı. Öteki çuvaldaki tahılı ikiye ayırıp, iki çuvala bölüştürdü, iki çuvalı eşeğin iki yanına yükledi. Eşek, dengeli yüküyle tıklar tıklar yürüyünce, oranın köylüleri buna pek şaşırıp Ali'ye,

— Aman biz senin gibi akıllı bir adam daha görmedik. Bizim köyde kal. Her ne dilersen baş-üstüne, yeter ki, sen bize akıl ver... diye yalvardılar.

Ali,

— Ben kendi delilerim arasında duramadım, sizin gibi deliler arasında hiç yapamam!... deyip yürüdü.

6 — İneği indir, otu kaldır!

Yollarda Ali'nin çarıkları delinmişti. Gece gitti, gündüz gitti, gide gide bir köye vardı. Baktı ki, ne baksın, köy alanına toplanmışlar adamlar. Yüksek bir yere ot bağlamışlar. Beş-on kişi yerdeki inek tutup kaldırıyorlar ota doğru. Ali onlara,

— Ne yaparsınız böyle? diye sordu.

— Görmez misin, ineğe ot yedireceğiz, ama yemiyor ki... dediler.

— İnek öyle ot yemez.

— Ya nasıl yer?

— İneği kaldıracığınıza, otu yere indirin, ot hayvanın ağzına gelsin...

Ali'nin dediğini yapıp da inek otu yemeğe başlayınca pek şaşan köylüler,

— Aman, biz senin gibi bir akıllı adam görmedik. Köyümüzde kal. Seni bal börekle besleriz.. Yeter ki bize akıl ver... dediler.

Ali,

— Sizin gibi deliler arasında benim işim yok. Ben kendi delilerim arasında barınamadım... deyip yürüdü...

7 — Atı arabanın önüne koşun!

Yağışta gitti, güneşte gitti, yoruldu, bitti. Köyünü özlemişti. Köyü gözünde tuttu. Koca tekne-
de ekmek yoğuran anası, inek sağan karısı gözü önüne geldi. Ulukaya dibinde «Doğ güneşim, doğ!» diye göğüslerim döğüp yalvaran çocukların sesleri kulağına geldi. Ama ne olursa olsun dayanacak, bir daha dönmeyecekti o delilerin arasına...

Gide gide bir köye vardı. Baktı, insanlar toplanmış bişeyle uğraşıp duruyorlar. Bir de ne bak-sın: Bir arabanın arkasına atı bağlamışlar, atı kam-
çılıyorlar, ama araba gitmiyor.

— Yahu, bu araba neden yürümez! diye şaşarak birbirlerine soruyorlar.

Ali dayanamayıp,

— Yahu günahtır, atı boşuna kamçılamayın, araba öyle gitmez... dedi.

— Ya nasıl gider ?

— Atı arabanın arkasına bağlamışsınız. Getirin  ne!

Atı arabanın önüne bağlayınca, at arabayı çekip götürdü. Oranın köylüsü Ali'nin eline ayağına varıp,

— Aman, sen köyümüzden gitme, kal burda da bize akıl ver. Her buyruğun başımız üstünde; yeter ki sen bize akıl ver... dediler.

Ali,

— Kendi köyümün delileriyle başedemedim, sizin gibi atı arabanın arkasına süren deliler arasında benim işim yok... deyip yürüdü.

8 — *şalvar nasıl giyilir ?*

Ali az gitti, uz gitti, dere tepe düz gitti... İlle de köyünün özlemi canına yetti. D nse miydi? Anası, karısı... Hele o çocukların sesleri: «Doğ güneşim, doğ!...»

Kaval çaldı, dinlendi, yürüdü, yine yürüdü... Tozlu yollardan geçti, çalılık tepeler aştı. Gide gide bir köye vardı ki, adamlar alanda toplanmış, bir işler etmekte. Nedir, diye sokuldu.

Bir delikanlıyı evin çatısına çıkarmışlar. Yerde de iki kişi bir şalvar tutup, şalvarın belini açmışlar. Aşağıdakiler,  atıdaki delikanlıya,

— Atla haydi! diye bağırdılar.

Delikanlı  atıdan yere atladı. Düşünce başı yarıldı, kanlar içinde kaldı. Yaralı delikanlıya,

Olmadı, bacaklarını şalvara sokamadın, haydi bir daha... dediler.

Kanlar içinde delikanlı yeniden çatıya çıktı. Ali dayanamayıp,

— Ne yaparsınız böylece? diye sordu.

— Görüyorsunuz ya, delikanlı yeni şalvar giyecek... dediler.

— Sizin köyde şalvar böyle mi giyilir?

— Böyle giyilir elbet. Ya başka nasıl giyilecekmiş? Yukardan atlayıp şalvarın içine girerse iyi, giremezse düşer başı gözü yanılır. Arada ölen bile olur şalvar uğruna...

— Durun etmeyin... Öyle giyilmez şalvar.

Ali, delikanlıyı çatıdan indirip, ona nasıl şalvar giyileceğini gösterdi.

Köylüler buna pek şaşp,

— Biz senin gibi akıllı bir adam görmedik. Aman bizim köyümüzde kal... Her ne desen can, baş üstüne... dediler.

Ali,

— Ben kendi köyümün delileriyle yapamadım, sizin gibi deliler arasında ne işim varmış!... deyip yürüdü gitti.

9 — Karga mı, kaya mı ?

Eğikkaya Dibi Köyü, Ali'nin gözünde tütüyordu. Koca tekne de ekmek hamuru yoğuran anacığı, damda ineği sağan karıcığı gözünün önüne geliyor. İlle kaya dibinde göğüslerini yumruklayan çocukların sesleri kulağından hiç eksik olmuyor: «Doğ güneşim, doğ! Doğ ki anam bana ekmek vere!»

Ali'nin üstü başı döküldü. Güneşte yandı kavruldu, yağmurda ıslandı kaldı. Bir nice zaman gittikten sonra savaş gürültüsüne benzer gürültüler duydu. Vardığı tepenin üstünden aşağıya bir de baktı ki, iki köy halkı birbirine girmiş savaşmakta. Bıçaklar çekilmiş, tabancalar ateşleniyor, taşlarla sopalarla kadın erkek, çoluk çocuk birbirlerine girmişler.

Ali tepeden koşup kavgacıların aralarına girdi.

— Durun, etmeyin! Nedir alıp veremediğiniz? diye bağırdı.

Bağırınca kavgacılar durdular. İçlerinden biri anlattı:

— Bundan çok bir zaman önce, benim babamın dedesinin babası zamanında, bu gördüğünüz iki köy, bitek köymüş. Biz, bu şimdiki iki köy hep akrabaymışız. O köyden Ahmet'le Mehmet adında iki arkadaş varmış.

— Şimdi neredeler?

— Canım, çok eski bi iş bu. Onlar öleli yıllar olmuş, kemikleri bile toprağın altında kalmamış. Ondan sonra... Ahmet'le Mehmet bir gün yamaçta otururlarken Ahmet, «Şu kayanın üstündeki kara kargaya bak!» demiş. Mehmet bakmış, «O kara karga değil.» demiş. «Ya ne öyleyse?» diye sormuş Ahmet. «Kara karga değil, kara kaya o... Sen onu karga sandın...» Kargaydı, kayaydı derken iddiaya girmişler. Taş atmışlar. Taş atınca Ahmet, «Bak işte uçtu, demek kargaydı.» demiş. Mehmet de, «Hiç de uçmadı, demek kayaydı.» demiş. Kargaydı, kayaydı derken bunlar kavgaya tutuşmuşlar. Bunların kavgasını duyan köylümüz başlarına toplan-

mışlar. Böylece köylü ikiye ayrılmış. Bir yanı karga diyenler, bir yanı kaya diyenler. İki bölük kavgaya tutuşmuşlar. Kafa göz yarılmış. İşte bu yüzden bizim köy ikiye ayrılmış; biri Karakaya köyü, biri de Karakarga köyü...

— Peki bu şimdiki kavganız neden ?

— İşte o zamandan beri, bu iki köyün halkından iki kişi yan yana gelince biri der: «Babamın dedesinin babasının gördüğü kargaydı»; öbürü der: «Yalan, karga değil, kayaydı, benim babamın dedesinin babasının gördüğü kayadır.» Başlarlar kavgaya... Derken köylü birbirine girer. İki-üç yılda bir bu yüzden kıyasıya vuruşuruz.

Ali,

— Kavga etmeseniz olmaz mı? dedi.

— Nasıl olsun? Kara kargaya, kara kaya diyorlar...

Öteki kavgacılar da,

— Kara kayaydı, kara karga diyen sizsiniz... dediler.

Ali,

— Gelin etmeyin, dedi, şunun bir arasını bulalım.

— Nasıl bulalım?

— Kara karga diyenlerin de, kara kaya diyenlerin de dediği olsun. Gelin, şu köylerinizi eskisi gibi birleştirin!

— İyi ama bizim köy Karakaya, onların köyü Karakarga...

— Birleşen köye Kargakaya adını verirsiniz, iki köyün dediği de yerine gelir, olur biter...

Bu öneriye çok sevinen köylüler Ali'nin eline,ayağına düşüp,

— Aman, biz senin gibi akıllı adam bulamayız. Köyleri birleştirelim, sen de başımızda bulun, her buyruğuna peki... Yeter ki bize akıl ver... diye yalvardılarsa da Ali,

— Sizin gibi delilerin arasında ben yapamam... deyip yürüdü, gitti...

10 — Gelin kapıdan sığmıyor!

Ali anababasını, karısını, köyünü çok, çok özlemişti. Sıla gözünde tütüyordu. Anası tekne de hamur yoğurur. Karısı, Sarıkız'ı sağlar. İşte Eğik-kaya Dibi köyünün çocukları göğüslerini yumruklayıp bağırıyorlar: «Doğ güneşim, doğ! Doğ ki anam bana ekmek vere!...»

Ali gide gide yorulup bir ağaç gölgesine çöktü. Dertli dertli kavalını çalarken, kulağına bir cümbüşlü, bir neşeli sesler geldi ki, aman ne oynak havalar... Dikilip baktı. İşte köy görünmekte. Köye doğru yürüdükçe bir düğün alayı olduğunu anladı. Davullar dövülmekte, zurnalar çalınmakta, yiğitler bulutları kurşunlamakta... Düğün alayının önünde, gelin at üstünde düğün evine gidiyor. Halay çekenler, horon tepenler, yiğitlenip naralananlar...

Gönlü genişleyen Ali, içinden «Hele şükür, akıllıların olduğu bir köye vardım m'ola?» diye geçirdi. Düğün alayının ardına takıldı. Düğün evine gelindi. At üstündeki gelini bahçe kapısından sokmaya çalışıyorlar, ama bitürlü sokamıyorlardı. İçlerinden biri,

— Ne etsek, atın ayaklarını mı kessek de gelini içeri alsak... dedi.

Başka biri,

— Atın ayaklarına yazıktır, kapı eşliğini kırarım... dedi.

Daha başka biri de,

— Kapı eşğine yazıktır, gelinin başını kesmek gerek... dedi.

Bu akıllı beğendiler. Az kaldı ki, gelinin başını keseceklerdi. Ali dayanamayıp,

— Durun hele! diye ileri atıldı.

Ali'ye,

— Durup da ne olacak, gelin dışarda mı kalacak? dediler.

— Durun, ben gelini kapıdan sokarım...

Ali, gelinin başına bir yumruk indirince, gelin can acısıyla başını iğdi, iğince de atla birlikte kapıdan girdi.

Oranın köylüleri Ali'ye,

— Aman bu sendeki akıl ne akıl... Bizim köyde kal da bize akıl ver, ne istersen verelim... dediler.

Ali,

— Kendi delilerimle edemedim, ben sizin gibi delilerle hiç uğraşamam! deyip yürüdü gitti...

11 — Bizim köyün delileri yeğdir!

Ali umudunu kesti. İçinden, «Köye varmam gerek, özleme dayanamayacağım...» diye geçirdi.

Geldiği yollardan döndü, Eğikkaya Dibi köyüne geldi ki çoluk çocuk ayakta, bir sevinç, bir sevinç...

— Yine ne deliliğiniz var köylülerim? diye sordu.

Bir yaşlı hemşerisi,

— Dervişin besiyeye çekilişinin bugün kırkı dol-

du. Şimdi derviş çıkaracağız tutuklu besi odasından. Derviş, bu başımızın belâsı ulu kayayı dibinden sökecek, alıp götürececek...

Demek Ali köyünden çıkmalı kırk gün olmuştu.

Takıldı köylülerin arkasına. Derviş çıkardılar odasından. O sıska derviş kırk gün fındık üzümle, bal börekle beslenmekten şişmiş de şişmiş... Derviş önde, köylü arkasında Eğikkayanın dibine geldiler. Derviş onlara,

— Şimdi koca kayayı alıp götüreceğim ama, benim arkama dağı yüklenmem için bir arkalık ister... dedi.

Koşup köyden arkalık getirdiler. Derviş arkalığı sırtına alıp, ulu kayanın dibine çöktü,

— Hadi bakalım, dedi, yükleyin kayayı sırtıma da alıp götüreyim...

Muhtar şaşırdı. İmam şaşırdı. Köylüler şaşırdı. Derviş onlara,

— Ne duruyorsunuz? dedi, hadisenize, yükleyin kayayı da alıp götüreyim. Ben sözümde durdum işte... Kayayı alıp gideceğim ama, siz sırtıma yüklemeszeniz ben nasıl götüreyim kayayı?..

Birbirlerine bakışan köylüler,

— Doğru yahu, hakkı var... Biz sırtına yüklemeyince adam kayayı nasıl götürsün! dediler.

Uğraştılar, uğraştılar, ama bitürlü kayayı yerinden kıpırdatıp dervişin sırtına yükliyedemediler.

Öldürölmekten kurtulan derviş,

— Haydi kalın sağlıcakla!.. deyip savuştu gitti.

Ali, bir de anababasını görmek için evine gitti. İçeri girince, ne görse iyi: Odayı suyla doldurup göl yapmışlar. Anası, babası, karısı, bir de süslü

püslü Sarıkız, ekmek hamuru teknesine dolmuşlar. Tekne odadaki su içinde yüzüp duruyor.

Ali şaşırarak,

— Ne yapıyorsunuz orda öylece? diye sordu.

Babası,

— Aman oğlum, dedi, sen kayboldun ya, kaybolduğundan beri işte bu tekne içinde dolaşıp seni arıyoruz...

Ali,

— Bizim köyün delileri, ne de olsa bizim köyün delileridir; başka köyün delilerinden akıllıdırlar. Kendi delimi, elin delisine yeğ tutarım... diyerek gülümsedi.

Eğikkaya Dibinde göğüslerini yumruklayan çocukların bağırışları duyuluyordu:

— Doğ güneşim, doğ! Doğ ki anam bana ekmek vere!..

Uzaktan kadınların ağıtları duyuluyordu.

Ali dışarıya çıkıp,

— Herkes alana toplansın! diye var sesiyle bağırırdı.

Az sonra yediden yetmişe Eğikkaya Dibi köylüleri toplandılar. Ali onlara,

— Hemşeriler, dedi, sizi ulu kaya belâsından kurtaracağım...

İmam,

— Bir Hızır Aleyhisselâm kurtaramadı, sen mi kurtaracaksın Ali oğlum? dedi.

Muhtar da,

— Ulu Kayayı taşımak olanaksız ıştır Ali oğlum... dedi.

Ali onlara,

— Emmilerim, dayılarım, ağalarım, ulu kayayı taşımak olanaksız ama, köyü taşımak kolay... Evleri ulu kayanın öte yamacına kuracağız... dedi.

Ali, köylülerin ona, «Aman bu sendeki akıl, ne akıl... Burdan bir yerlere gitme, başımızda kal. Sen hep bize akıl ver...» diyeceklerini beklerken, kadını erkeği, çocuğu yaşlısı hep birden güldüler Ali'ye... Bir kahkaha, bir kahkaha... Ali kahkahaların ortasında, mermi yağmuru altında kalmışçasına sendeledi. Nerdeyse yıkılacaktı. Babası yanına gelip,

— Dellenme oğlum, dedi, hiç bunca ev burdan oraya taşınır mıymış?

Ali,

— Ev taşınmaz da ya kaya nasıl taşınır öyleyse... dedi.

Sonra, çok kızan Ali bağırdı onlara:

— Gelen gelsin benimle, ben taşırım... dedi...

Kazmanın sapına tükürüp, ilkin kendi evini yıkmaya başladı.

Onun yanından geçenler,

— Hele bak, köyümüzün bitek delisi eksikti, o da tamamlandı, şükür... diye alay ediyorlardı.

Ali evini yıktı, ulu kayanın öte yakasına güneşlik alana bir güzel ev yaptı yeniden. Sabah erkenden güneş doğmuştu. Ama ulu kayanın öte yanından göğsünü yumruklayan çocukların güneşe yakarışları duyuluyordu. Yeni evinin kapısında güneşe karşı gerinen Ali'nin, çocukların bağırıışlarını duyunca, gözleri yaşardı.

Kayanın öte yanına geçip «Doğ güneşim, doğ!» diye çığırışan çocuklara,

--Heeey! diye seslendi, güneş doğdu çoktan, gelin de bakın bu yakaya...

Çocuklar çıkıp yukarı, kayayı öte yana dönünce pırıl pırıl güneşi görüp gülüştüler, sevindiler. Ali'nin karısı onlara birer dilim ekmek verdi.

— Ali emmi, bu ev senin evin mi?

— Hee ya, benim evim... Hadi yıkın evlerinizi, hadi koşun...

Çocuklar bir koştular, bir koştular ki... Eline kazmayı, küreği, sopayı, sırgı alan, evini yıkmaya başladı. Köyün içi toz duman içinde kaldı. Anneler yıkılan evin içinden çocuklarına,

— Ne ekmeği? Daha güneş doğmadı ki... diye bağırıyordu.

Damlar, çatılar söküldü, duvarlar yıkıldı. İçerde, damsız, duvarsız yerlerdeki yataklarda büyükler daha uyumaktaydılar. Çocuklar buna bir güldüler ki...

Çocuklar, yıkıklardan ellerine geçenleri, ulu kayanın öte yakasına taşımaya başladılar. Sonra sonra büyükler de, yaşlılar da ister istemez onlara katıldılar.

Güneşli alana evler yapılmaktaydı. Davullar vurmakta, zurnalar çalmaktaydı. Ali bir tepeden sevinçle bakıyordu onlara.

— Ne de olsa bizim köyün delileri başka, yine de bizimdir... dedi.

Gözleri buğulandı.

GEBE KADIN İÇİN AĞLAMA KONÇERTOSU

Müzehher Vânû'ya

Uvertür

Bu yeryüzünün üç güzel kenti varsa biri İstanbul; gözünü sevdiğimin İstanbul'u, gözümün bebeği, canım İstanbul...

Bu İstanbul'un üç güzel yeri varsa, biri de Kalamış - Fenerbahçe kıyısı: havası ılımlı, kızları alımlı, oğlanları çalımli; gündüzleri güneşi çakmak çakmak, geceleri ay ışığı yalım yalım.

O kıyıda İstanbul'un en güzel köşkleri: Dışları mermerli, yağlıboyalı, süslü tuğlalı, işli oymalı, içleri alengirli. Zenginliğin bahçelere taşan zevksiz gösterileri: heykeller... Bakımlı bahçelerinde yorgun bakışlar dinlenir. Kapılarındaki özel arabalar durdukları yerde, onlara bakanın insanlık haysiyetini çiğner.

Birtakım insanlar, o köşklerle denizkıyısı arasındaki yoldan geçerlerken utanırlar kendilerinden...

Mayısta köşk bahçelerindeki güller, hanımelleri, yaseminler, filbahriler açar. Gül dallarını bit sarar, filizlere bitler üşüşür. Bahçıvanlar bittten korumak için gül dallarını ilâçlar, kireçlerler... Köşkerin de bitleri vardır: arkalara gizlenmiş gelecekondular...

Bu gecekondulardan birine, doğu illerinden birinin bir ilçesinin bir köyünden üç çocuklu bir karı - koca konuk geldi: Emriye'yle İshak...

İshak bahçıvan yamağı durdu köşklerden birine... Emriye başka bir köşkte orta hizmetçisi oldu. Bir zaman sonra Emriye hizmetçilikten caydı, gündelikçi oldu. Her gün bir başka köşke çamaşıra, hizmetçiliğe gidiyor, böyle daha çok para kazanıyordu.

I. Bölüm (Emriye neden güler?)

Emriye güleç bir genç kadın. Yüzü güler, gözü güler, gözlerinin içi güler, saçları güler, topuğu, elleri, parmaklarının uçları güler Emriye'nin.

İshak'la Emriye çalışıp para kazanınca konuk kaldıkları gecekondudan çıkıp, ayrı bir gecekondu kiradıldılar.

Güneş doğarken yataktan gülerek kalkar Emriye. Kocasını, çocuklarını yedirir, içirir yine gülümsiyerek. Erkenden çıkar evinden etekleri gülerek. O gün iş göreceği köşkün kapısını çalar elleri gülerek. Bir hamarat, bir hamarat, hep gülerek... Çekip çevirir, siler süpürür, toplar eder ortalığı, yıkar ütüler çamaşırları... Gülmesi hiç eksilmez. Çamaşır yıkayan elleri güler, bir bakar, bakışı güler, bir söyleşir, sözleri güler...

Genç irisi bir kadın Emriye, güçlü, canlı, yapılı, sağlam.

Hanımın biri... ama bu hanım köşklerdekilerden değil, bir apartmanın çatıkasında oturur. Emriye o hanıma da haftada bir çamaşıra, ortalık

işine gider. En çok sevdiği bu hanımdır. Çünkü bu hanım öbürlerinden daha az para verir ama, adam yerine kor da konuşur, dertleşir Emriye'yle.

Emriye iş görürken hanım bakar bakar da, onun omuzlarıyla, kollarıyla, ayaklarıyla gülüşü bir hoşuna gider ki...

— Ayol Emriye, bayılıyorum sana kız... Sen hep böyle güler misin ?.

— İstanbul'a geleli güleç oldum hanımım... Ben gülmiyeyim de kimler gülsün a hanımım... Hey gidi, sen benim köylük yerde neler çektiğimi bir bilsen, bu gülmemi az bile bulursun bana...

Anlatır da anlatır. Ah o köy, ah o köy... Nah bu elleri var ya, bu elleri, tezek karmaktan yarım yarım yarılmış, çatlamıştı. Şimdi sokuyor ellerini sıcacık, mis kokulu çamaşır sularına köpür köpür, elleri gülüyor. «Köyde sabun mu vardı Hanımım...» Kaynatasının kulu, kaynanasının kölesiydi; burda o da iki göz evinin bir hanımı... «Bizim oraları bir görsen, yaşanmaz yerler hanımım.» Köy evinin penceresi bile yok. Ocakta yanan tezeğin dumanından, isinden yüzleri karaya kesti hep. Akşam olunca yorgunluktan ölüsü çıkar da döşeğe serilir, kocasının nettiğini hiç bilmez, nasıl gebe kaldığını bile anlamaz, bir de bakar ki karnı şişiyor... «Hiç tadı yok köy yerinin a hanımım...» Yedi ay kış sürer oralarda. Git dağlara ot yol da, aş yap... Burası öyle mi?.. Zengin evlerinde yediğin önünde, yemediğin ardında, yersin içersin, artanı verirler eve de götürürsün... «Bizim oralarda, sineğin akıllısı işkembeye konar da şehre göçeder, derler.» Şehir yeri gibi var mı, hele İstanbul... Köşklenden verdik-

leri eskiler, bizim yenimiz... Ben gülmez miyim hiç hanımım, gülerim de, oynarım da...»

II. Bölüm (Emriye neden doğurur?)

Üç çocukla gelen Emriye'nin İstanbul'da bir çocuğu daha oldu. Ertesi yıl da beşinci çocuğu doğdu.

Emriye'nin sevdiği o hanım,

— Ayol Emriye, dedi, artık doğurma, yeter! Bu kadar çocukla nasıl başa çıkacaksın?

— Kendimize bir gecekondu yapacağız da ondan doğuruyorum hanımım. Başımızı sokacak bir gecekondu yapalım, sonra doğurmıyacağım...

Emriye ertesi yıl altıncı çocuğunu doğurdu.

— Ayol Emriye, yeter artık... Doğurma! Delimisin sen, bu kadar çocuğa nasıl bakacaksın?

— Başımızı sokacak bir gecekondu yapana kadar doğuracağım hanımım...

Emriye sekizinci çocuğunu da doğurdu. Her yıl bir çocuk doğuruyor; yılda iki kere doğuramıyor da ondan...

— Kız doğurma artık, yeter... Nasıl geçindireceksiniz o kadar çocuğu ?

— Bir gecekondumuz olsun da hanımım, tamam... Kendimizin bir gecekondu, kendi malımız... Bir dam altına sokalım başımızı...

Emriye dokuzuncu çocuğunu da doğurdu. Gebe kaldıkça karnı gülüyor, göğsü gülüyor...

— Bir yapsak gecekondumuzu hanımım, bir yapsak... Az kaldı hanımım, bir daha gebe kalırsam yaptıracağız gayri...

III. Bölüm (Emriye'nin bir eli yağda, bir eli balda)

Emriye dördüncü çocuğunu doğurduktan sonra, çamaşıra, hizmetçiliğe gitmiyordu artık. Emriye kendisi için doğurmuyordu ki, köşklerdeki taze gelinlerin bebelerine süt emzirmek için doğuruyordu. Çocuğunu doğurdu mu, memelerine bir süt yürüyor ki, aman nasıl gür süt, parmağının ucunu dokundursan, fiş diye fişkıracak süt memelerinden, işte öyle...

Emriye, köşklerdeki kuru memeli annelerin çocuklarını emziriyor gülerek, sütannelik ediyor. Emriye'nin memeleri gülüyor, sütü gülüyor... Bu tahta göğüslü kadınlar doğurdular mı, haftasına, ayına kalmıyor, memeleri kuruyor. İnek sütü, koyun sütü, kutu sütü, Avrupa maması, hiçbir zaman ana süütünün yerini tutmaz ki... Emriye'nin dolgun memelerinde öyle gür süt var ki, yirmi çocuğu birden emzirse, hepsine yeter de artar...

Sütü kuvvetli olsun, gür olsun, aman kesilmesin diye Emriye'nin iyi beslenmesi gerekli... Hababam besliyorlar Emriye'yi. Kendini besletiyor Emriye.

— Yayıldım yatıyorum hanımım, kendimi bir güzel besletiyorum ki... Yağ diyorum, yağ geliyor, bal diyorum bal geliyor... Elim sıcak sudan soğuk suya soktuğum yok... Et dedim mi, «Aman neresinden?» diye soruyorlar. «Bifteki mi istersin, bonfile mi? Dana rostosu mu olsun, cızbız mı yoksa? Pirzola mı, külbastı mı?»

Emriye sütannelikten aldığı parayı biriktiriyor, gecekondular yapacaklar. Gecekondular yaptılar

mı, tamam, artık doğurmıyacak. Salt kocası çalışacak. O da isterse, arada bir gider çamaşıra, ortalık işine... Ama isterse...

Kalamış - Fenerbahçe arasındaki köşklere hangisinde hangi kadının gebe kaldığını, ne zaman doğuracağını biliyor, o da kendini ayarlıyor, onlara göre gebe kalıyor. Hiç şaşmaz tarifesı var... Köşklere birinde tahta göğüslü, kum memeli bir kadın doğurdu mu, Emriye ondan ya üç gün önce doğurmuş oluyor, ya da beş gün sonra doğuruyor...

Yalvar yalvar yalvarıyorlar Emriye'ye:

— Aman Emriye... Bizim çocuğa... Ne olur...

Emriye'nin emzirdiğı çocuklar topaç gibi, turp gibi, topuz gibi, tosun gibi...

Tahta göğüslülerden biri gebe kaldı mı, koşuyorlar Emriye'ye:

— Aman Emriye, hazırlan şekerim... Bizim gelin şubatta doğuracak, şubat sonunda bir yavrumuz daha olacak... Ona göre, emi şekerim...

Emriye zaten ya hazır, ya da şıp diye hazır oluveriyor.

— Aman Emriye'ye iyi bakın ha!... Ne isterse alın, verin istediğini... Sorun bakalım canı ne istiyor... Emriye şekerim...

Vitaminler veriyorlar Emriye'ye... Aman sinirleri bozulmasın...

— İstersen birkaç gün bizde kal... Nasıl istersen... Sakın sıkılma canım.

Kuvvet şurupları içiriyorlar Emriye'ye.

— Aman cicim, hastalanma...

En iyi doktorlara baktırıyorlar, idrarını muayene ettiriyorlar. Allah korusun, albomin olur da...

Emriye gülerek anlatıyor:

— Aman hanımım, bir rahatım, bir rahatım ki... Sinirim bozuldu gene diyorum, arabaya koyup gezdiriyorlar. Dokuz çocuk doğurdum, ama bu seferki gibi olmadı hiç... Hacı Sabri Bey'in kızı gebe... Çok Müslüman adam Hacı Sabri Bey. Beni çağırdı, dedi ki, kızım, dedi, damadım olacak alçağın eve getirdiği hiçbir şeyi yemiyeceksin, dedi, benim torunum temiz süt emmiş insan evlâdı olmalı, dedi, torunum helâl süt emmiş olmalı, dedi, bu benim namert damadımın ne bok karıştırdığı, nereden para kazandığı hiç belli değil, dedi, bir karışık namussuz herif, dedi, onun kazandığı parayla aldığı her şey haramdır, dedi, sakın onun aldığından yeme. sonra bozukluk sütünden torunuma geçer, dedi, her ne istersen bana söyle kızım, dedi, ben alırım en âlâsını, dedi...

Emriye bir gülüyor, bir gülüyor, Emriye'nin karnı da, göğsü de gülüyor.

— Sonra hanımım, beni Hacı Sabri Bey'in damadı çağırdı, aman Emriye, dedi, sakın kimseye söyleme, dedi, bu benim kaynatam olacak düzü, dedi, sana dediğimi duymasın, dedi, sen çocuğumun sütanası olacaksın, dedi, o alçağın hacılığı maskedir, dedi, benim çocuğum helâl süt emmiş olmalı, dedi, kaynatam haramzadesinin aldığı hiç bir şeyi yeme, dedi, sonra sütün bozulur da çocuğum sütü bozuk olur, dedi, her ne canın çekerse, söyle ben alırım, dedi...

Emriye bir gülüyor, bir gülüyor, saçlarından topuklarına dek gülüyor.

Bir gün yine gülerek geldi,

— Aman hanımım, sorma başıma geleni, dedi, az kalsın zehirleniyordum. Aşeriyorum, havyar istedim. Bizim köylük yerde havyar mı vardı ki... Bir yemişim, bir yemişim havyarı, zehirlenmişim hanımım, az kaldı ölüyordum...

Çilek isterim diye tutturuyorum, turşu isterim diyorum, turşunun ardından pekmez diyorum... Hanımım, üç aylık gebeyim... Bu onuncu çocuğum olacak. Artık bundan sonra yok, tamam. Gecekonduyu yaptıracağız inşallah...

Bu sefer sütannelik edeceği çocuğun annesi, burdaki köşklerin en büyüğünde oturuyor. Çok zenginler... Emriye'nin kocası gecekonduyu yapacak bu sefer artık...

— Kız Emriye, bir ihtiyacın var mı, söyle Al-laşaşkına...

— Hiçbir ihtiyacım yok sayenizde, yalnız canım kuş inciri çekti...

— Koşun, çabuk kuş inciri bulun Emriye'ye...

Final

Emriye ağlıyordu, İstanbul'a geleli ilk ağlayışı...

«Ağlama Emriye, ağlama!»

«Ağlarım...»

Hacı Sabri'nin kızı kürtaj oldu, üç aylık çocuğunu aldırdı.

— Hanımım, ona güvenip de gebe kaldımdı... Çocuğunu aldıracaktı da bana neden gebe kal diye yalvardılar öyleyse! Onuncu çocuğum doğacak, kolay mı!.. Gecekonduyu da yaptıramadık... Ağlarım ya, Hacı Sabri'nin kızı çocuğunu aldırdı.

Hacı Sabri'nin gebe kızının ısmarlaması üzerine onuncu çocuğuna gebe kalan Emriye, Hacı Sabri'nin kızı kürtajla çocuğunu aldırdı diye ağlıyordu...

Emriye'nin elleri gülmüyor artık, saçları da, gözleri de, parmaklarının uçları da gülmüyor. Hiç gülemeyecek on çocuk anası, gecekondusuz Emriye...

YEŞİL RENKLİ NAMUS GAZİ OPERASI

*«Hasan Âli Yücel, bu hikâyeyi
oyun olarak yazmamı önermişti.
Hikâyemi Yücelin anısına adıyo-
rum.»*

Uvertür

Dünyanın tarihi iki milyar dört yüz milyon yıllık deniyor.

Benim bitmemiş tarihim, şimdilik elli yıllık.
Kelebeğin tarihi bir günlük.

Arkeologlar yer altında yeni bir kent buldular. Bu kentte birçok ileri ulusların arkeologlarından, tarihçilerinden, bilginlerinden ve bilimcilerinden bir bilimsel kurul yıllarca inceleme ve araştırmalarda bulundu. Sonuç, çok şaşırtıcıydı. Çünkü Roma, Yunan, Mısır, Sümer, Eti, Çin uygarlıklarından çok daha eski dönemlerin izlerini taşıyan bu yeraltı kentinde, aynı zamanda günümüz uygarlığının, tekniğinin ve yaşayışının da belirtileri görülüyordu. Bu açıklanabilir bir durum değildi. Sanki yirmibin yıllık tarihsel gelişimi kendisinde barındıran bir kent, bir depremle yıkılmış, böylece değişik çağ-

ların uygarlıkları birbiri içine karışıp allak bullak olmuştu. Bir sesalma makinesinin yanında cilâltas çağının bir baltası bulunuyor, bir sutyenin yanında bir ilkçağ oku, televizyonun yanında ilk insanın iskeletinden bir kafatası duruyordu.

O kentte buldukları paraları, anıtları, yazıtları, kalıtları ve hayvan derilerine, papiruslara yazılı ve taşlara kazılı yazıları, en modern ofset ve tıfdruk makinelerinde basılmış kitapları okuyarak, bilginler bu yitik uygarlığı ortaya çıkardılar. Bu derin araştırmalar ve incelemeler sonunda, belgelerin ışığında o kentte çok önemli bir olayın geçmiş olduğu anlaşıldı. Tabalahura adında bir kişinin başından geçmiş olan bu olay şudur:

Entrodüksiyon:

Yitik uygarlığı bağrında saklıyan yeraltında gömülü kentte, adına «Namus» denilen yeşil renkli bir gaz vardı. Çok tatlı yeşil renkte olan bu gaz, bütün öteki gazlardan çok daha uçucuydu. Şişeler içinde saklanır, ışısız yerlerde korunur ve ancak artı 21 derece ısıda tutulurdu. 21 dereceden aşağı ısıda Namus gazının rengi açılır ve parlak güneş aydınlığında da bozulurdu. Şişenin tıpası bir saniye açık kalsa Namus gazı hemen uçar, bundan başka da havayla değinir değinmez alev alev parlıyarak yanardı. Çok duyarlı bir madde olan Namus'u korumak, anlattığımız bu nedenlerden ötürü çok güçlü.

En değerli madde Namus'tu. Yeryüzünde Namus'tan daha değerli hiç, ama hiçbir şey yoktu.

Onun için bütün insanlar Namus'a sahip olmak için çalışır, çabalar, didinirlerdi. Örneğin Namus'un yanında altın, platin, elmas, pırlanta gibi şeyler fişkı ve dışkı kadar değersiz kalırdı.

O çağda insanlar doğdukları zaman, anababalarından kendilerine miras olarak Namus kalmamışsa, Namus'suz olarak doğmuş olurlardı. Ama çalışıp çabalayarak Namus sahibi olurlardı. Yani insanlar ne denli çalışır kazanırlarsa o denli çok Namus'a sahip olurlardı. Bütün insanların amacı, ellerinden geldiğince çok Namus'a sahip olmak ve Namuslarını gittikçe arttırmaktı.

Ne var ki yeryüzündeki Namus ancak belli bir miktardaydı; onun değeri de bundan ileri geliyordu. Yoksa durmadan üretilen bir madde olsa, bu denli değeri de kalmazdı. Yeryüzünde belli bir miktarda olan Namus'tan bir parçasına sahip olabilmek için insanlar çok didinip didişiyor, gerekince de birbirleriyle çatışıp savaşıyorlardı. Bu yüzden Namus şişeleri elden ele geçiyor, sürekli sahip değiştiriyordu. Ve bir insanın ne denli çok Namus şişesi olursa, toplumda değeri o denli artıyordu.

Namus gazı, yarım litrelik, bir litrelik, iki litrelik şişelerde, beş litrelik binliklerde ve onbeş litrelik damacanalarda, yani norm üzerine beş boy kap içinde standardize edilmişti.

Dediğimiz gibi, çok duyarlı ve korunması pek zor olduğundan, birazcık ışık alıp Namus'larının rengi attığı için üzüntülerinden intihar edenler çok oluyordu. Gazetelerde sık sık «Sahip olduğu iki damacana Namus'unun ışık alarak rengi attığı için bir tüccar intihar etti.» gibi haberler çıkmaktaydı.

Namus yüzünden cinayetler de oluyordu: «Şişenin tıpasını açık bırakarak Namus'unu uçurduğu için bir adam karısını öldürdü.»

«Tıpasındaki aralıktan şişede sızma sonucu havaya değinerek Namus'u yanan bir genç kız, babasından korkarak, on gün önce ayrıldığı evine bir daha dönmemiştir.»

Gazetelerde şu türlü ilânlar da sık sık görülüyordu:

«Sevgili eşim, 21 dereceden yüksek ısıya bıraktığı iki binlik Namus'umuzu bozmuş olduğu için kendisine darılacağım korkusuyla mutlu yuvamızı ve iki yavrumuzu bırakarak gitmiştir. Sevgili eşim! Yavrularım «Anne, anne!» diye ağlıyorlar. Seni ben affettim, Tanrı da affetsin! Dön gel mutlu yuvamıza. Elbirliğiyle çalışarak, bozulan Namus'umuzdan daha çoğunu kazanırız.»

Köylerden birinde Tabalahura adında çok yaşlı, çok yoksul, çok yoksul olduğu için de hiç Namus'u olmayan bir adam yaşıyordu. Tabalahura bir zorlu kış, tek başına yaşadığı kulübesinde hastalandı. Bakımsızlık yüzünden hastalığı arttı ve bir gece yarısı ateşi 41,5 dereceye yükseldi. Artık Tabalahura ölüm döşegine serilmişti. Saatleri sayılıydı.

Recitante:

Ateşler içinde cayır cayır yanan Tabalahura'nın yüreğine ölüm pençesini atmıştı. Bir bunalım düşü içinde Tabalahura durmadan sayıklamaktaydı.

Tirad:

Tabalahura şöyle sayıklıyordu:

— Namus!.. Namus!.. Ah Namus!.. Yeşil renkli Namus!.. İşte ölüyorum artık, elveda ey güzel dünya... Bütün ömrümce bir katır gibi, bir öküz gibi çalıştım durdum, ah ne yazık ki, bir küçücük şişe Namus sahibi olamadım. Namus'suz doğdum, Namus'suz ölüyorum, ulan kahpe felek, kıcına kına yak!.. O kadar çalıştım, ne olurdu benim de bir şişecik Namus'um olsaydı... Namus!... Yeşil rengine kurban olduğum Namus!...

Koro:

Bay Tabalahura, Bay Tabalahura!..

Boşuna taban teptin,

Boşuna gölgeni sürüdün!

Eşek gibi çalışılmaz,

Sen eşek misin ?

Eşekler çalışır eşek gibi...

Katır gibi de çalışılmaz!

Sen katır mısın ?

Katırlar çalışır katır gibi!...

Öküz gibi de çalışılmaz!

Sen öküz müsün ?

Öküzler çalışır öküz gibi...

Sen insansın ulan!...

İnsan gibi...

Değil...

Gibi değil...

İnsanca çalışacaksın,

İnsan olarak...

Boşuna boy gösterdin,

Boşuna gölge gezdirdin,

Avanak!..

Eşşek... eşşek, eşş... eş... şek!...

(Eşşek dansı, çifte balesi ve anırma müziği, anırma sesleri.)

Düo:

Tabalahura'nın sönmek üzere olan gözlerinden ak sakalına yaşlar süzülüyordu.

Ateşin verdiği bunalım içinde kıvranıyor, sayıklıyor, düşler görüyordu Tabalahura.

Çene solosu:

Ölüm döşeğinde can çekişmekte olan Tabalahura çene atmaya başladı. Çeneleri takır takır birbirine vuruyordu. Canı çekilmekte ve ayaklan soğumakta olan Tabalahura'nın çenesi düşmüştü. Çenesi düşen bütün yaşlılar gibi, canı çıkarken bile kakafonik çene solosuna devam ediyordu:

— Son dakikamda ağzıma bir kaşık su verecek kimsem yok... Oysa beş-on şişe Namus'um olseydi, miras olarak Namus'umu paylaşacak olanlar şimdi dört bir yanımda pervaneler gibi koşuşurlardı. Ah!.. Bunca yıl boşuna çalıştım. Bir küçücük şişe Namus'um bile olmadı. Öbür dünyaya gözlerim açık gidiyorum. Namus istifçileri kına yaksınlar...

Gittikçe daha sık çene atan Tabalahura'nın sözleri artık anlaşılmaz, anlamsız heceler olmuştu:

— ... dı, dıdı dı... Dıdıdı dı? Dııı!.. Dıdıd dı... Dııı!..

Ölüm dansı:

Tabalahura'nın sönmekte olan gözleri önünde renkli ışıklar pırpır uçuşmaya başladı. Sonra bu pırpırlar büyüye büyüye kocaman birer iskelet oldular. Bu iskeletlerin, sırttan dişleri arasından buz parçaları gibi soğuk, sivri kahkaha kikir-demeleri dökülüyordu:

— Kih... Kih kih... Kikih... Kih!..

Sırtkan iskeletler, kemik parmaklarını birbirine vurarak kastanyet sesine benzer sesler çıkarıyor, Tabalahura'nın ölüm döşeği çevresinde zıplayarak oynuyorlardı. Bu ölüm dansı sürerken Tabalahura da titremeye başladı. Her titreyişinde ağzından ve burnundan yaşlı ruhunun bir parçası çıkıyordu. Ruhunu çıkarmak için Tabalahura'nın titreyişleri, biraz göbek atışa benziyordu.

Tabalahura'nın sarsak bedeni içinde ancak bir-iki göbek atışlık daha ruhu kalmıştı ki, cılız ten kafesindeki bu bir-iki atımlık ruhunun gücüyle son aryasını söylemeye başladı.

Kuyruğu titreme aryası:

— Bir şişecik Namus'um olmadan ölmek istemiyoruuuum... Namuuuus! muuusss!.. musss!.. muuusss... Naaa! Naaaa!.. Naaaaaa! Muus!..

Tabalahura'nın zaten yarım aryalık ruhu kalmıştı. Arya için zorlanıp da geri kalan ruhunu da bedeninden çıkarırken, ancak operalarda görülebilecek bir mucize oldu. (Operada hayalet) dedikleri işte bu mucizedir.

Tabalahura'nın eski karyolasının altından bir adam çıktı,

— Ne bağıırıp duruyorsun? Neden inek gibi böğürüyorsun? dedi.

Tabalahura,

— Böğürmüyorum... dedi.

— Ya ne yapıyorsun ?

— Arya söylüyorum.

— Ulan bu ne biçim arya ?

— Ben ne yapayım, operanın bestecisi böyle bestelemiş. Bu benim son aryam. Artık ölüyorum...

Tabalahura büyük şaşkınlık içindeydi. Çünkü karyolasının altından çıkıp da karşısında duran adam kendisiydi. Kendisi kendisinin karşısına geçmişti. Tabalahura iki tane olmuştu. Biri, ölüm döşeğinde can çekişirken ruhunun son soluklarıyla konuşmaya çalışıyor; öbürü de ayakta dikilmiş ölmekte olan kendisini seyrediyordu. Evet, ikisi de aynı Tabalahura'ydı. Yüzleri tıpatıp bir-di. Ama giyinişleri ve davranışları hiç de birbirine benzemiyordu. Yataktaki Tabalahura bitkin-di, solgundu, çullar çaputlar içindeydi. Ayaktaki Tabalahura ise çok dinç bir yaşlıydı. Çok iyi ve güzel giyimliydi. Alımlı çalımli bir adamdı. Kolalı gömleği, papyonu, temiz ceketi, ütülü pantolonu, rügan iskarpini, elinde bastonu, parmaklarında yüzükleri...

Düo:

Yataktaki Birinci Tabalahura,

— Sen kimsin? diye sordu.

Ayaktaki,

— Tabalahura'yım... dedi.

— Nasıl olur... Tabalahura benim... Üstelik bu köyde benden başka da Tabalahura yok...

— Sen de Tabalahura'sın, ben de... Sen enayi Tabalahura'sın, ben açık göz Tabalahura... O kadar bağırdın, böğürdün ki, kulaklarım tırmandı, bet sesinden rahatsız oldum, bu herifin derdi nedir diye kalkıp geldim. Nedir istediğin de öyle yırtmıyorsun?

— Aaaah!.. Benim derdim çok büyük... Bütün hayatımda istediğim tek şey, çok değil, bir şişecik Namus sahibi olmaktı. Namus'lu bir adam olarak ölmek istiyordum. O mübarek Namus gazının kutsal yeşil rengiyle gözlerimin ışıklanmasını istiyordum. O kutsal Namus şişesini avcumun içine alıp pörsük derimin ısınmasını istiyordum. Bütün hayatımda bunun için çalıştım Her sabah gün doğarken işe koyulur, gün batana kadar çalışırdım. Geceleri de evimde çıra aydınlığında, gece yarısına kadar çalışmamı sürdürürdüm. Bütün bunları benim de bir şişecik Namus'um olsun diye yaptım. Hiç kimseye kötülük etmedim. Herkese elimden geldiğince iyilik etmeye çalıştım. Kimsenin malında gözüm olmadı. Kimsenin karısına, kızına kötü gözle bakmadım. Bütün hayatımda harama uçkur çözmedim. Kimseyi kıskanmadım. «Başkalarında çok, bende yok!» demedim. Kimsenin bir şeyini çalmadım. Çok zaman aç kaldım, ama bikez bile hırsızlık etmedim. Hiç kimseye haksızlık etmedim. Bütün hayatımda ağızımdan yalan bitek söz bile çıkmadı. Doğruluktan ayrılmadım. Herkesin yardımına koştum. Çok çalıştım. Emanete hıyanet etmedim.

Üstelik ibadetlerimi hiç aksatmadım. İmanım bütündü. Duadan eksik kalmadım. Topal karıncayı bile incitmedim, kimsenin gönlünü kırmadım.

Bütün bunları Namus'lu bir adam olayım, benim de bir şişecik Namus'um olsun diye yaptım. Aaaaah! Vaaaah! Oooof!... Amaaaan!.. Aaaaay!... Vaaayyy!.. İşte ölüyorum. Yazık! Artık her şey bitti... İki solukluk ruhum kaldı içimde, o da çıkmak üzere...

İkinci Tabalahura,

— Beni tanımadın mı? dedi.

— Gözlerim artık hiçbir şeyi seçmiyor.

İkinci Tabalahura yatağa eğilip yüzünü ona iyice yaklaştırarak,

— İyice bak! dedi.

— Evet... evet... Tanır gibi oluyorum seni. Ama nerden, ne zaman? Hatırlıyamadım.

İkinci Tabalahura,

— Ben senin yanına çok geldim... dedi.

Birinci Tabalahura,

— Hızlı söyle... diye inledi, kulaklarım artık duyarlığını yitirdi. Sesini duyamıyorum.

İkinci Tabalahura,

— Hatırlar mısın, dedi, sen yirmi yaşında...

— Bağır, bağır!... Dediklerini anlıyamıyorum...

İkinci Tabalahura, birincisinin kulağına eğilip bağıra bağıra konuştu:

— Sen yirmi yaşındaydım O zaman bu köyün en yakışıklı delikanlısıydın. Köyün güzel kızları arkandaydı. Güçlüydün, çalışkandın, elinden her iş gelirdi, becerikliydin, başarılıydın. Bunun için de köyün zenginleri seni kendilerine damat edin-

mek için arkandan koşuyorlardı. Ben o zaman da yanına gelmişim...

Birinci Tabalahura ölgün bir sesle,

— Evet, evet... Şöyle böyle hatırlıyorum... Gelmiştin, diye inledi...

— Gelmiştim ya... Sana o zaman «Köy ağasının kızını al» demiştim. «Çünkü köy ağasının üç damacana dolusu Namus'u var. Hem de adamın Namus'u hiç güneş yüzü görmemiş, solmamış, halis Namus» demiştim. «Köy ağasının bitek kızından başka da kimsesi yok. Üstelik herif çok yaşlı, bir ayağı çukurda. Yakında ölecek. Herifin bütün Namus'u sana kalacak.» demiştim. İnatçı eşek. Beni dinlemedin. Kızı başkası alıp üç damacana Namus'a kondu. Budala!

Birinci Tabalahura,

— Of, aman... ölüyorum! diye inledi.

İkinci Tabalahura,

— Geber! diye bağırdı.

— Hiçbir şeye yanmıyorum, Namus'suz olarak öleceğime yanıyorum.

— Daha beter ol! Sana bu az bile... Hatırlar mısın, yirmibeş yaşındaydım Bir küçük şişe Namus sahibi olmak için çırpınıp duruyordun. Haline acıdım da sana akıl vermeye geldim. Sen o zaman köy tapınağının gece bekçisiydin. Gündüzleri tapınağın tarlasında ölesiye çalışır, geceleri de tapınağı beklerdin. Bir şişecik Namus sahibi olmak için didinirdin...

— Hatırlamaz olur muyum hiç...

— Sen bir gece rahip efendinin ambarındaydın. Aman eksilmesin, kimse çalmasın diye rahip

efendinin ambarındaki Namus şişelerini sayıyordun. O şişeleri hayranlıkla elleyerek. «Benim de böyle bir şişecik Namusum olsa!» diyordun. O zaman yanına geldim. «İstersen bir şişe değil, daha pek çok Namus'un olabilir» demiştin sana. «Nasıl?» diye sormuştun. Ben de sana, «Rahip efendinin Namus şişeleri günden güne artıyor. Artık ambarında şişe koyacak yer kalmadı, yeni bir ambar yaptıracak. Sana güveni sonsuz. Rahip efendinin o kadar çok Namus şişesi var ki, sayısını bile bilmiyor. İki - üç gecede bir, şurdan bir şişe Namus al, götür. Rahip efendinin ruhu bile duymaz. Anlasa bile senden şüphelenmez. Hırsız almış der. Al götür surdan birkaç şişe Namus...» demiştin. Sen de, «Ben öyle şey yapamam. Defol!» diye beni kovmuştun. Hatırladın mı?

Birinci Tabalahura,

— Hiç hatırlamaz olur muyum! Ooof... Amaaaan... Aaayy!.. Ölüyorum... diye inledi.

İkinci Tabalahura,

— Gebeer! diye bağırdı.

— Ölsem de kurtulsam. Gözlerim açık gidiyorum.

— Sen otuz yaşındaydın. Devlet Namus Ofisinde çalışıyordun. Depo ağzına kadar, tıklım tıklım Namus şişeleriyle doluydu. Bir gece kendi kendine, «Bi şişecik Namus'um olsa başka bir şey istemem!» diyordun. Sana yardım etmek için yanına geldim. Beni görünce, «Sakın bana Namus şişesi çalmamı söyleme. Şişeler sayılı ve sayıları resmî defterde yazılı» dedin. Ben de sana, «Buda-la, sana şişe al diyen var mı... Şişeler sayılı ama,

içlerinden birer parça Namus'u boş bir şişeye doldurup alabilirsin... Resmî şişelerin sayısı bellidir ama içindeki Namus'un miktarı bilinmez. Şurdan boş şişelere birer parça Namus doldur da al götür.» demiştim. Sen yine, «Olmaz! Ben öyle şey yapamam!» demiştin. Ben de sana, «Yakalanırım diye korkma. Yakalansan bile, aldıklarından birkaç şişe Namus'u rüşvet olarak verir, kurtulursun. Geri kalan Namus şişeleri de senin olur. Üstelik sen Namus'u özel şişelere dolduracağından, evinde arama yapılırsa resmî damgalı Namus şişesi bulunmaz!» demiştim. Sen de beni, «... 'tir ordan!» diye kovalamıştın...

— Aaaah... Amaaan... Ooof... Ölüyorum...

— Gebeer!...

İkinci Tabalahura.

— Sen, dedi, gümrükçülük yapıyordun. O zaman otuzbeş yaşındaydım En büyük üzüntün, dargelirli aylığından birazcık arttırıp da bir küçük şişe Namus alamamış olmandı. Bir gece sınırdan bu yana geçen Namus kaçakçılarını yakalamıştın. İkiyüz şişe, yirmi tane binlik, onbeş damacana kaçak Namus tutulmuştu. Sen kaçakçıları zincire vurup zindana artırmıştın. Yakaladığın kaçak Namus şişelerini, için titriyerek, seviyor, okşuyor, «Bunlardan bir tanesi benim olsa, ah, ne olur!» diyordun. İşte tam o sırada yanına geldim. «İstersen bir şişe değil, beş damacana Namus senin olabilir. Enayilik edip bu fırsatı da kaçırma!» dedim. Coşkuyula, «Nasıl?» diye sordun. Ben de sana, «Yakaladığın Namus kaçakçılarını Hükümete teslim etme. Salıver! Onlar sana en az beş dama-

cana Namus verirler. Hükümete teslim edeceksin de eline ne geçecek sanki...» dedim. «Hükümetin ruhu bile duymaz.» dedim. «Sen bu Namus kaçakçılarıyla işbirliği bile yapabilirsin.» dedim. «Çok değil, ayda bir kaçakçıları görmezden gelsen de karşılığında birkaç damacana Namus alsan, iki-üç yıla varmaz, memleketin en Namus'lu adamı sen olursun. Burda senden önceki gümrükçü de böyle yaptı. Şimdi mağaza açtı, Namus alışverişi yapıyor.» dedim. Sen ne yaptın? «Yıkıl karşımdan, gözüm görmesin!» diye beni kovdun.

Birinci Tabalahura,

— Of... Amaaan... Ölüyorum! diye inledi.

İkincisi devam etti sözlerine:

— Bir namus ticarethanesinde çalışıyordun. O zaman kırk yaşında olgun bir erkektin. Yanında çalıştığın yaşlı Namus tüccarının genç karısının sende gözü vardı. Sen, şişeler içindeki Namus'un parlak yeşiline bakıp gözlerin kamaşarak, «Artık yaşılanıyorum, bir şişecik de Namus'um olmayacak mı?» diye ağlıyordun. Yardımına koştum. «Sen şu Namus tüccarının karısını ayart. Kadın, birlikte olacağınız her gece için sana bir şişe Namus vermeye hazır.» dedim. «Üstelik, herifin haberi olmaz, çünkü kadın kocasının Namus'undan vermiyecek, kendi Namus'undan verecek.» dedim. Eline sopayı alıp beni kovaladın...

— Oof... Amaan!.

— Kırkbeş yaşındaydın. Yine geldim sana. «Muhtar seçimine katıl. Muhtarlığa adaylığını koy.» dedim. «Köylü beni muhtar seçmez.» dedin. «Beni muhtar seçerseniz, her köylüye bir şişe na-

mus vereceğim diye propaganda yap!» dedim. «Kendi namusum yokken, her köylüye bir şişe Namus'u nerden bulup da vereyim?» dedin. «Avanaklık etme. Propaganda sözü tutulmaz!» dedim. O zaman beni dinleyip muhtarlık etseydin, sen de beş-on şişe Namus sahibi olurdun...

Elli yaşına gelince, artık umutların kırılmaya başlamıştı. Sana yine yol gösterdim. «Kasabadaki Belediye başkanı, rüşvet almak için bir aracı arıyor. Rüşvet olarak alınan her on şişe Namus'tan birini aracıya verecek... Aman aracı ol, bu fırsatı da kaçırma. Hem başkan, hem de sen şişe şişe Namus sahibi olacaksınız!» dedim. Sura-tıma tükürüp beni kovdun...

— Ooof... Aman... Aaayyy!...

— Ellibeşine gelmiştin. Yine sana yardım elimi uzattım. «Acele evlen. Hemen çocuk yap, birkaç kızın olsun. Onları büyüt. Namus sahibi olmak için başka çaren kalmadı. Kızlarını isteyen erkeklerden hangisi sana daha fazla Namus verirse, kızları onlarla evlendirirsin. Başlık olarak, kızlarının güzelliğine göre, üç şişe, beş şişe Namus almadan onları kocaya vermezsın. Hele kızlarından birini zengin bir eve gelin edersen, yaşadın, belki de iki damacana Namus bile alırsın..» dedim. Dedim, ama kime dedim? Sende laf anlı-yacak kafa nerde?

Altmışına gelmiştin. Artık evlenemezdin de.. Hem yaşlısın, hem de Namusun yok; senin gibisine hangi kadın varır? Gece gündüz, «Namus, ah Namus!» diye ağlıyordun. Acıdım haline... «Kö-yün Namus defteri senin elinde.. Gel şu defterde

biraz kalem oynat, hiyle yap!» dedim. «Yapamam» dedin. «Öyleyse, şişelerin tapalan aralanmış, biraz Namus sızmış dersin, ya da bazı Namus şişeleri ışık aldı, Namusların rengi attı, bozuldu dersin... Birkaç şişe Namus hava aldı, yandı dersin... Böylece sen de aradan Namus sahibi olursun.» dedim. Kızıp söverek beni kovdun.

Altmışbeş yaşındayken beli bükük bir ihtiyarın artık... Yine geldim sana... «Enayiliği bırak, fırsatlar azalıyor.» dedim. «Namus üzerine kumar oynayan bir kulüp aç. Her kumar masasından mano olarak, yarım kiloluk bir şişe Namus alsan sen de Namus'lu insanlar arasına girersin!» dedim. Arkamdan taş atarak beni kovaladın.

Yaşın oldu yetmiş, yine gözyaşlarına dayanmadım, haline acıdım, sana yol göstermeye geldim. «Bana bak,» dedim, «bu son fırsattır, bunu da kaçırsan bundan sonra artık Namus'lu olamazsın» dedim. «Ev işlet, bir şişe Namus karşılığında kiralık kız, kadın ver!» dedim.

«Yapamam» dedin. Ben de sana, «Bütün ömrünce yapacak değilsin ki... Bir süre yapar, yeterince Namus'un oldu mu, bu sefer faizle Namus verir, elindeki Namus'u arttırırsın... Daha sonra da bütün bu işlerden elini eteğini çeker, herkesten saygı gören Namuslu bir adam olarak yan gelir yaşarsın!» dedim.

Seni dediklerime inandırmak için de, ellerinde büyük Namus stoku bulunduranların başlangıçta böyle yaptıklarını söyledim. Büyük Namus sahibi olmanın yolları bunlardır, dedim. Filan kişi, filan, filan kişilerin nasıl büyük mik-

tarda Namus sahibi olduklarını anlattım. «Bir kere durumunu düzelt, başlangıçta girdiğin karışık işlere bir daha tenezzül etmeyeceksin, saygı gören Namus'lu bir adam olarak yaşayacaksın» dedim.

Sen bu son fırsatı da kaçırdın. Yetmişbeş yaşına kadar bir parçacık Namus sahibi olmadan süründün durdun. İşte şimdi de son soluğunu tüketmek üzeresin.

Birinci Tabalahura,

— Son nefesimi verirken bütün bunları niçin söylüyorsun? dedi. Niçin enayiliğimi, budalalığımı yüzüme vuruyorsun? Senin verdiği öğütleri tutmadığım için çok pişmanım. Dediklerini dinleseydim benim de en az beş-on damacana Namus'um olurdu. Dünyanın kaç bucak olduğunu anladım ama, çok geç... Bundan sonra neye yarar!.. İş işten geçti.

İkinci Tabalahura,

— Hiç de iş işten geçmedi, dedi. Aklım başına toplarsan bundan sonra da Namus'lu bir adam olabilirsin...

Birincisi,

— Sen ne diyorsun yahu... Ben can çekişiyorum, sen Namus'tan söz ediyorsun!.. diye bağırdı.

İkinci Tabalahura,

— Senin Namussuz bir adam olarak ölmene razı değilim, dedi, istersen yaşayabilirsin...

Birincisi, heyecandan ölmekte olduğunu unutup,

— Nassıl?... diye bağırdı.

İkinci Tabalahura,

— Bilim ve yeni buluşlar ne işe yarıyor? İş-

te senin gibi iskeleti çıkmış, tirit olmuş bunakların ömrünü uzatmaya yarıyor... Dinle şu sesi! dedi.

Bilginler Korosu:

Beyaz gömlekli, gözlüklü, kimisi sakallı, uzun saçlı, kimisinin elinde dürbün, kimisinde mikroskop, kimisinde teleskop, enjektör, koltuklarında çok kalın kitaplar bulunan adamlar, Birinci Tabalahura'nın çevresinde dönerek bilimsel şarkı söylemeye başladılar:

*Biz... Biz... Biz bilimcileriz
Biz... Biz... Biz bilginleriz
Canlıyı öldürür
Ölüyü canlandırırız
Biz... Biz... Biz... bilimcileriz
Biz... Biz... Biz bilginleriz
Biz hukuk terleriz
İktisat işeriz
Kimya öksürürüz
Fizik hapsiririz
Tıp kaşınırız*

KORO BAŞI — İnsanoğlunun en verimli, en güçlü çağı, 25 - 35 yaş arasıdır. İnsanoğlunun en verimsiz, en güçsüz, en işe yaramaz çağı 65'ten sonraki yaşıdır. Biz bilimciler, biz bilginler 65'ten 75'ten, 85'ten, 95'ten sonra da yaşlıları yaşatmak için uğraşırız.

Biz bilimciler, biz bilginler, «Doğum kontrolü» ile, aralarında dehaların da çıkacağı çocukların dünyaya gelmesini önleriz.

Vücutlarında, yaban bitkilerine gübre bile olmayacak yalnız kireç kalmış morukların ömürlerini uzatırız. İşe yaramayanların dünyada sereserpe ve mutlu yaşayabilmeleri için, geleceğin işe yarayacak insan yavrularının dünyaya gelmelerini önleriz.

Bilginler Korosu:

«Haniya, moruklara hap var, şurup var, vitamin var, aşı var, kuvvet macunu var, iktidar ilâcı var, şırınga var, masaj var, radyoaktivite var, iks ışınları var!..»

Biz... Biz... Biz bilimcileriz

Biz... Biz... Biz bilginleriz

Biz hukuk terleriz

İktisat işeriz

Kimya öksürürüz

Fizik hapsiririz

Tıp kaşınırız

Matematik..

«Onbinlercemiz laboratuvarlarda, kitaplıklarda, kürsülerde, atelyelerde, her yerde, yaşayanların, yaşayabilenlerin daha çok, daha, daha çok yaşamaları için, yaşayamayanların da hiç yaşamamaları için yaşıyoruz!»

Düo:

İkinci Tabalahura, birincisine dedi ki:

— İşte görüyorsun: Bütün bilimciler, bilginler seni daha çok yaşatmak için gecelerini gündüzlerine katmışlar, çalışıyorlar. İstersen yaşayabilirsin...

Birinci Tabalahura,

— Artık iş işten geçti, dedi, hayatta bütün fırsatları kaçırdım. Ben bundan sonra Namus sahibi olamam ki... Namus olmayınca yaşamak neye yarar!

İkinci Tabalahura,

— İş işten geçmiş değil, dedi, benim sana verdiğim öğütleri tutarsan, çok Namus'lu bir adam olabilirsin. Henüz fırsatlar kaçmış değildir. Bundan sonra evlenip çok Namus'lu bir adama damat olamazsın ama, kızlarla oğlanlar arasında aracılık edip Namus'lu adamlara damat, Namus'lu damatlara gelin bulabilirsin. Artık evlenip kız babası olamazsın ama, köyün bütün kızları senin de kızın sayılır. Sen öyle bir yaştasın ki, herkesten saygı görür, sevgi görürsün. Sana zamanında söylediğim, ama senin yapmadığın her işi, şimdi daha kolaylıkla yapar, en kısa zamanda çok Namus'lu bir adam olursun.

Birinci Tabalahura'nın aklı yattı,

— Ama ölüyorum, dedi, yaşayabilir miyim?

— Bilim seni yaşatır.

Bilimciler, bilginler birden, ölüm döşegindeki Tabalahura'nın üstüne üşüştüler. Kimisi hemen orada sidiğini muayene etti, kimisi kan yuvarlarını

saydı, kimisi kan verdi, hap yutturdu, şurup içirdi, iğne yaptı...

Tabalahura, tatlı bir uykudan uyanır gibi gerine gerine doğruldu. Çevresine bakındı; ne o tıpkı kendine benzeyen İkinci Tabalahura, ne ölüm dansı yapan iskeletler, ne de bilginler korusu vardı. Kış uykusundan kalkan yaratık gibi doğrulan Tabalahura, yoksul kulübesinden çıktı. Yalnız tirit olmuş bedeni değil, ruhu da, beyni de uyanmıştı. O yaşına kadar kaçırdığı fırsatları yeniden yaratmaya çalıştı. Başardı da... Eski-den yapmak istemediği her şeyi artık yapıyordu. Üç gün içinde bir şişe Namus elde etti. Kısa zamanda Tabalahura'nın Namus şişelerinin, binliklerinin, damacanalarının sayısı arttı. Bir zaman geldi ki köyün en Namuslu adamı Tabalahura oldu. Köyün bütün Namus'unu toplamış ve bütün köyü Namus'suz bırakmıştı. Köyde hiç kimsenin elinde bir küçük şişecik Namus bile yoktu. Ama yaşlı azgınlığıyla açgözlü Tabalahura'nın gözü doymuyordu bitürlü. Köyden bucağa taşındı. Dolaylardaki köylülerin sahip olduğu Namus'ları ele geçirdi. Bir zaman geldi ki, o bucakta Tabalahura'dan başka Namus'lu kimse kalmadı.

Bitürlü tutkuları dinmek bilmeyen Tabalahura bucaktan ilçeye göçetti. Kısa zamanda o ilçedeki bütün Namus'ları topladı, deposuna yığdı. Gözü doymayan Tabalahura ilçeden il'e taşındı. O ildeki bütün Namus şişelerini, binliklerini, damacanalarını deposuna doldurdu. Namus deposu tıklım tıklımdı artık. O ilde Tabalahura'dan başka Namus'lu kalmamıştı!

Tutkuyla titreyen Tabalahura başkente gitti, yerleşti. Çok geçmeden de o ülkede ne kadar Namus varsa hepsi onun oldu.

Ülkenin tek Namus'lu adamı Tabalahura, komşu ülkelere de el attı. Oralardaki Namus'ları da topladı. Bundan sonra, yalnız ülkelerin, kıtaların değil, bütün dünyanın Namus'u onun oldu ve Tabalahura'dan başka Namus'lu kişi ve onun-
kinden başka hiç kimsenin ambarında bir damla Namus kalmadı.

Tabalahura, dünyanın bütün Namus'una sahip olduktan sonra, depolarındaki bütün Namus'ları, adamlarına çok geniş bir alana taşıttı. O geniş alanda dünyanın bütün Namus şişeleri, binlikleri, damacaneleri toplanmıştı. Bunların orta yerine büyük bir kürsü getirtti. Ondan sonra dünyanın her yerindeki bütün ilerigelen devlet adamlarını, politikacıları, yönetmenleri, bilginleri, bilimcileri, ünlü kişileri, sanatçıları, o alana çağırttı. Hepsi geldikten sonra, alanda dağ gibi yığılmış Namus şişelerinin ortasındaki kürsüye çıktı. Dünyanın en yüce, en seçkin, en ulu kişilerine, ordan şöyle seslendi:

— Sayın konuklarım! Yüksek huzurunuzla, şimdi burada tarihin en korkunç ve en büyük olayı geçecek. Sizler de buna tanık olacaksınız...

Sonra Tabalahura oradakilere, hayatının 75 yıllık döneminde, ölesiye çalıştığı, didindiği halde, bir damla bile Namus'a sahip olamadığını yana yakıla anlattı. Dinleyenlerin gözleri yaşardı. Bundan sonra Tabalahura, hangi yollardan ve yöntemlerden dünyanın en Namus'lu insanı oldu-

ğunu ve bütün dünyayı nasıl Namus'suz bıraktığını açıkladı:

— Dünyanın bütün Namus'una sahip olup, dünyayı da Namus'suz bırakmakla, Namus'suzluk içinde geçen 75 yıllık hayatımın intikamını aldım. Şimdi dünyada benden başka hiç birinizin Namus'u yok. Ama benim tutkularım dinmedi. Bütün insanlara ve bundan sonra da geleceklere büyük bir iyilik yaparak tutkularımı dindirmek istiyorum. Hiç kimsenin Namus'suzluk acısını çekmemesi için, dünyanın bütün Namus'unu yokedeceğim.

Bunu söylemesiyle, Namus damacanelerinden birinin tapasını açınca, yeşil renkli Namus gazı havayla değinip birden parladı. Yeşil yeşil alevler göz açıp kapayıya öbür şişelere geçti. Kimse ne olduğunu birden anlayamadığı için Tabalahura'nın bu korkunç deliliğine engel olamadı.

Havayla değinince yeşil renkli Namus gazı o kadar çabuk tutuşurdu ki, Tabalahura da göklere yükselen Namus alevlerinin ortasında kaldı. İste-se kaçabilirdi alevlerden. Ama o dünyadaki bütün Namus'la birlikte yokolmak istemişti.

Dünyanın bütün Namusunun yanıp yokolması bir dakika bile sürmemişti. Bu korkunç yangını görenler, donup kalmışlardı. Yalnızca can korkusuyla geri sıçrayıp alevlerden korundular.

Alevler söndüğü zaman, ortada ne Namus, ne Namus şişesi, ne de Tabalahura kalmıştı!

Bu durum, çok korkunçtu. Bu, olur şey değildi. Böyle bir Namus'suz dünyada insanlar ne yapacaklardı. Çünkü, Namus'a sahip olmak isteği

olmayınca hiç kimse çalışmak istemiyordu. Eski-
den insanlar bir şişe Namus'a sahip olmak için
bir ömür boyu çalışırlardı. Ama şimdi niçin ça-
lışacaklardı? Çalışmanın amacı kalmamıştı.

Namus yoktu ki, onu elde etmek için insan-
lar çalışsınlar. İnsanlar, aylak, tembel, avare ol-
muşlardı. Bu, böyle süremezdi. Buna bir çare bu-
lunmalıydı.

Bütün ülkelerin politikacıları bu konuda bir
çözüm yolu bulmak için uluslararası bir örgüt
kurdular. Bu örgütün ilk toplantısında, Birleşmiş
Ülkeler Başkanı, delegelere şöyle dedi:

— Sayın arkadaşlar! Üyeler! Dünyamız ya-
kın zamana kadar, Namus'lu bir dünya idi. Ama
hepimizin bildiği o tarihin en büyük faciasından
sonra, Namus'suz bir dünyada yaşamaktayız. Ken-
dini bilen insanlar için bu durum, ölümden çok
daha acıdır. Çünkü insanlık ilerlemez oldu. Çün-
kü uygarlık gelişmez oldu. Çünkü teknik ilerle-
meler durdu. Çünkü Namus olmadığı ve insan-
ların Namus'a sahip olmak ihtimalleri kalmadığı
için hiç kimse çalışmıyor. Şimdi burda, sevgili dünya-
mızı yine eskisi gibi Namus'lu bir dünya yapma-
nın çarelerini araştırıp bulmak için toplanmış bulu-
nuyoruz.

Uzun konuşma ve tartışmalardan sonra Bir-
leşmiş Ülkeler politikacıları şuna karar verdiler:

Politikacıların işi, dünyanın Namus'lu dön-
mesini istemektir. Onların işi burda biterdi. Ama
onlar, giden Namus'un yerine ne konulacağını
bilemezlerdi. Bu, politikacıların değil, bilimcilerin
ve bilginlerin işiydi. Bilimcilerle bilginler de poli-

tikacıların buyruğu altındaydılar. Öyleyse, en ünlü bilginler, dünyanın yeniden Namus'a kavuşturulmasıyle görevlendirilmeliydiler.

Tarih Dersi:

Namus şişelerinin yanmasından bin yıl sonra, bir üniversitenin anfisindeyiz. Beyaz saçlı, altın çerçeve gözlüklü tarih profesörü, öğrencilere Namus'un tarihini anlatıyor:

— Bin yıl önce dünyamızın Namus'suz olarak dönmesine dayanamayan bilginler, yıllarca süren çalışmalardan sonra, o tarihî faciada yanan tabîî Namus gazı yerine, sunî olarak Namus gazı elde etmeyi başardılar. Böylece insanlık yeniden Namus'una kavuşmuş oldu. Sunî Namus gazının yapılması, tarihin yeni çağının başlangıcıdır. İnsanlık bundan sonsuz mutluluk duymuştur.

Kimya Dersi:

Üniversitenin Fen Fakültesinin kimyahanesinde profesör, sunî Namus gazı üzerine öğrencilere bilgi veriyor:

— Sunî Namus gazı her ne kadar, tabîî Namus gazı yerine kullanılmaktaysa da, hiç bir zaman sunî Namus, tabîî Namus'un yerini tutamamıştır. Çünkü Tanrı yapısı başka, kul yapısı başkadır. Fabrikalarda imal edilmekte olan sunî Namus gazının rengi, hiç bir zaman tabîî Namus gazının o güzelim yeşil rengini bulamamıştır. Ya açık yeşil, ya koyu yeşil oluyor. Teknik bu kadar ilerlediği halde, o has yeşil renk bitürlü tuttu-

lamıyor. Sonra sunî Namus gazının havada yanma hassası da tabîî Namus'a göre azdır. Buna karşılık, şişe tıplarından daha kolaylıkla sızmaktadır. Şimdi sunî Namus gazının nasıl çıkarıldığını görelim.

İktisat Dersi:

İktisat Fakültesinde profesör Namus iktisadı üzerine ders veriyordu:

— İnsanlar, Tabîî Namus çağında Namus-suz olarak dünyaya gelirlerdi. Sonradan çalışarak Namus sahibi olurlardı. Ne kadar çok çalışır kazanırlarsa, gayet tabîî olarak o kadar çok Namus'lan olurdu. Fakat dünyada mevcut bütün tabîî Namus gazı yanıp yokolduktan sonra, bildiğiniz gibi sunî Namus gazı yapıldı. Fabrikasyon yoluyla Namus gazı çıkarmak yeni bir durum getirdi ortaya. Namus gazı üretimi endüstri haline gelince, Namus gazı fabrikasına sahip olan ülkeler, Namus gazı üretimini gittikçe arttırdılar. Bunun sonunda Namus enflasyonu başgösterdi. Rekabet sonunda Namus fiyatı çok düştü. İş o hale geldi ki, dünyada Namus'suz insan kalmadı. İktisat ilminde, herkesin Namus'lu olması, herkesin Namus'suz olması kadar tehlikelidir. İktisat ilminin gayesi, bazı insanların çok, bazı insanların az Namus'lu olması, geri kalanların da hiç Namus'lu olmamasıdır.

Namus endüstrisinin gelişmesi, Namus fabrikalarının gittikçe çoğalması, Namus ticaretinin de artması sonucunda, Namus o kadar çoğaldı ki, itibardan düştü!

Geçen yüzyılın başlarında büyük iktisatçılar toplanarak şu kararı aldılar:

1 — Yanmış olan tabîî Namus gazı miktarı belli olduğuna göre, bu miktardan fazla Namus imal edilmeyecek.

2 — Şişeler içindeki Namus'un taşınması ve satışı zor olduğundan, Namus şişesi stoklarının devletlerin hazinelerinde korunması ve hazine-
deki Namus stoku miktarınca piyasaya Namus se-
netleri çıkarılması ve bu kâğıtların elden ele do-
laşması.

3 — Tabîî gaz çağında insanlar Namus'suz doğup sonradan çalışarak Namus sahibi oldukları halde, sunî Namus çağında her yeni doğan çocu-
ğa sosyal adalete uygun olarak eşit miktarda Na-
mus tahvilleri verilmesi ve bu kimseler, hayatta
her yaptıkları kanunsuz davranışlarına ceza ola-
rak, ellerindeki Namus tahvillerinin geri alınması.

Hukuk Dersi:

Üniversite Namus Hukuku kürsüsü profesörü
şu dersi veriyordu:

— «Namus Hukuku» ikiye ayrılır:

1 — Devletlerarası Namus Hukuku,

2 — Sokaklararası Namus Hukuku.

Her ülkenin sunî Namus gazının niteliği aynıdır.
Namus gazının rengi, kokusu, sızma ve yanma
niteliği, fabrikasına göre değişir. Bazı ülkelerde
Namus fabrikaları yoksa da, Namus Hukuku var-
dır. Çünkü Namus gazı fabrikası olmayan ülke-
ler başka ülkelerden Namus ithal ettiklerinden, o

lkelerde Namus hukuku, Namus gazının kendisinden çok daha fazla inkişaf etmiştir.

Tabîî Namus gazı kokusuz olduğu halde, sunîsi kokuludur. Bu koku sayesinde hakikî Namus gazı ile sahte Namus gazı birbirinden ayırt edilir. Kokusunu duymak için, Namus gazı şişesini dibinden koklamak gereklidir!...

ALTI BEKÇİ ATLIKARINCADA

Alaturka prelüd

Yellellii yeceelelli... lelleliiii yellelli yeledi ye-
leli... yecelelli. Yaaaaaar... Yaaaaaaar... Yar lelli
leleli... yeceleliiii yeledi... Yaaaar yaaaar... yel-
lelii yeledi... yelleliiii... lel lel lel liiii...

Geri kalmış ülkede prolog

Benim memleketimde ancak zenginler çocuk-
luklarını yaşayabilirler.

Benim memleketimde ancak zenginler, genç-
liklerini yaşayabilirler.

Benim memleketimde ancak zenginler, yaşlı-
lıklarını yaşayabilirler.

Benim memleketimde... Yellelli yeledi... Yel-
lelli yaaaar yaaaaar...

Monolog

Yaşayamadığım çocukluğumun özlemi hâlâ
içimde kırırdadır. Çocukluğumu hiç yaşayamadım.
Hiçbir oyuncağım olmadı; ne oyuncak drenlerim,
otomobillerim, ne leğendeki suda işleyen oyuncak
vapurlar... Mile oynayamadım, bitek zıpızıpım ol-

madı. Hiç uçurtma uçurtmadım. Hiç çenber çevir-medim. Hiç balonum olmadı.

Annemle bir zengin evine bayram ziyaretine gitmiştik. Zengin çocuğunun bidolu, bidolu, bidolu, biçok, biçok, biçok oyuncakları vardı. Raylar üstünde giden tirenine tirenine tirenine tireni tiren tir... dokunmak istedim. Elimi uzattım. Annem fısıldayarak payladı:

— Şışşt, bozarsın!
Çektim elimi...

Koro

Çocukken içimden hep derdim ki:

Büyüyünce zengin olacağım, çok, çok zengin... Zengin olunca da oyuncaklar, oyuncaklar alacağım kendime, bidolu, bidolu... biçok, biçok... üüüüü, dünya kadar. Öyle çok oyuncaklarım olacak kiiii, oyuncaklarlaralarlar...

Kocaman adamların oyuncaklarla oynamasını ayıplarlar. Onun için ben oyuncaklarımı bir odaya dolduracağım. Çalışmadığım, işe gitmediğim günler, geceleri oyuncak odama girip kapıyı arkadan kilitleyeceğim; oyuncaklarımla oynarken kimse görmesin de alay etmesin benimle... Tirenlerim olacak bidolu, kuracağım: düüüütt!.. Çih çuf, çih çuff, çihh çuffff!..

Milelerim, cicozlarım, cinalilerim, gagozlarım... Renkli balonlarım, düdüklü balonlarım... Kâğıt fenerlerim, fırıldaklarım...

Benim memleketimde Büyük Millet Meclisi'nin kuruluşu 23 Nisan çocuk bayramıdır.

Birinci olay

Çocuk Bayramı günü evde oturmaktan canım sıkıldı. Akşama doğru çıktım evden. İskele caddesi üstünde bir evde oturan doktor arkadaşına gittim. O da sıkılmış evde oturmaktan. Geniş camlı pencereden sokağı seyrediyorduk. Aşağıdan arabalar geçiyordu. Birden arabalar arasında bir mavi balon çıktı ortaya; balon zıplaya zıplaya karşı yaya kaldırımına doğru gidiyordu. Yaya kaldırımını tenhaydı. Uzaktan bir kundura boyacısı geliyordu: 35 - 40 yaşlarında bir adam, sarkık bıyıklı, yalınayak, uzun saçları dağınık, yırtık pırtık gömlek giymiş... Boyacıyla balon arasında aşağı yukarı kırk adım var. Ağır ağır yürürken, yerde yuvarlanan balonu görünce, hemen sırtında asılı boya sandığını çıkardı, yere koydu, sonra koşarak balona gitti. Balonu aldı yerden, baktı. Sonra yaya kaldırımında balonla oynamaya başladı. Ama balonla ayaktopu oynuyordu. Balona ayağıyla vuruyor... Duvara çarpan balon geri geliyor. Havalandırıyor balonu, sonra zıplayıp kafa atıyor balona... Bir şut daha... bir kafa... Çalım atıyor. Balon patlayıp söndü. Patlak balonu aldı, boya sandığının yanına gitti. Sandığı omuzladı. Balonun patlak parçalarını ağzında şişirmeye çalışarak yavaş yavaş geçip gitti önümüzden...

Doktor gülüyordu, ama nasıl, boğulacak gibi gülüyor... Gözlerinden yaşlar geliyor gülmekten.

— Neye gülüyorsun? diye soruyorum.

Cevap veremiyor gülmekten... Boğulacak, bayılacak diye korktum.

Koskocaman, bıyıklı adamın balonla oynamasına ben de gülmüştüm ama, onun kadar değil... Onun gülmesine bakıp ben de kendimi tutamadım; ikimiz karşılıklı gülüşüyoruz: Hahhah... Hah... Hih hah hih... hah hah... hihi... hoho!..

İkinci olay

Doktor anlatıyor:

Bursa'da hastanede doktordum. Nöbetçi olduğum bir geceydi. Çok geç yatmıştım. Daha gün yeni ışıırken kaldırdılar.

— Ne var ?

— Altı hasta getirdiler doktor bey...

Giyinip gittim koğuşa. Bekçi elbiseli altı kişi, hiç arasız öğürüp duruyor. Uzun zamandır öğürüyor olmaları ki, dermanları kalmamış, altısı da bitik...

— Neyiniz var? diyorum.

Öğürmekten cevap veremiyorlar. İlk zehirlenmiş olmaları aklıma geldi. Kalaysız bakır kapta yemek yedilerse zehirlenmişlerdir. Ama zehirlenmeye de pek benzemiyor, zehirlenme belirtisi yok... Bir öğürmedir gidiyor, kusmuyorlar...

Teskin edici iğne vurdum, altısı da kendinden geçti, uyuyakaldı.

Bekçilere ne olduğunu kimse bilmiyordu. Bir cankurtaran arabasıyla sabaha karşı polisler hastaneye getirip bıraktılar.

Deliksiz onbeş saat uyuduktan sonra içlerinden biri uyandı, öbürleri daha geç uyandılar.

Bekçilerden biri anlatıyor.

Lunapark var ya... Hani Vali konağının tam karşısında... Ben işte o Lunapark'ın olduğu yerlerin bekçisiyim... Üç yıl oldu bekçiliğe gireli.

Yaz geceleri Lunapark geceyarılarından sonraya kadar çalışır, sonra içerde kendi adamları vardır, yani çalışanlar, onlar kendi mallarını beklerler. Yani yazın benim işim daha kolaydır. Ama kışın öyle değil... Kışın zor. Çünkü kışın işlemez Lunapark. İçerde de bir sürü salıncak var, oyuncak var, atlıkarınca var, kayıksalıncağı var, dönmedolap var, pavyon var, her bir şey var... Bunlar hep bize teslim, öyle ya... Çoluk çocuk takımı, serseri takımı, ipsiz sapsız takımı, bıraksak dolar Lunapark'a, salıncaklara binerler, atlıkarıncaya binerler, her bir şeyi bozarlar. Bozmalarını da bırak, küçük çocuklar doluyor içeri, biri düşer Allah korusun, bir kaza olur, ondan sonra hesap ver, al başına belâyı... Yani kışın benim işim daha zor... Üstelik bölgem, Vali konağının ta karşısı... Karakol da Lunapark'ın hemen yanında. O yüzden öteki bekçi arkadaşlar gibi kaytaramam da...

Yazın işim kolay olduktan başka keyifli ve de eğlencelidir. Çünkü beyim, lambalar ıslıl ıslıl yazar, dönmedolaplar döner, herkes salıncaklara biner, oynar güler... Kadını kızı var, çocuğu büyüğü var, iyidir yazın... Bizim memlekette böyle eğlence ney yok... Benim en çok o atlıkarınca hoşuma gider... Nası da döner fırır... Pek keyifli canım. İçimden, şuna bir binsem derim... Hey Allah binsem ya, nasıl binsem?... Biz buranın bekçisiyiz... Üstü-

müzde resmî devlet elbisesi... Hem de ayıp canım bu yaştan sonra... Gelir dinelirim atlıkarıncanın dibine, bakar dururum... Şuna bir binsem? Yalnız başıma kalsam bineceğim de... Ama öteki bekçiler de dolar Lunapark'a geceleri... «Yahu», derim, «sizin burda işiniz ne? Gitseniz ya kendi mahallenize...» Giderler, aradan yarım saat geçmez, döner gelirler Lunapark'a... Bu bizim Aptullah var ya, hastaneye benimle gelenlerden, taa yukarı mahallenin bekçisidir, bir gece dedi ki: «Yahu» dedi, «şu fırfır dönen cenabete bir de biz binsek...» dedi.

Ben onların hepsinin dönmedolap için Lunapark'a geldiklerini zaten biliyorum. Yoksa kış gecesi fırın külhanında uyuklamak varken, Lunapark'ta işleri ne?

Bu Lunapark benden sorulur. Aptullah'a, «Ulan bıyıklarından utan, sen çocuk musun da atlıkarıncaya bineceksin?..» dedim. Hemen ordan Ahmet, o da bizimle hastaneye yatanlardan, «Canım binsek ne olur ki...» dedi. Ötekiler de, «Bir binelim canım...» diye tutturdular. Allahın bildiğini kuldan ne saklamalı, ben onlardan çok istiyorum atlıkarıncaya binmeyi ama, hem utanıyorum, hem de buranın bekçisi olarak, bana «Olmaz» demek düşer...

İkinci bekçi anlatıyor

Doktor Bey, biz sonunda Lunapark bekçisi Arifi kandırdık. «Hadi binelim... Yalnız polisler görürse yandık.» dedi. Ben de, «Bineriz, bindikten sonra fırt fırt düdük öttürürüz ki, polisler nöbette

olduğumuzu bilsin.» dedim. Arif razı geldi ama, bekçiler atlıkarıncaya binmiş, diye duyulur korkusundan, «Arkadaşlar, bir kerelik binelim, ama bir daha yok...» dedi. Ben hem binmek istiyorum, hem de korkuyorum. Çünkü dönmeye başladı mı, gayet yüksek havalanıyor. Biz atlıkarıncaya bindik. Binmesine bindik ya, yürütemiyoruz. Yahu bu meret nasıl gidecek?.. Yusuf var, bir arkadaş, o daha uyanmadı, «Elle iteliyelim» dedi. Arif, esas Luna-park bekçisi olduğundan, o yazın atlıkarınca işlerken görmüş, onun için, «Bu elektrikle işler, bir düğmesi olacak ya, nerde, bulamam gece karanlığında... Ben yarın gündüz gözüyle düğme yerini bulurum. Yarın gece bineriz.» dedi.

Bir başka bekçi anlattıyor

O gece de Emniyet Müdürünün teftişi çıkacağını ben biliyorum. Ama Müdür Bey sabaha karşı teftişi çıkacak... Bazı bekçiler simitçi fırının da uyuyorlar diye şikâyetler olmuş da, Müdür bey bekçileri kollayacak... Biz, atlıkarıncaya binip, ondan sonra yerlerimize gideceğiz... Müdür beyin gelmesine daha çok var; teftişi yetişiriz. Arif, «Ben bunun düğmesini öğrendim. Düğmeye basıp, dönmeye başlar başlamaz koşup atlıyacağım.» dedi. İlkin biz bindik. Arif düğmeye basmasıyle dönmeye başladık. Arif de koştu, demir kutulardan birine atlıyacak ama, dönerken atlıyamadı, benim bindiğim kutuya tutundu. Elinden yakalayıp çekmesem, demire çarpıp yuvarlanacak... Çektim aldım içeri bunu... Başladık dönmeye... Bir de ke-

yifli ki hiç sorma... Döndükçe dönüyor ve de hızlanıyor ve de hızlandıkça biz havaya yükseliyoruz...

Atlıkarıncayı bildin mi? Ortada bir demir direk, direğe uzun zincirlerle bağlı demirden tekneler. Dönmeye başladı mı, zincirler havalanıyor ve tekneler yükseliyor... Biz teknelerde yükseldik, yükseldikçe hızlı dönüyor, hızlı döndükçe yükseliyor...

Bizim arkadaşlar gülmeye başladı kıkır kıkır... Yahu valinin evi karşıda, karakol yanibaşımızda. duyulacak... Velâkin öyle bir iş ki, gülmemek mümkün değil, hep gülüyoruz... Gülüyoruz, fırfır dönüyoruz ve hızlana hızlana yükseliyoruz. Bi zaman böylecene havada döndük...

Başka bir bekçi anlatıyor

Derken bey... Öyle hızlandık ki biz, tekneden fırlayıp uçacağız nerdeyse... Ben korkudan gülmeyi unutup, tekneye sıkıca yapıştım, başka çare yok. Ve birden aklım başıma gelip, «Ulan Arif, şunun hızını kes, uçacağız oğlum havaya...» dedim. Arif, «Nasıl hızı kesilir, ne bileyim ben?» demez mi? Tuu, hay Allah belânı versin... Ulan altı bekçi havada altı şahin olmuş uçuyoruz. «Ulan Arif, öyleyse durdur şunu da inelim...» diye bağırdım. Arif, «Yahu, bu nasıl durdurulur!» diye bağırılmaz mı? Ocağın batsın Arif, ulan havada kaldık, ne olacak şimdi? Arkadaşlar, «Durdur..» diye bağırıyor. Arif, «Ben işletmesini öğrendim, durdurmasını öğrenmedim,» diyor. Bey, bizim halimize bak, havada kaldık ve de uçar gibi vaziyette... «Ulan Arif, bunun düğmesi aşağıda kaldı oğlum, bunu durdur-

manın mümkünü yok...» Benim başım dönmeye ve de gözlerim kararmaya başladı. Benim arkamdan uçan demir kutuda Aptullah var. Aptullah «Arkadaşlar, bunun makinesi elektrikle işler.» dedi. Ulan elbet elektrikle işler, bunun canımızı kurtarmaya faydası ne? Demek herif dönerek uçmaktan aklını şaşırmış... «N'olacak elektrikle işlerse?» dedim. «Yani» dedi, «bir tek kurtuluşumuz var, hepimiz dua edelim ki şehrin umumî elektriği kesilsin, bu cenabet de dursun. Yoksa biz kıyamete dek havada dönüp duracağız...» Demeye kalmadı, önümden bir şey aşağı düşüyor... Aman nedir? Öndeki kusuyormuş... Benim de dönmekten midem bulanıyor, içim kabarıyor. Artık tutamadım kendimi, içimde ne varsa dışarı verdim. Kus ha kus, kus ha kus.. Biz havada dönüp duruyoruz... Kim bağırdı fark edemedim, arkadaşlardan biri, «Hakkınızı helâl edin!» dedi. Ben de kelime-i şهادet getirmeye başladım. Laf değil beyim, belki beş minare boyu havada jet hızıyla dönmedeyiz... Allah düşmanımın ayağını yerden kesmesin ve de hiçbir kulun altından yel esmesin; hiçbir belâya benzemiyor.

Birisi hem kusuyor hem de, «Hay bu makineyi icat edenin...» diye silme sıvama sövüyor. Kimdir bilemedim, birisi de, «Benzinle işleseydi ya, benzini biter, dururdu, biz de inerdik.» diyor... Bütün içim dışıma çıktı kusmaktan. Çıkaracak bişey kalmadığından içimde, barsağım, ciğerim sökülecek...

Arif, «Hep birden imdat diye bağıralım...» dedi. Bak şu akılsıza... Ulan, karşıda valinin konağı, yanımızda karakol... İmdat diye bağırlır mı? Sus mus dedikse de, Arif, «İmdaaat...» diye bir nağra

atmasıyla, sesi de kesildi, galiba bayılıp çöktü teknenin içine... Onun arkasından Yusuf da düdüğü öltürmeye başladı, o da yuvarlandı teknenin içine... Karakoldan da polisler dışarı fırladı... Ve Lunapark'a doldularsa da, biz havada olduğumuzdan ve havaya bakmak akıllarına gelmediğinden, onlar da düdüğü öltürerek dönüp dolaşıp gittiler... Ne kadar zaman uçtuk, ne kadar zaman öğürdük, bilemiyorum, ben kendimi kaybetmişim, bir de gözümü açtım ki hastanedeyim. Hâlâ kendimi havadayım ve de uçmaktayım sanıyorum...

Doktor sözünü bağlıyor

Sabaha karşı teftişe çıkan Emniyet Müdürü mahallelerde hiçbir bekçiyi bulamayınca küplere biner. Bulunmayan bekçilerin bağlı olduğu karakola giderken, gün ışıkmaktadır; bir de bakar ki, karakolun yanında havada bir acayip sesler... Karga sesi değil, ağaçkakan sesi değil... Bunlar ne kuşu, diye meraklanır. Bir de görsün ki, Lunapark'ın atlıkarıncası dönüp duruyor, kendinden geçmiş altı bekçi de durmadan öğürüyor. Kiminin başı sarkmış, kiminin kolu, bacağı...

Epilog

Eve geldim. Bizim evdekilerin yüzünde acılı bir üzüntü...

— Ne oldu, biliyor musun?

— Ne var ?

— Karşıdaki elektrik tellerine bir uçurtma ta-

kılmış... Bir çocuk ağaca tırmanıp, uçurtmayı almak için, ağaçtan elektrik direğine geçerken... «Susun!...» dedim.

Pencereden baktım. Kuyruğu elektrik tellerine dolanmış uçurtma, hâlâ rüzgârda pırpır edip duruyordu.

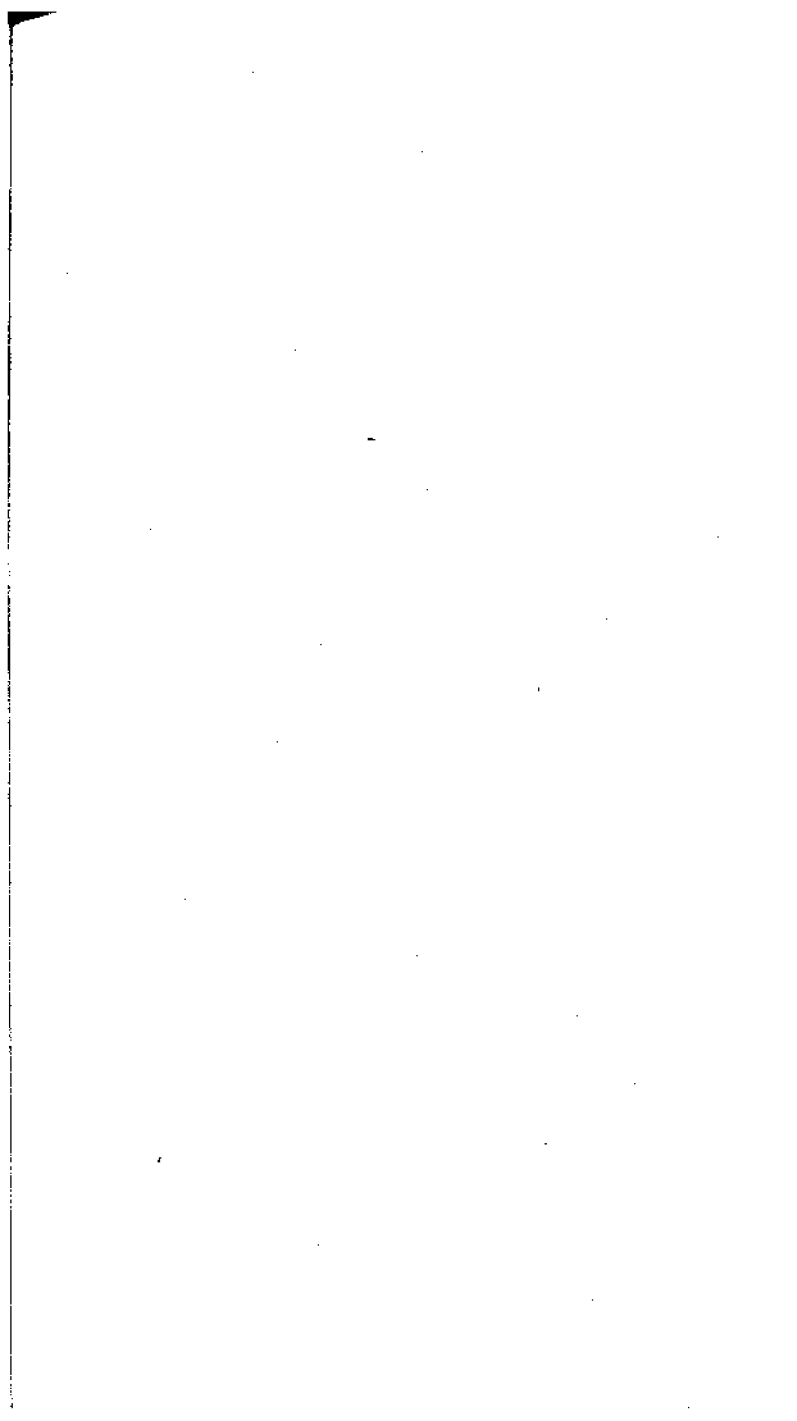
Koro

Çocukken içimden hep derdim ki: Uçurtmalarım olacak büyüyünce.

Bidolu, bidolu... birçok, birçok... uçurtmalarlarlaralar... Üüüü, dünyalar kadarlarlarlar...

Final

Benim memleketimde ancak zenginler yaşayabilirler... Yellelli yelelelli, yelelelelliiiiii... Yeeeee-leli...

AİLE MEZARLIĞI

Ilık bir bahar havası... Yeşilyurt tren istasyonunda yolcular tren bekliyor. Bekleme salonu dolu. Dışardaki banklar da dolmuş. Volta atarak gezenler de var.

Bekleme salonunda, kundaklı çocuğu kucığında, bir kadın ayakta, karşısında oturmuş olan yaşlı bir hanımla konuşuyor.

Çocuklu kadın, tombulluktan yaşından çok gösteriyor, ama otuzunu aşkın değil. Gür siyah saçlarını, berbere kıvrıcık dalgalı yaptırmış. Değirmi ahlak yüzlü, duru beyaz tenli. Tozpembe yanakları löp löp... Sırtında yanardöner kumaşlardan bir yeldirme. Bir eliyle kucağındaki çocuğa sarılmış, öbür elinde bavul büyüklüğünde bir çanta. Gövdesinin ağırlık noktası yere yakın. Bacakları sürahi biçimi, üstelik topuksuz yalınkat bir ayakkabı giydiğinden kısa boyu, daha da kısa görünüyor.

Karşısında oturan yaşlı kadına soruyor:

— Affedersiniz, sormak ayıp olmasın ama, nereye gidiyorsunuz teyze ?

— İstanbul'a... Damadım Cankurtaran'da oturuyor da, onlara gidiyorum.

— Çok güzel. Ben de İstanbul'a... Bizim aile mezarlığımız var da... Aile mezarlığımıza gidiyorum. Eskiden arabamız da vardı. Apartımana ta-

şınınca, arabayı koyacak yer bulamadık. Apartı-
manda oturanlara araba zor oluyor. Beyim sattı
arabayı... Tren istasyonlarında beklemek çok güç.
Ben alışmamışım da... Arabamız olsaydı şimdi,
fırt diye giderdim aile mezarlığımıza...

— Nerde aile, mezarlığınız ?

— Bizim mi? Şeyde... Neydi orası? Hay Al-
lah... Her zaman söylerim de, bak şimdi aklıma
gelmedi... Tersliğe bak... Dilimin ucunda ayol...
Hah, hatırladım; Asrî Mezarlık'ta (Başkaları du-
yuyor mu diye başını çevirip yöresine bakındı).
Eskiden aile mezarlığımız Mevlânakapı'daydı. Son-
ra bizimki, beğenmedi orasını, mezarlar eskimiş
diye, aile mezarlığımızı Asrî Mezarlık'a taşıttı.

— Nerdeymiş Asrî Mezarlık?...

— Bilmiyor musunuz sahi ? Şişli'de. Kibar yer-
dir. Bizim aile mezarlığımız orda işte... Sizin de
var mı aile mezarlığınız ?

— Var tabîî... Olmaz mı hiç?

— Bazılarının olmuyor da... (Duyulsun diye
sesini daha yükseltti) İnsanın ailesi olunca bir de
aile mezarlığı olmalı tabîî... Biliyor musunuz, aile
mezarlığımız olduğundan beri çok rahatladık doğ-
rusu...

— Ne gibi?

— Öyle ya, insan bir ziyarete gidişte, hepsini
bir çırpıda çıkarmış oluyor. Git oraya, git oraya...
Ne de olsa zaman alıyor... Aile Mezarlığı başka...
Hepsi bir arada... Allah olmayanlara da nasip etsin...

— Kimleriniz var orada ?

— Aile mezarlığımızda mı? Hepsi orda bizim-
kinin... Amcaları, kayınpederim, görümcelerim...

Sonra bizimkinin eski hanımı. Ben ikinci karışım... İlki ölmüş de efendim...

— Çok güzel...

— Ben kayınpederimi hiç görmedim... Aile mezarlığımızda ziyaretine gidiyorum...

Yaşlı kadın,

— Galiba gişe açıldı, ben biletimi alayım... diye kalktı.

Aile mezarlıktı kadın, çok süslü bir kadına sokuldu,

— Dünyada ne acayip insanlar var değil mi efendim... dedi.

Çok süslü kadın cevap vermeyince o devam etti:

— Meselâ, demin konuştuğum ihtiyar kadın... Durup dururken, bizim aile mezarlığımız var, diye övünmenin ne lüzumu var... Belli ki yok işte. Herkesin aile mezarlığı olacak diye kanun yok ya... Ne diye yalan söylersin sanki, bilmem ki... Bir insanın aile mezarlığı olmaması ayıp mı? Herkesin hali vakti yerinde olmaz... Değil mi efendim? Fakirlik ayıp değil... Allah herkese aile mezarlığı versin... Gördünüz işte, hiç o kadında aile mezarlığı olan bir insan hali var mı? Aile mezarlığı olan, bir kere kıyafetinden belli olur... Sorması ayıp olmasın ama, sizin aile mezarlığınız nerde hanımefendi?

— Samsun'da...

— Aaaa... Çok uzak yerdeymiş. Bizimki Şişli'de, Asrî Mezarlık var ya, işte orda... Asrî Mezarlık'ı gördünüz mü hiç? Yeri pek güzel... Evet, doğrusu pahalı ama, helâl olsun, gayetle havadar ve manzaralı. Sonra otobüs durağına da çok yakın...

Bakımlı da üstelik. Tabii herkes ordan aile mezarlığı alamıyor. Çok pahalı... Aman böyle olduğu daha iyi. Her insan kendi yorganına göre ayağını uzatmalı... Herkesin yeri ayrı, değil mi efendim? Sizinki nerde demiştiniz?

— Samsun'da...

— Oralarda aile mezarlığı ucuzdur herhalde...

Çok süslü kadın dudak kıvrarak gülümsedi, cevap vermeden kalktı, gitti.

Aile mezarlıklı kadın sağına soluna bakındı. Konuşmak için kimseyi gözüne kestiremeyince salonun öbür başına gitti, orda sıskacık, kısacık esmer bir kadına sokuldu,

— Hıh, dedi, Samsun'da güya aile mezarlığı varmış...

Anlamayan sıska, esmer kadın,

— Efendim? diye sordu.

— Samsun'da aile mezarlığımız var diyor da...

— Kim?

— Az önce şurda bir kadınla konuşuyordum da... Hiç Samsun gibi bir yerde aile mezarlığı olur muymuş? Akli sıra insan kandırarak... Ayol, anlamaz mıyım ben? İstanbul'da, eh inanırım. İnsan yalan söylemeli ama yakışığınca söylemeli... Bizim aile mezarlığımız nerde biliyor musunuz; Asrî Mezarlık'ta.

— Çok güzel...

— Hem güzel, hem de havadar gayetle...

— Topkapı Mezarlığında da güzel aile mezarlıkları var.

— Sizin aile mezarlığınız orda mı?

— Yoo... Bizim aile mezarlığımız filan yok...

Başkalarınınkini gördüm de orda... Çok güzelleri var.

— İyi ki söylediniz; neresiydi ?

— Topkapı...

— Bizim beye söyleyeyim de bir aile mezarlığı da ordan alsın, mademki güzel... Bizim aile mezarlığımız eskiden Mevlânakapı'daydı, eski diye, bizimki orasını beğenmedi, aile mezarlığımızı Asrî Mezarlığa taşıttı. Demek sizin aile mezarlığınız yok...

— Yok...

— Vah vah... Üzülmeyin, sizin de olur inşallah... Bizim eskiden beri vardır aile mezarlığımız. Hattâ ben daha evlenmeden, kayınvaldem benim için tahkikat yaptırırken, «Aile mezarlığı olmayan bir aileden ben gelin alamam!» demiş. Sonra araştırıp, soruşturup, bizim de aile mezarlığımız olduğunu öğrenince pek sevinmiş. Aman şu insanlar ne kötü... Bizi çekemeyenlerden birisi kayınvaldeme, «Orası onların aile mezarlığı değil, başkasınınkini gösteriyorlar size, kendi aile mezarlıkları diye» müzevirlemiş... Vallahi de billahi de kendi kızlarını vermek istiyorlarmış da... Çok kötü oluyor şu insanlar...

Sıska esmer kadın bir çocuğun arkasından,

— Çıkma dışarı, şimdi tren gelir... diye bağırarak koştu.

Aile mezarlıktı kadın salonun içine bir daha bakındı. Konuşmak için gözüne kimseyi kestiremeyince dışarı çıktı. Banklarda oturanları gözden geçirdi. Orta yaşlı bir hanıma sokuldu.

— Affedersiniz, siz nereye gidiyorsunuz?

— İstanbul'a...

— Ben de... Aile mezarlığımız var da, oraya gidiyorum. Sizin de var mı aile mezarlığınız?

— Evet.

— Sorması ayıp olmasın, nerde acaba?

— Bebek'te.

— Güzel yerdeymiş... Ben Boğaziçi'ni çok severim. Şu kadın var ya... (Az önce konuştuğu süslü kadını gösterdi) Güya Samsun'da onların da aile mezarlığı varmış...

Öbürü cevap vermeyince,

— Sıcaklar birden bastırdı efendim, değil mi? dedi.

— Evet...

— Sıcak havalarda buzdolabı çok işe yarıyor doğrusu... Buzdolabınız var tabî?

— Evet...

— Kaç ayak?

— Bilmem, hiç bakmadım ayaklarına. Herhalde dört ayaklı olacak, sapasağlam duruyor çünkü...

— Bizimki sekiz ayak... Eskimişti de yenisini aldık. Eskidi mi, iyi olmuyor.

— Tabî...

— Çamaşır makinesini de yeniledik. Şimdi eski elektrik süpürgesini de vereceğiz birisine de yenisini alacağız. Ben satalım diyorum, sağolsun bizimkinin eli açıktır, ille bir fakire verelim diyor. Arabamız da vardı. Apartımana taşınınca koyacak yer bulamadık. Bizimki yenisini alacak inşallah... Demek sizin aile mezarlığınız Bebek'te?

— Evet...

— Kimleriniz var aile mezarlığınızda?

— Bizim aile mezarlığımız çok eskidir...

— Yaa, eski demek... Neden yenisini yaptırmıyorsunuz? Biz Asrî Mezarlık'ta yenisini yaptır-dık... Bizimki sağolsun, Mevlânakapı'dakini eski diye beğenmedi. Kayınvaldemin yerini de hazırlattık, hem de etrafı zincirli, üstünde de mermer kapak var. Paradan hiç sakınmadık. Ne olur, ne olmaz... İnsan hali, hazır olsun da şimdiden... Hiç belli olmaz. Ölümlü dünya, değil mi efendim...

— Allah geçinden versin...

— Kayınvaldem, bir de incir ağacı dikersiniz diyor... Kendi elimle dikeceğim inşallah... Pek se-verim kayınvaldemi. Allah nazardan saklasın... Kayınvaldemin mezarının üstünde gayet kalın mermer kapak var, sıkıca kapalı. Etrafı da zincirli... Bir de incir dikersek... Sizin aile mezarlığınızın yeri güzel mi bari?

Elektrikli tren geldi. Bekleyenler koştu. Aile mezarlıklı kadın kalabalıktan, demin konuştuğu hanımın bindiği kompartımana binemedi, başkasına bindi. Boş bulduğu yere oturdu. Sağında bir erkek, solunda da bir çocuk vardı. Orasını beğenmedi. Başka bir yere geçti. Yanındaki kadına,

— Siz de İstanbul'a mı efendim? dedi.

— Evet...

— Ben de... Aile mezarlığımız var da oraya gidiyorum... Sizin de var tabî aile mezarlığınız?

— Hayır...

— Yaaa... Peki, aileniz ne yapıyor öyleyse?

— Ne gibi?

— Allah geçinden versin, ölenleriniz olursa...

— Yok aile mezarlığımız...

— Aile mezarlığı rahatlık kardeş... Hepsi bir

arada, gözönünde oluyor... Bizim aile mezarlığımız Asrî Mezarlık'ta... Hiç gittiniz mi? Aman gidin de görün, pek güzel yer... Şişli, ne de olsa kibar muhit...

Tren Sirkeci'ye geldi. Aile mezarlıklı kadın indi trenden. Çocuğu kucagında «İş ve İşçi Bulma Kurumu»na gitti.

KİRALIK KAT

Üstünü başını iyice aradılar. Ceket yakasının altına sokulmuş iki toplu iğneyi çıkardılar. Dolma kalemini, kurşunkalemini, kimlik kâğıdını, not defterini, çakmağını, her şeyini aldılar. Pantolon askısını da çıkarttılar. Sonra potin bağlarını söktüler.

İki kişinin önünde dar bir koridordan daha geçtikten sonra daracık bir yere soktular. Kapı üstüne kapandı.

Ellerini pantolonunun cebine soktu. Etrafına baktı. Tavanda tam tepesinde ölü gözü bir lamba yanıyordu. Kapıdan karşı duvara yürüdü. Üç adımda hücrenin uzunluğu bitti. İki kolunu yana açtı. Bir eli bir duvara, öbür eli öbür duvara dokundu. «Püfff!» diye nefes koyuverdi. «Vay anasını!» dedi. Düşündü. Sonra yine düşündü. Sonra? Yine düşündü. Kapının üstünden açılmış el genişliğinde delikten ekmek veriyorlardı. Sık olmamak şartıyla kapıyı vurunca helaya çıkarıyorlardı.

Yerdeki dört köşe taşları saydı. Tekrar saydı. Odada sayacak başka şey yoktu. Bir daha saydı.

Duvarda badana fırçasının bıraktığı dalgalı lekeleri, rutubet izlerini birer şeye benzetti. Çıplak bir kadın, Jüpiter, tüfekli bir asker... Az sonra bakınca şekiller değişti. Jüpiter bu sefer bir ağaç olmuştu. Ağaç da daha sonra bakınca saldıran bir boğa oldu.

«Okuyacak bişey olsa...» diye geçirdi içinden. Ah, okuyacak bişey "olsa... Şimdi burada ne olsa okurdu. Diyelim, ağır ağıdalı bir tıp kitabı. Okurdu. Orman kanunu var. Okurdu. İncil var. Okurdu.

Düşündü. Yerdeki dört köşe taşları saydı. Gece mi, gündüz mü? İşte bunu pek merak ediyordu. İkinci güne kadar biliyordu, ama üçüncü günden sonra gece ile gündüzü birbirine karıştırdı.

Bir kitap olsaydı şurada... Boyuna okurdu. Gazete olsaydı. Ne olursa olsun, okuyacak bişey... Yılanlar, ayılar, kirpiler, kurbağalar gibi kış uykusuna yatsaydı, sonra bu kapıyı açtıkları zaman uyansaydı.

«Neye getirdiler?» diye söylendi. Kendi sorusuna cevap verdi:

«Besbelli bişey yapmışımdır. Deli değil ya bunlar?» Ne yaptığını düşündü. Boyuna düşündü. Yerdeki dört köşe taşları saydı. Düşündü. Bir kitap, bir gazete, ne olursa olsun, okuyacak birşey...

Kapıya geldi. Ayaklarının burnu üstünde kalktı. Delikten baktı. Bir gazete gördü. Bir gazete... Bir gazete mi? Evet, evet bir gazete... Basbayağı bir gazete.

Düşünemedi. Yerdeki taşları sayamadı. Güldü. Ellerini oğuşturdu. Elini delikten uzattı, uzattı. Ucundan bir tutabilse gazeteyi. Tuttu. İki parmağı ile tuttu. Gazetenin üzerinde ağır bişey olmalıydı. Çekti, işaret parmağı ile uzun parmak, baş parmak işe karışmayınca olmuyor. O iki parmak gazetenin ucunu yengeç kiskacı gibi kapmıştı. Çekti. Gazete yırtılıverdi. İki parmağının arasında gazetenin bir

parçası kalmıştı. Elinde, gazetenin köşesinden bir üçgen vardı. Gözleri parladı. Gazete parçasına baktı. Başı sonu bellisiz yazıdan bir parça. Altında da çift sütun bir ilân. Aç insanın ekmeğe saldırışı gibi okumağa başladı.

«Memleketin bugün çekmekte olduğu ıstırapların ana kaynağı ve her sahadaki inkişafımızın karşısında dikilen en büyük mâni, siyasî rejimin sağlam temeller üzerine oturtulmamış olmasıdır. Binaenaleyh...»

Yazı burada kesiliyordu, «tüh» dedi. Altındaki ilânı okudu:

«Kiralık kelepir kat. Nişantaşı'nın en merkezî yerinde anacadde üzerinde, altı odalı, konforlu bir kat kiralıktır. Gezmek ve görüşmek için eczahane karşısında Sunar apartmanı asma kata müracaat.»

Yeni baştan okumağa başladı:

«Memleketin bugün çekmekte olduğu...»

Yazı bitti, ilâna geçti: «Kiralık, kelepir kat..»

Bu sefer çabuk bitmemesi için, ağır ağır, tane tane, yavaş yavaş okudu:

«Mem - le - ke - tin... bu - gün... çek - mek - te...»

«Ni - şan - ta - şının... en... mer - ke - zî...»

Yavaş da okusa bitiveriyordu. Bir daha, bir daha okudu. Ezberlemişti. Ezbere okudu. Meydanlarda, hoparlör önünde nutuk verir gibi okudu. Sonra bildiği şarkıların melodilerine uydurarak şarkı söyler gibi okudu. «Üsküdar'a gider iken aldı da bir yağmur» türküsü gibi söyledi. Hoşuna gitti. «Adalar sahilinde» şarkısına da uydurdu.

Bir gün, iki gün, üç gün, tam, tastamam kırksekiz gün...

Kırksekizinci günün sabahı kapısı açıldı. Dışarı çıkardılar. Geldiği koridordan geçti. Büyük bir odaya aldılar. Üzeri camlı geniş masadaki adam sordu:

— Adın ne?

Bir makine gibi söylemeye başladı:

«— Memleketin bugün çekmekte olduğu ıstırapların ana kaynağı...»

Masadaki kalktı, adamın gözlerinin içine baktı,

— Götürün... dedi.

Dışarı çıkardılar. Merdivenlerden indi. Sokağa çıktılar. Başka bir büyük binaya girdiler. On dakika kadar bir kapı önünde beklettiler. Mübaşir kapıyı açtı. Salona girdi. Yargıç sordu:

— Adınız ?

Adam, «Çıkmam Allah etmesin meyhaneden» şarkısının makamından yazıları ezbere okumaya başladı:

«... En büyük mâni, siyasî rejimin sağlam temeller üzerinde...»

Yargıç gözlüklerini düzeltti:

— Soyadınız?

Adam sesini kalınlaştırarak, meydan nutku verir gibi bağırmaya başladı:

— Kiralık!... Kelepir kat!... Nişantaşı'nda!... En merkezî yerinde!... Anacadde üzerinde... Sunar apartmanı!... Asma kata müracaat!...

Yargıç zabıt kâtibine döndü:

— Yazın! dedi, emniyet müdürlüğünden gelen evraka göre sanığın bir isim benzerliğinden dolayı yanlışlıkla tevkif edilerek... Tahliyesine karar verildi.

Adamı mahkeme salonundan çıkardılar. He-
men cüppesini çıkaran yargıç arkasından yetişmişti.
Koridorda adamın yanına sokuldu:

— Affedersiniz bayım, dedi, yedi aydır ev arı-
yorum. Ne kadar sıkıntıda olduğumu tahmin ede-
mezsiniz. Adresini verdiğiniz apartımanın kirası
ne kadar ?

Adam, «Aman da boyacı» türküsünün maka-
mından başladı:

— Siyasî rejimin sağlam temeller...

Hızlı hızlı uzaklaşan yargıcın arkasından var
kuvvetiyle şarkı söylüyordu:

— Temeller üzerine oturtulması lâzımdır. Bi-
naenaleyh... kiralık, kelepir kat...

1952

DEVLETLERARASI DOSTLUK İLİŞKİLERİ

(Torakansi Devletinin Başbakanlık dairesinde bir salon. Torakansi Başbakanı, Dışbakanı, Genelkurmay Başkanı, Diyanet İşleri Başkanı ve başkaları).

Torakansi Dışbakanı — Sayın Başbakanım, maruzatıma ek olarak, özellikle şu noktayı da belirtmek isterim ki, memleketimiz aleyhinde tahriklerini gittikçe arttırmakta olan Hopantomola'nın son günlerde sınırlarımıza yakın bölgelerde büyük askerî yığınaklar yapmakta olduğunu haber almış bulunuyoruz. Torakansi'nin ebedî ve ezeli düşmanı olan Hopatomola Kralının memleketimiz aleyhinde emeller beslemekte olduğuna artık hiç şüphe yoktur.

Torakansi Başbakanı — Vay inek vay!... Demek, topraklarımızda gözü var ha!...

T. Dışbakanı — Evet, gözü var...

T. Başbakanı — Gözü çıksın!

T. Dışışleri Bakanı — Gözü çıksın!

T. Başbakanı — Buna karşı ne gibi tedbirler düşünüldü? Genelkurmay Başkanı neler düşünüyor?

T. Genelkurmay Başkanı — Sınırlarımız boyunca tahkimatımızı pekiştirdik.

T. Başbakanı — İyi yapmışız. Başka?

T. Gnkr. Bşk. — Merkezdeki kuvvetlerimizi sınır boyuna gönderdik.

T. Başbakanı — İyi yapmışız. Başka ?

T. Gnkr. Bşk. — Yeniden iki kur'ayı daha askere aldık.

T. Başbakanı — İyi yapmışız. İyi ama, ne gibi siyasi tedbirler aldık? Dışışleri bakımından tedbirlerimiz nedir ?

T. Dışbakanı — Yüksek müsaadenizle arz edeyim Başbakanım. Son derecede ciddi tedbirler düşünülmüş bulunuyoruz. Hopantomola Kralı...

T. Başbakanı — Olmaz olsun...

T. Dinişleri Başkanı — Aamiiin! En yakın zamanda geberir inşallah... Aamiiin!

T. Başbakanı — Peki, ne olmuş o namussuza?

T. Dışbakanı — Hopantomola Kralı, üç gün sonra seksendört yaşına basıyor.

T. Başbakanı — Dünyaya kazık çaktı alçak... Geberemedi bitürlü...

T. Dışbakanı — Seksendört yaşına girmesi münasebetiyle bir tebrik telgrafi göndermeniz, devlet-

lerarası protokol kuralları gereğince uygun olur kanısındaız. Yüksek onayınıza sunarım Başbakanım.

T. Başbakanı — Güzeel, yerinde bir tedbir.

T. Dışbakanı — Telgraf yazıldı, hazır efendim...

T. Dışbakanı (*Okur*) — «Samajeste Dördüncü Madragan, Hopantomola Kralı. Majestelerinin dünyaya teşriflerinin seksendördüncü yıldönümü münasebetiyle...»

T. Başbakanı — «Münasebetsizliğiyle» demek daha doğru olur ya...

T. Dinişleri Başkanı — Hiç şüphesiz...

T. Dışbakanı (*Okur*) — «... münasebetiyle, her iki dost ve kardeş memleketlerimiz için bu mutlu olayı, gerek şahsım adına ve gerekse Başbakanı bulunduğum Torakansi adına kutlarken..»

T. Başbakanı — Oraya bir «candan» ekleyiniz, daha iyi olur.

T. Dışbakanı (*Okur*) — «... Candan kutlarken, zatıfahîmânelerinin saltanatlarının devamını ve Hopantomola milletinin...»

T. Başbakanı — «Dost» diye ekleyiniz...

T. Dışbakanı — Başüstüne... (*Okur*) «... Dost Hopantomola milletinin ebediyyen payidar olması dileğimi ve bu özden duygularımın lütfen kabullünü dilerim. Torakansi Başbakanı Fosika.»

T. Başbakanı — Güzel. Bir gramer yanlış yok ya...

T. Dışbakanı — Oğluma da gösterdim efendim, yokmuş... Oğlum, gramerden pekiyiyle geçti sınıfını efendim.

T. Başbakanı — Noktalar, virgüller yerinde ya...

T. Dışbakanı — Yerinde hepsi, hiç merak etmeyin...

T. Başbakanı — Aman yerinde olsunlar da... Öyleyse getirin imzalayayım. (*İmzalar*) Acaba bu tedbirler sizce yeter mi ?

T. Dışbakanı — Bu arada, Hopantomola Kralının vücudunu ortadan kaldırmak için...

T. Başbakanı — Araya «pis» diye ekleyiniz!

T. Dışbakanı — Evet, pis vücudunu ortadan kaldırmak için gerekli suikast hazırlıklarımızı da yapmış bulunuyoruz...

T. Başbakanı — Aaaa, bak bu çok güzel işte...

*

{Hopantomola Devletin kral sarayında bir salon. Kral, Hariciye Nazırı, Harbiye Nazırı, Diyanet İşleri Nazırı ve başkaları}.

Hopantomola Hariciye Nazırı — Zatıfahîmânelerine daha önce de arzetmiş olduğum üzere, Torakansi'nin savaş hazırlıkları artmıştır. Torakansi Başbakanının düşmanca politikası anlaşılmış bulunuyor.

Hopantomola Kralı — Vay dü rzü vaay, vay sütünbozuk hergele vaaay!...

H. Diyanet Nazırı — Evet efendimiz...

H. Kralı — Neye evet ?

H. Dn. Nazırı — Buyurduğunuz gibidir Haşmetmeâb!...

H. Kralı — Buna karşı ne gibi tedbirler alındı?...

H. Hrc. Nazırı — Arz edeyim efendimiz. İlk iş olarak, Torakansi Başbakanının seksendördüncü yaşgününüz için gönderdiği kutlama telgrafına bir cevap hazırladık. Müsaade-i devletleri olursa okuyayım efendimiz...

H. Kralı — Okunsun!

H. Hrc. Nazırı — Başüstüne efendimiz... (*Okur*) «Ekselans Fosika, Torakansi Başbakanı. Yaşgünüm münasebetiyle göndermek lütfunda bulunduğunuz tebrik mesajından...»

H. Kralı — Araya «pek nazık» diye ekleyiniz!

H. Hrc. Nazırı (*Okur*) —«... pek nazık tebrik mesajından çok mütehasis olduğumu arz ederken, memleketlerimiz...»

H. Kralı — «Dost» demelisiniz...

H. Hrc. Nazırı (*Okur*) —«... dost memleketlerimiz arasındaki kardeşlik ve kaderbirliğinin...»

H. Kralı — «Tarihî» desenize...

H. Hrc. Nazırı — Başüstüne efendimiz... (*Okur*) «Dost memleketlerimiz arasındaki tarihî kardeşlik ve kaderbirliğinin devamını bütün kalbimle temenni ederken, milletlerimiz arasındaki bu iyi-münasebetlerin devamı için sarf ettiğim gayretlerden şeref duyduğumu bildirir, ve bu mutlu vesile ile gerek şahsınıza ve gerekse şahsınızda en mükemmel temsilcisini bulmuş olan dost ve kardeş Torakansi millete şükran duygularımı...»

H. Kralı — Derin, derin!... Şükran duyguları daima derin olacak!

H. Hrc. Nazırı — Başüstüne haşmetmeâb. (*Okur*) «... derin şükran duygularımı arz ve iblâğ ile kesb-i şeref eylerim. Hopantomola Kralı Dördüncü Madragan.»

H. Kralı — Verin, imzalıyayım... Siz bu siyasi tedbirleri yeter buluyor musunuz?

H. Hrc. Nazırı — Onbeş gün sonra Torakansi'nin kurtuluşunun yirminci yıldönümüdür...

H. Kralı — Kurtulamaz olaydılar...

H. Hrc. Nazırı — Bu münasebetle bir tebrik mesajı hazırladık efendimiz.

H. Kralı — Güzeeel... Tabî «Halisane» duygularımdan, Torakansi alçaklarının dünya barışma yaptıkları unutulmaz hizmetlerden de söz ettiniz...

H. Hrc. Nazırı — Tabî efendimiz...

H. Kralı — Yalnız sonunu okuyunuz!

H. Hrc. Nazırı — (*Okur*) «... kardeş Torakansi'nin kurtuluşunun yıldönümü münasebetiyle, gerek şahsım ve gerek milletim adına beslediğim halisane hislerimi tazelemeye vesile verdiği için, ek-selans Fosika...»

H. Kralı — Yeter, anlaşıldı... Fosika denilen o hergeleyi bir elime geçirsem, çığ çığ yiyeceğim namussuzum...

H. Dn. Nazırı — Allahın sayesinde elinize geçecek ve zatıasılâneleri muratlarına nail olacaktır efendimiz... Bizler, bütün din kardeşlerimiz bunun için duacıyız efendimiz!

H. Kralı — Güzel, duaya devam edin... Siz, Harbiye Nazırımız, siz neler yaptınız?

H. Harbiye Nazırı — Bütün toplar ve tüfekler yağlanıp temizlendi efendimiz. Ordudan bütün izinleri kaldırdık ve askerlerimiz sekiz aydır nöbette ve silâh başında uyumadan bekliyorlar efendimiz.

H. Kralı — Ne bekliyorlar?

H. Harbiye Nazırı — İrade-i şahanenizi haşmetmeâb...

H. Kralı — Güzeeeeel... Beklesinler...

{Torakansi Başbakanlık dairesinde bir salon. Başbakan, Dışbakan, İçbakan, Genelkurmay Başkanı ve başkaları}.

T. Başbakanı — Düşmanımız hakkında ne gibi yeni haberler var ?

T. Genelkurmay Başkanı — Ne yazık ki, iyi haberler almıyoruz. Hopantomola Kralı, üç sınıf askeri daha silâh altına almak için ferman çıkarmış...

T. Başbakanı — Vay şeyoğluşey vay!... Bir elimi geçirsem pezevengi, kanını içeceğim, kanını.

T. Dinişleri Başkanı — İnşallah... Âaaaamiiiiin!.

T. Başbakanı — Peki, aldığımız tedbirler?

T. Genelkurmay Bşk. — Biz de şeyleri aldık şeyden, onları ş'aptık, ondan sonracığıma...

T. Başbakanı — Askerî tedbirleri sormuyorum, uzmanlar gerekeni yaparlar elbet... Ne gibi siyasî tedbirler alınıyor ?

T. Dışbakanı — Siyasî münasebetlerimizi son derecede dostane yürütmekteyiz. Bildiğiniz gibi, geçen ay içinde karşılıklı dokuz dostluk mesajı teati olundu.

T. Başbakanı — Çok iyi...

T. Dışbakanı — Hopantomola Kralının oğlunun evlenmesi münasebeti ile mutluluk dileyen bir kutlama mesajı göndermiştik.

T. Başbakanı — İyi yapmışız. Başka ?

T. Dışbakanı — Hopantomola Kralının tahta çıkışının yıldönümü münasebeti ile bir tebrik mesajı yollandı.

T. Başbakanı — İyi yapmışız. İnşallah tahtı başına yıkılır kart itin...

T. Dinişleri Başkanı — Aamiiin...

T. Başbakanı — Peki, yeni yeni başka siyasî tedbirler almıyor muyuz?

T. Dışbakanı — Alacağız... Düşünüyoruz Başbakanım. Fakat bir yeni münasebet bulamadık...

T. Başbakanı — Bulmalısınız... Dışişlerinin başlıca görevi, durup dururken birtakım münasebetler bulup çıkarmaktır.

T. Dışbakanı — Pek tabîî Başbakanım. İtimat buyurunuz ki, bugüne kadar birçok münasebet vesileleri bulunmuştur.

T. Başbakanı — Ama düşmanlarımız boş durmuyorlar. Biliyorsunuz, daha geçenlerde, kaynananın ölmesi münasebeti ile Hopantomola Kralı üzüntülerini bildiren mesaj gönderdi, ve bu vesile ile dostluğunu yenilemeye fırsat buldu. Köpoğlu herif, kaynananın gebermesini bile siyasî maksadı için kullanıyor.

T. Gnk. Bşk. — Sayın kaynananızın ölümü üzerine taziyet telgrafını gönderdikleri gün, üç Hopantomola uçağı sınırlarımızı aşmıştı.

T. Dışbakanı — Ona bakarsanız, Hopantomola kralının torununun doğumu için tebrik mesajı gönderdiğimiz gün, onlar da bizim bir casus şebekemizi enselemişlerdi.

T. Başbakanı — Hopantomola Kralına bir mü-

nasebet uydurup dostluk mesajı göndermeydi ne kadar oldu ?

T. Dışbakanı — Daha bir hafta bile olmadı.

T. Başbakanı — Olamaaaaz... Bu kadar uzun zaman dostluk gösterisi yapılmaması büyük gaf. Sonra bizden iyice şüphelenirler. Bizim Dışışleri uyuyor mu? Mesaj gönderecek bir münasebet bulmalıyız. Hep beraber düşünelim... Meselâ, meselâ, meselâ...

T. Gnk. Bşk. (*Gezinerek*) — Meselâ, meselâ, meselâ...

T. Dinişleri Başkanı (*Eli şakağında düşünerek*) — Meselâ, meselâ, meselâ...

T. Dışbakanı (*Ellerini birbirine vurarak*) — Meselâ, meselâ, meselâ...

Hepsi birden — Meselâ, meselâ, meselâ... Semelâ, semelâ, semelâ... Lemesa, lemesa, lemesa... Melesa, melesa, melesa... Selema, selema, selema... Lesema, lesema, lesema...

T. Başbakanı — Hah, buldum... Hopantomola krallığıyla aramızdaki ticaret anlaşmasının imzalanışının yıldönümü münasebetiyle...

T. Ticaret Bakanı — Daha bir yıl olmadı Başbakanım, ancak sekiz ay oldu...

T. Başbakanı — Olsun... Ticaret anlaşmasının sekizinci ayı münasebeti ile bir mesaj gönderelim... Bu vesileyle de dostça duygularımızı belirtelim...

T. Gnk. Bşk. — Bu arada tank tugayını da sınıra alalım mı?

T. Başbakanı — Tabî, mesajın gönderildiği dakikada tank tugayı harekete geçsin, yedek kuvvetleri de gönderin... Ah şu Hopantomola kralını bir

elime geçirsem, kıtır kıtır ensesinden keserdim namussuzu... Peki, ama arkadan bir mesaj daha göndermeliyiz... Bir münasebet bulun... Münasebet, münasebet, münasebet...

Hep birden (*Gezinerek*) — Münasebet, münasebet, münasebet... Sübamenet, sübamenet, sübamenet... Bünasemet, bünasemet, bünasemet... Sübanemet, sübanemet, sübanemet... Müsabenet, müsabenet, müsabenet... Busanemet, busanemet, busanemet...

T. Tarım Bakanı—Acaba... Uzun zamandır Hopantomola'ya yağmur yağmadığından kuraklık vardı. Geçen pazartesi günü yağmurların yağdığını haber aldık.

T. Başbakanı — Seller altında kalırlar da, hiçbir kurtulmaz inşallah, o kral da boğulur...

T. Tarım Bakanı — Bereketli yağışlar münasebeti ile bir tebrik mesajı ve bu vesileyle...

T. Başbakanı — Tamam... Yazınız... «Samajeste Dördüncü Madragan, Hopantomola Kralı. Uzun zamandır yağışsızlık yüzünden kuraklık çekmekte olan dost ve kardeş Hopantomola topraklarına bereketli yağmurların düşmesi münasebetiyle duyduğum sonsuz sevinci zat -ı fahîmânelerine arz ederken bu vesileyle...»

(Hopantomola devletinin Kral sarayında bir salon. Kral, Hariciye Nazırı, Ziraat Nazırı, Harbiye Nazırı ve başkaları).

H. Harbiye Nazırı — Haşmetmeâb, zat-ı dev-

letlerine önce arz ettiğim haberler doğru çıkmaktadır. Torakansi'deki ajanlarımızın verdikleri bilgiler birbirlerini tutuyor. Torakansi Başbakanı'nın kötü niyeti anlaşılmış bulunuyor.

H. Kralı — Vay it dölü vay!... Ulan, şu herifi bir yakalarsam valla... anasını ağlatmazsam bana da Hopantomola Kralı Dördüncü Madragan demesinler... Peki, ne yapmayı düşünüyorsunuz?

H. Harbiye Nazırı — Haş haş haş haş... Haşmetmeâb... En iyi müdafaa, taarruzdur. Onun için haş haş haş haşmetmeâb, biz önalıp daha önce saldırmalıyız...

H. Kralı — Ya siyasî tedbir ne olacak?

H. Hariciye Nazırı — Düşüneceğim efendimiz.

H. Kralı — Düşünelim...

Hep birden — Düşünelim, düşünelim, düşünelim... Hadi düşünelim... Hadi, hadi, hadi düşünelim...

H. Hariciye Nazırı — Formüler hazırdır efendimiz...

H. Kralı — Okuyun formüleri!

H. Hrc. Nazırı — Başüstüne haş haş haş haşmetmeâb... (*Ezbere okur*) «Ekselans Fosika, Torakansi Başbakanı. Nokta nokta nokta nokta münasebeti ile gerek şahsım ve gerek milletim adına, dost ve kardeş Torakansi'nin göstermiş olduğu lütufkârlığa en derin şükran duygularımı bir kere daha yenilerken bu vesile ile...»

H. Kralı — Peki, vesile ne? Bir vesile bulmalıyız... Vesile, vesile...

Hep birden — Vesile, vesile, vesile... Selive, selive, selive... Levise, levise, levise... Velise, velise, velise... Seville, seville, seville...

H. Kralı — Peki ama, ne münasebetle?... Bir münasebet bulmalıyız önce... Hariciye Nazırımız bir münasebet bulsun artık... Yeni yıl münasebetiyle...

H. Hrc. Nazırı — Yeni yılda tebrik mesajı gönderdik efendimiz. Küçük oğlunun dış çıkarması münasebeti ile, millî bayramları münasebeti ile... Bütün münasebetleri kullandık haş haş haş haş haşmetmeâb...

H. Kralı — Ah, ah ulan ah!... O gavatı bir yakalasam... Neden suikast teşebbüslerimiz muvaffak olmuyor? Gebertemedik şu herifi bir türlü.. Peki, ne münasebetle mesaj göndereceğiz?... Bu ne biçim Hariciye canım... Bir münasebet bulun, bulun çabuk, yoksa şimdi sizi azlederim...

H. Ziraat Nazırı — Buldum...

H. Kralı — Ne buldun?

H. Ziraat Nazırı — Münasebet buldum efendimiz. Nezaretimin son aldığı haberlere göre, Torakansi'de yılın ilk salatalık mahsulü idrak edilmiş ve bu münasebetle Torakansi Başbakanı bir nutuk vermiştir...

H. Ziraat Nazırı — Yılın ilk salatalığının idrak münasebeti ile Torakansi Başbakanına bir tebrik...

H. Hrc. Nazırı — Mesajı gönderebiliriz...

H. Kralı — Tamam... Okuyun şimdi mesajı...

H. Hrc. Nazırı — Ekselans Fosika Torakansi Başbakanı. Tarihî kaderbirliği ettiğimiz dost ve kardeş Torakansi'de yılın ilk salatalık mahsulünün idrak münasebeti ile duyduğumuz en kalbî ve en

samimî hislerimizi bildirmekle şeref duyarken bu vesileyle gerek şahsen zat-ı devletlerine ve gerekse şahsınızda en yüksek mümessilini bulan Torakansi milletine olan en iyi dileklerimi bir kere daha tazelemekle şeref duyarım...»

H. Kralı — Mesajı gönderir göndermez taarruz başlasın...

H. Harbiye Nazırı — Yoksa onlar bize daha önce saldıracaklar Haşmetmeâb!

(Büyük gürültüler duyulur: Gürr... Gürrr! Pat, pat, pat... Gürrr!...)

H. Kralı — Bu ne yahu? Ne oluyor? Bu ne gürültü?

H. Harbiye Nazırı — Geç kaldık işte... Onlar bizden önce taarruza geçtiler... Geliyorlar... Top top top ateşi...

H. Kralı — Mesaj...

H. Hariciye Nazırı — Taarruza geçmemiz münasebetiyle mütehassis olduğumu bildirirken bu vesileyle derin şük şük... şükranlarımı... haş haş haşmetmeâb!...

SEKİZ AYAKLI SISIPHUS

Hepimizin başına gelmiştir: Kimi tip insanlar vardır, onları daha ilk görüşte bir soğukluk duyarız; ya çirkin görünüşlerinden, ya kabalıklarından, ya bayağıca davranışlarından, yada hiç açıklayamadığımız bir nedenle sevenleyiz öylelerini... Böyle kişiler, sonra konuşmaya başlayınca, konuştuğça konuştuğça, ilk duygularımız değişir, sözlerinden iç dünyalarının güzellikleri önümüze serilir. O sevimsiz, soğuk dış görünüşlerinin içinde saklı güzel, sıcak bir iç dünyaları olduğu ortaya çıkar. Dikenli, çirkin, soğuk dış görünüş kabuğunun altındaki sınımsız iç dünyanın ortaya çıkabilmesi için, o kişilerin ya konuşmaları, ya çalışmaları, yada bir davranışta bulunmaları gerekir. Özellikle çalışırken, canlarını dişlerine takmış çalışırken, bütün güzelleşirler.

Sevmediğimiz, nefret ettiğimiz, korktuğumuz, iğrendiğimiz, tiksindiğimiz hayvanlar da vardır. Örneğin yılan, fare, akrep, kırkayak filan gibi... Nedir o duygu? Ne tam korkudur, ne nefret, ne iğrenme... Belki de bunların hepsinden biraz karışık, daha adı konulamamış bir duygudur bu...

Ben örümcek ve o türden böcekleri hiç sevmem. Tiksinti, iğrenme, böyle bir adı konmamış karmaşık duyguya kapılırim örümcek görünce. Ne-

rede o çok bacaklı yaratıkları görsem, yokederim. Yılandan, fareden, sinekten daha çok, örümcek türünden böceklerden tiksiniyim.

Dün evimizde hiç paramız yoktu. Günlerden cuma... Az çok ama ille de para kazanmam gerekli ki, evcek çoluk çocuk cumartesiye, pazarı geçirebilelim. Pazartesi günü hafta başıdır, nasıl olsa bir yerden para bulabilirim. Benim için ilk ağızda para kaynağı da, hikâye yazmak... Cuma günü bir hikâye yazabilirsem, hemen dergiye götürüp parasını alabilirim.

Cuma sabahı hikâye yazmak için masama oturdum. Hikâye konuları dosyalarımı açtım, dolu dolu üç dosya... Teker teker sayfaları çevirip, not ettiğim hikâye konularına baktım. Onca konu içinde hiçbirini kafamda olgunlaşıp daha pişmemiş... İçlerinde, beş - on yıl önceden not ettiğim konular var, ama onları da yazacak durumda değilim. Belki de tatsız bir günüm... Ama hikâyeyi yazmak zorundayım, para almalıyım... Kıvranıp duruyorum...

Şu hikâyeyi yazsam... Hayır, güzel değil... Bunu yazsam, ı-ıh, onda da iş yok... Bu kıvranmanın nasıl bir işkenceli çile olduğunu, gerikalmış bir ülkede kalemiyle yaşamını kazanmak zorunda olanlardan başkaları anlayamaz, bilemez... Hem de bu yazı, bir gazete yazısı, bir fıkra olmayacak, bir hikâye olacak... Yani, yaratıcılık yanı ağır basan bir iş...

Sandalyenin üstünde o yana dönüyorum, bu yana dönüyorum...

Hiç söndürmeden birbirinin ateşinden ekleme içtiğim cıgaraların izmaritlerinden, önümdeki koca bakır tas dolmuş taşıyor. (Cigara tablası yerine kullandığım tastır bu) Çay içiyorum.

Kapı çalınıyor... Duymazlar ki içerden kapı zilini... Tam bir hikâye yakalar gibiyken, kapının zili düşüncemi bölüp parçaladı. Bir daha kapı zili çaldı. Niçin duymazlar zili?.. Üçüncü zil çalışta kalktım kapıyı açtım. Komşunun çocuğu gelmiş bişey istiyor...

Oturuyorum masama... Bak şimdi de radyoda berbat bir alaturka şarkı var. Bitse, bir bitse şu şarkı... Hikâye üzerine yoğunlaştırdığım zihnimi dağıtmamak için yerimden kalkmak istemiyorum. Ama olmayacak... Kalkıp radyoyu kapıyorum...

Bukez de içerden bizimkilerin gürültüleri geliyor, bir bağırıp çağırma... «Susun!» diye ben de onlara bağırısam, darılacaklar bana... Hepsi bana darılabilir, ama ben onlara darılamam. Çünkü onlar haklıdırlar. Kendilerine göre haklı değil, gerçekten haklıdırlar.

Kapı çalınıyor yine... Sütçü gelmiş... Hikâye... Zil... Sucu aşağıdan bağırıyor: «Sucuuu!..»

İçerdekilere sesleniyorum: «Sucu gelmiş...»

«Var, istemez... Yarın getirsin...»

Kapıdan aşağıdaki sucuya sesleniyorum:

«Varmış, yarın getir sucu...»

Hikâye... Bugün yazmak zorundayım...

İçerden biri, en yakınım, yani en yakınım olması gereken birisi, gelip bişey söylüyor. Ama nasıl bişey?... Yazılamaz, söylenemez ki... O konuşmadan sonra, bir dinlenme evine gidip bir ay yatma-

lıyım ki, ancak dinlenip kendime gelebileyim... Ama ben bugün hikâye yazmak, o hikâyenin de parasını almak zorundayım...

Ben de bişey söylüyorum. Benim kendisine söz söylediğim, darılıyor bana. Haydiii.. O darıldı mı, gidip içerde cansıkıntısıyla oturabilir, ağlayabilir, yada gidip gezebilir. Oysa ben oturup yazmak zorundayım... Ama başkasının kalbini kırmışken ben hikâye yazamam ki... Bu bir başka iş...

Helaya gittim... Belki de hiç gereksizdi helaya gitmem, ama gittim...

Banyo küvetinin dibinde bir küçücük örümcek. Kına kırmızısı karınlı bir örümcek. O bildiğimiz duvarlara ağ ören türden değil, başka bir tür örümcek.

Bu küvette böcekler gördüğüm olur. Hemen bir tas su dökerim, böcek suyun akıntısına kapılıp küvetin deliğinden sürüklenip gider...

O gün küvete su dökmedim. Örümcek, küvetin beyaz parlak duvarlarına tırmanıp kurtulmak için uğraşıyordu. Birazcık tırmanıyor, ayakları parlak fayansta tutunamadığı için, düşüyor. Düştüğü yerden yine tırmanmaya başlıyor, yine düşüyor. Yine tırmanıyor, yine düşüyor... İyi, düşsün. Nasıl olsa örümcek burdan kurtulamayacak. Onun için de, su döküp delikten aşağı gitmesine razı olmuyorum. Ezip öldürmüyorum da... Çünkü ölüm bile örümceğe kurtuluş olacak. Onu öldürüp, içine düştüğü ve bir daha hiç kurtulamıyacağı beyaz zindanından kurtarmıyorum. Bırakıyorum küçücük örümceği bembeyaz hapishanesi içinde...

Masama oturuyorum... Hikâye konuları dosyalarını karıştırıp duruyorum...

Bunca yılın yazarıyım. Nasıl olsa, o eski, alışkanlığım ile bir hikâye şişiriveririm. Ama eski bir yazar olmak, hikâye şişirmek için hiç de elverişli değildir. Yeni bir yazarın böyle kolaylığı vardır. Eski yazarlar bunu yapamazlar, çünkü herkesin gözü üzerlerindedir. Off... İyi bir hikâye yazmalıyım, yazmak zorundayım...

Bir yazar, beynini yiyen ve ailesine de beynini yediren kişidir.

— Haydi yemeğe!..

Öğle yemeği yiyoruz, daha ortada hikâye yok...

Yemekten sonra oturuyorum masama. Şunu yazsam... En çok sever görünenler, ilkönce bırakırlar bizi. «Artık eskisi gibi yazamıyorum» derler de, bir de kendilerinin bile bilincine varmadıkları gizli intikam alırlar. Örneğin, üsteleyerek benden hikâye isteyen derginin sahibi bile kötü bir hikâye yazarsam çok sevinecektir: «Nerde o eski hikâyeleri... Artık yazamıyor eskisi gibi.» diyecektir çevresindekilere. Eski ölçüde yazsam bile yine beğenmemeye hazırdır, daha iyisini yazmak zorundayım...

Helaya gidiyorum. Neden gidiyorum? Hiç... Gidiyorum işte... Örümcek banyo küvetinde hâlâ... Kurtulamamış beyaz zindanından. Oh, kurtulmasın... Tırmanıyor, düşüyor... Yine tırmanıyor... Nasıl olsa kurtulamayacak bu beyaz çukurdan, ne diye öldürüp de onu işkencesinden kurtarayım?..

İnsanı türlü türlü tanımlamışlar. «İnsan, gülen hayvan» demişler. «Düşünüyorum, öyleyse varım» demişler. «İnsan, düşünen hayvandır» demişler. «İnsan, konuşan hayvan - hayvan-ı natık-» demişler.

«İnsan, yaratıkların en olgunu -ekmel-i mahlûkat-» demişler. Çok şey demişler insanlar, insan için...

Bana göre insan, işkence eden hayvandır. İnsandan başka işkence eden yaratık yok çünkü... Ama bu tanım da tam değil. Doğrusu şöyle olmalı: «İnsan işkence eden ve işkence çeken hayvandır.»

Örümceği işkencesi içinde bırakıp, kendi işkenceme dönüyorum. Nerdeyse akşam olacak... Ne zaman hikâyeyi yazacağım ben? Beğendiğim, beğenir gibi olduğum hikâye konusu notlarını seçiyorum. Onları ayırıp hikâye iskeletlerini kurmaya çalışıyorum. Kapı çalmıyor yine... İçerden gürültüler geliyor... Birileri kavga ediyor...

Bir misafir geliyor, bir arkadaşım... Hikâye... Oturup çay içiyoruz... Bir sürü laf, laf, laf... Acaba yirmi lira borç verebilir miymişim. Demek o benden de sıkıntıda. Veriyorum...

Hikâye... Elektrik tahsidarı gelmiş... «Makbuzu bırakın, biz sonra parayı götürüp yatırırız.» Zil... ses... hikâye... banyoda örümcek...

— Haydi yemeğe!..

Banyodaki muslukta ellerimi yıkarken örümceğe bakıyorum, hâlâ tırmanıyor, hâlâ düşüp yuvarlanıyor, hâlâ tırmanıyor...

Akşam yemeği yiyoruz. Yemekten sonra... Ben de ne somurtkan, ne asıksuratlı adamım yani... Biraz gülsene, oynasana çocuklarla...

Yine üç misafir geliyor. Bir ara misafirleri bırakıp, banyoya gidiyorum, örümceğe bakıyorum. Örümcek didiniyor. Oooh, kurtulamıyacak...

Misafirler gidiyor. Bizim evdekiler yatıyor. Şimdi bütün evlerdeki yatmışlardır.

Banyo küvetinde örümcek, masada da ben...

Radyo yayını da bitti... Oooh, sessizlik. Şimdi iyi bir hikâye yazabilirim. Hikâye iskeletleri kuruyorum biçok... Kuruluşlarını beğenmiyorum hiçbirinin. Bunlar daha çekirdek, gelişmemişler ki... Başlıyorum yazmaya... Olmuyor. Onu bırakıp başka birine geçiyorum.

Bu gece yazarım hikâyeyi, yarın, cumartesi sabahı erkenden götürür, alırım parayı dergiden... Yoksa pazar günü parasızız...

Uyku bastırıyor iyice. Kalkıp odanın içinde dolaşıyorum. Yeniden yazmaya başlıyorum. Uykum açılsın diye banyoya gidip yüzümü soğuk suyla yıkıyorum. Örümcek küvette... Kurtulamıyor.

Masama geliyor. Bu hikâye hiç güldürücü değil ki... Okurlar, benden, kendilerini güldürmemi istiyorlar. Derginin sahibi de bunun için para veriyor hikâyelerime...

Başım, kâğıdın üstüne eğiliyor. Birkaç kez başım vuruyor masaya...

Saate bakıyorum: Üçbuçuk...

Bu uykulu kafayla yazamıyacağım. En iyisi şimdi yatar uyurum, sabah erkenden kalkar, hemen yazarım hikâyeyi. Aşağıyukarı bitti gibi bişey... Hem de uykuda belki de daha gelişir hikâye... Konuyu düşünerek yatarsam, uyurken kafamda gelişen hikâyeler olmuştur. Sabaha da bişey kalmadı, iki üç saat var güneşin doğmasına...

Yatacaktım. Daha önce banyoya girdim. Örümceğe baktım. Örümceğe baktım ve banyodan da çıkamadım. Örümceğin küvetin duvarına tırmanıp tırmanıp düşüşünü önce umursamadan seyrediyor-

dum. Ama bu küçücük yaratığın canını dişine takmış o korkunç çabası gittikçe ilgimi, dikkatimi çekmeye başladı. Uykum kaçtı, onu seyre başladım. Oturdum küvetin kenarına...

Gövdesi iki boğumluydu, arkadaki boğum daha büyükçe. Ön boğumu kına kırmızısı rengine, arka boğumu daha koyu, esmer kırmızısı. Sekiz ayağı var, dördü sağ yanında, dördü sol yanında... O sekiz ayağını, sanki beyaz fayansa geçirmek istercesine çabayla atıyor, tırmanıyor, tırmanıyor, tırma... tır... ma... sonra düşüyor... Küvetin dibinde birikmiş bir suyun içinde debeleniyor. Kurtuluyor sudan. Biraz sendeledikten sonra durup dinleniyor azıcık, güç topluyor, sonra yeniden başlıyor tırmanmaya... Tırmanıyor, tırmanıyor, tırma... tır... düşüyor... Sırtüstü düşüyor bukez. Sekiz ayağı havada çırpınıyor boyuna... Ayağının birinin bir ucunu bir yere takıp doğruluyor gövdesinin üstünde. Öylece duruyor. Artık kımıldayacak hali yok belli... Yirmi saatten beri bu beyaz zindandan kurtulmak için didişmekten iyice yorulmuş. Ölümünü bekliyor olmalı, kendini ölüme bırakmış... Hayır, hayır, yürüyor işte yine. Başlıyor tırmanmaya... Tırmanıyor, tırmanıyor... Birden kayıp düşüyor...

Dikkat kesilmişim. Sanki uzun, derin bir uykudan yeni kalkmış gibi dincim... Odama gidip, «Britannica» ansiklopedisi ciltlerini karıştırıp «Örümcek» maddesini buluyorum. Ansiklopedinin o cildini alıp banyoya geliyorum. Örümcek tırmanıp tırmanıp düşüyor, düşüp düşüp tırmanıyor; ben de ansiklopediden örümcek'i okuyorum.

Örümcek, içine düştüğü beyaz zindanın kur-

tuluşsuz duvarlarına hiç yenilmiyor, yenilmeyi kendine, örümcekliliğine, o sekiz ayağına hiç yediremiyor, yakıştıramıyor.

Banyoda ben, iki kişi oldum, iki tane «ben..» Ben'lerden birisi, öbür ben'e, «Sende hiç acıma yok mu, insanlık yok mu? Öldür de kurtulsun şu zavallı örümcek..» diyor. Öbür ben de, ötekine, «Kendisi kurtulsun, kendi kendini kurtarsın...» diyor.

Kendi kendimle çatışmadayım. Örümceği öldürüp kurtarmak istiyorum. Ama onun ölüm-kalım savaşına öyle bir derin saygı duyuyorum ki, onu öldürmeye acıyorum, elim varmıyor... Yaşamak, bu sekiz ayaklı sizif'in hakkı...

— Haydi sizif, kurtar kendini!.. Haydi!... Yen şu zindanın beyaz duvarlarını!..

Kurtarmak istiyorsan, öyleyse al örümceği, çıkar bu küvetten, bırak düz bir yere zavallıyı... Özgürlüğüne kavuşsun... Hayır, ben kurtaramam, çünkü tiksiniyorum, iğreniyorum ondan...

En çok iğrendiğim yaratık olan örümceğe, şimdi bu can savaşı içinde büyük bir saygı duyuyorum. Saygı duyduğum için kurtulmasını, iğrendiğim için de ölmesini istiyorum. Ama artık işkence çekmesini istemiyorum: Ya ölsün, ya kurtarsın kendini...

Bir kurtulsa, buradan bir kurtulsa, o zaman öldürürüm onu, ezerim, atarım delikten... Ama kurtulamıyor ki öldüreyim.

Küvetin, bir dibi, dört de duvarı var. Üç duvarı dik, bir duvarı oldukça yatık, eğik...

Üç dik duvardan çıkamayınca örümcek yatık duvara yöneldi. Bu korkunç bişey, çok korkunç... Nasıl oldu da, niçin yatık duvara yöneldi? Bunda

ne bilinç, ne de içgüdü var... İçgüdüyü çok aşan bir davranış bu... Yatık duvarı nasıl seçebildi örümcek? Deneye deneye... Yirmi saatten çok, zindanının üç dik duvarına tırmanmayı deneyip başaramayınca eğik duvara çıkmaya çabalıyor. Tırmanıyor, tırmanıyor... Hadi... Yarıyı geçti... Duvarda durup dinleniyor. Yine tırmanıyor. Düşecek gibi olunca, diklemesine değil de, yanlamasına tırmanmaya başlıyor. Yaşa örümcek, yaşa; yaşamak senin hakkın örümcek... Çık bu duvarı, aş bu duvarı, sonra seni öldüreceğim...

Düşüyor... Bukez çok yazık oldu. Çünkü ta yukarıyadek tırmanmıştı, biriki adım sonra aşacaktı duvarı...

Dinlenip güç topluyor, yeniden saldırıyor duvara... Tırmanıyor, tırmanıyor... Hadi be örümcek, hadi be!.. Duruyor duvarda. Dinlenip yeniden tırmanıyor. Hadi, azıcık kaldı... Hadi!

Çıkıyor örümcek, küvetin düzlüğüne ulaşıyor. Orda birazcık durup, hızlı hızlı koşuyor bir yerlere...

Ezeceğim onu. İğrenirim, tiksinirim ondan da onun için öldüreceğim.

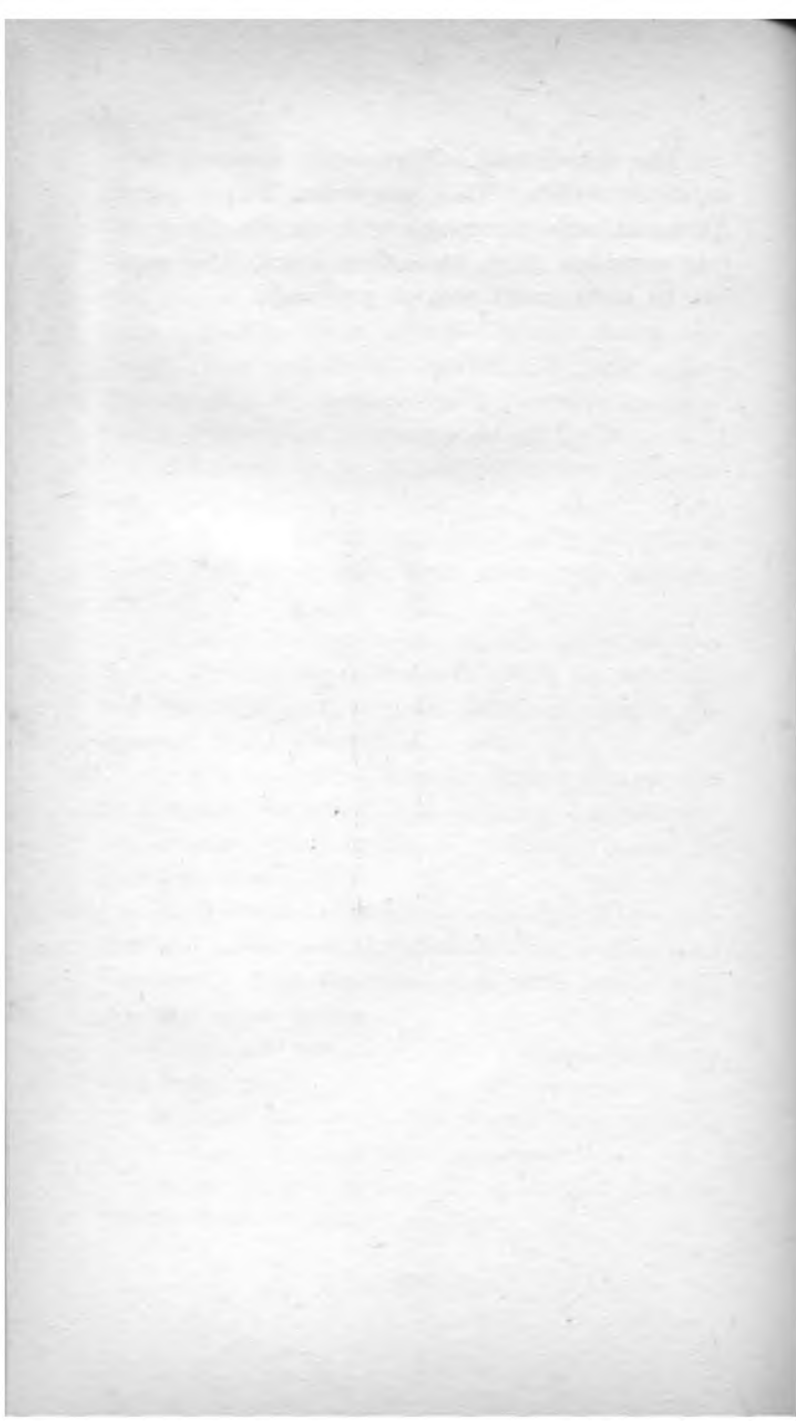
Hayır, hayır... Öldüremiyorum. Büyük bir saygım var işkence zindanından kendini kurtarabilen örümceğe... Yaşa örümcek, yaşa sekiz ayaklı sizif, yaşamak senin hakkın...

Çıkıyorum banyodan. Gün ağarmış, sabah olmuş. Saat: altı...

İkibuçuk saat örümceğin duvarla savaşını, sonra da nasıl utku kazandığını seyretmişim.

Günaydın yeni doğan gün... Halkımı düşünüyorum, duvara tırmanan insanları...

Hiç uykum yok. Oturuyorum masamın başına, Sekiz Ayaklı Sizif'i yazıyorum. Bitiyor yazım. Ama saat onüç olmuştur. Artık dergide kimse olmaz cumartesi günü, bu saatten sonra... Ne yapalım, bu pazarı evcek parasız geçireceğiz.

BİR ŞAHESER DOĞUYOR

{Şairle karısı arasında bir konuşma}

— Sen kendini dâhi sanan bir budalasın, anladın mı?

— Anladım şekerim. Ama bunu niçin yüzüme vuruyorsun? Kendimi dâhi sanıp biraz avunmak da hakkım değil mi?

— Artık dayanamıyacağım...

— Ama ağlama şekerim, beni perişan ediyorsun... Doğru, ben dâhi olduğuma inanıyorum ama bunu kimseye ilân da etmedim.

— Yok bir de gazetelere «Ben dâhiyim» diye ilân mı vereceksin? Hem ilân etmen gerekmez ki, bunu her davranışından açıkça belli ediyorsun. Sigaranın dumanını savuruşundan bile belli... Herkesi kendinden küçük görüyorsun, herkese tepeden bakıyorsun. Yürümen, öksürmen hapsirman bile dâhice...

— Benim bir dâhi olmamın kime ne zararı var?

— Bana. Evimize. Çocuklarımıza. Devlet kendisini her dâhi sanana aylık bağlamıyor. Bir dâhinin karısı olduğumu söyleyince bakkal parasız yiyecek vermiyor. Kış geldi, hâlâ odun, kömür alamadık... İskarpinlerim de su alıyor.

— N'olursun ağlama şekerim... Ben de boş dur-

muyorum ki, durmadan çalışıyorum. Bugüne kadar dört şiir kitabım çıktı...

— Hıh... Kırkdört kitabın çıkırsa neye yarar!..

— Ben bunun acısını çekmiyor muyum sanki...

Ben istemez miyim şaheserimi yazayım da büyük üne kavuşayım, kitaplarım onbinlerce satılsın, her dile çevrilsin, zengin olayım... Şöhret ve servet!.. O gün de gelecek elbet... Yalnız dâhi olmak yetmez; büyük eserleri büyük olaylar yaratır. Büyük olaylar olmayınca dâhi ne yapsın? Beni etkileyecek, bana esinler verecek, ruhumu allakbullak edip şaheserimi yazmam için beni zorlayacak olan o büyük olayı bekliyorum. Bana büyük olaylar gerekli... Sen bana, bulaşık tası içindeki suda yüz, diyorsun... Ben akvaryumda kulaç atamam, bana açılacağım okyanuslar olmalı... O büyük olayı bekliyorum... Ama, n'olursun ağlama artık şekerim... Yalvarırım ağlama. Biraz daha sık dişini, biraz daha sabret... Ruhumda fırtınalar yaratacak o büyük olayı bekliyorum, biraz daha sabret şekerim...

(Cellâtlâ karısı arasında bir konuşma)

— Artık canımdan bezdim. Alıp başımı gideceğim... Bu kadarına dayanamam ben...

— Ama şekerim... Son günlerde işler kötü gidiyorsa kabahat benim mi? Ben ne yapayım? Zorla tutup da adam aşamam ya... Yargıçlar iyice cimri - leşti yani... Ama umuyorum ki, bugünlerde yine bana iş düşecek. Bir gün açılır işler...

— O günün geldiğini hiç görmeyecek miyim? Geçen yıl bu kadar değildi. Hiç olmazsa çocukların

karnı doyuyordu. Ama geçen yılın hatıralarıyla çocukların karnı doymuyor.

— Ağlama n'olursun şekerim, benim de yüreği-mi parçalıyorsun... Elimde olsa gece gündüz adam asarım. Yeter ki iş olsun, geceleri bile uyumam. Ben tembel insan mıyım?

— Bişeyler yap, çalış!

— İstemez miyim çalışmayı şekerim ? Ama mahkemeler idam kararı vermezlerse kimseyi aşamam ki... Sonra ben parça başına para alıyorum; aylıklı değişim ki, kimseyi ipe çekmediğim zaman da bana para versinler...

— Sanki bu koca memlekette asılacak adamın köküne kıran mı girdi?

— Haklısın, ama bunu gel de polislerle yargıçlara anlat... Ah elimde olsa... Yoldan adam çevirip asamam ya, sonra beni de sallandırmak için, işime son verip yerime başka birini alırlar. Anlatamıyorum ki... Benim görevimi yapabilmem için, nasıl olsa günün birinde kendiliğinden ölecek olan birini, zamanından önce öldürmek için yargıcın acele etmesi gerekli.

Ağlama n'olursun şekerim... Ben işten mi kaçıyorum sanki... İstemez miyim her gün adam sallandırayım da çoluğumu çocuğumu rahatça geçindireyim. Sabret biraz daha... Sık dişini... Elbet bugünlerde kismetimiz açılır şekerim...

(Mezarciyla karısı arasında bir konuşma)

— Çocuklarımı da alıp, gidiyorum evden; duy-dun mu?

— Niçin böyle yapıyorsun şekerim... Bugünlerde insanlar ölmüyorlarsa, benim elimden ne gelir? Ben zavallı bir mezarcıyım... Sanki herkes sapır sapır ölüyor da, sanki yollar ölülerden geçilmiyor da, ben de ölüleri gömmek için nazlanıyorum... İnsanları yakalayıp, canlı canlı mezara gömemem ya...

— Evde bir lokma ekmek yok...

— Ağlama şekerim, şimdi beni de ağlatacaksın... Zaten ben gözüyaşlının biriyim... İnsanlara ne oldu, hiç anlamıyorum ki, bugünlerde hiçbirisi ölmüyor. Öbür dünyada boş yer mi kalmadı nedir...

Ağlama şekerim n'olur... Biliyorsun, ben kelle başına para alıyorum, götürü iş görmüyorum ki aylığım olsun... Bana boyuna çalış diyorsun. Durup dururken mezar çukurları açamam ya... Ben amatör bir mezarcı değilim ki... Açtığım mezar bir işe yaramalı ki bana para versinler. Biraz daha sabret... Elbet bir gün kısmetimiz açılacak... Umut kesilmez şekerim... Sık dişini azıcık.

(Gazeteciyle karısı arasında bir konuşma)

— Bütün genç kızlık hayallerim yıkıldı. Ne umutlarla evlenmişim seninle...

— Ama şekerim, ağlama da konuşalım...

— Artık konuşacak neyimiz kaldı ki...

— Peki, peki... Sen haklısın... Ama ağlama... Ben senin mutluluğun için çalışıyorum.

— Çalışıyorsun da ne yapıyorsun, sanki... Üstte yok, başta yok...

— Benim mesleğimde başarı kazanıp ilerlemem, şu sekreterlikten kurtulup yazı işleri müdürü olmam,

gazetenin başına geçmem için, birtakım olağan-üstü olaylar gerekli ki, ben de kendimi göstereyim... Üstüste başka gazeteleri atlatmalıyım, dikkati çekmeliyim... Ne bileyim ben, meselâ büyük bir uçak kazası, müthiş bir deprem, bir büyük yangın, esrarengiz cinayetler filan olmalı... Bak, o zaman gör beni... Bütün öbür gazeteleri atlatmazsam, haberi hepsinden daha iyi vermezsem, bana da adam demesinler... Kimse benim gibi sayfa düzenliyemez, heyecanlı başlık çıkaramaz... Ah, ne yapayım ki elim fırsat geçmiyor yoksa... Olaylar çok durgun... Ben de sansasyonel haberler bulacağım diye, gidip adam öldüremem ya... Ama fırsat kolluyorum, nasıl olsa bir gün o fırsat çıkacak... Yoksa ben istemez miyim, mesleğimde kendimi gösterip yükselmek, yarışmada yılın gazetecisi seçilmek, daha çok para kazanıp evimi daha iyi geçindirmek... Belki de bugünlerde faili meçhul bir cinayet çıkar ortaya, bak ne başlıklar çekerim; okuyanın yüreği ağzına gelir...

Ağlama, n'olursun şekerim, yüreğim parça parça oluyor... Dua et de sen, kocanın başarısı için bir fırsat çıksın, bir gemi batsın meselâ, bir su baskını olsun... Ağlama, dayanamam şekerim; bak işte benim de gözlerim yaşardı...

(Polisle karısı arasında bir konuşma)

— Nedir benim çektiğim Allahım!.. Ben böyle sürünecek kadın mıydım... Ne kara talihim varmış...

— Şekerim, bitanem, sevgilim... Niçin böyle yapıyorsun? Biraz anlayış göstर्सene... Ben de terfi etmek, iyi bir mevki sahibi olmak, evimi refah içinde geçindirmek isterim elbet...

— Ah, benim ne talihsiz başım varmış...

— Asıl ben, talihsiz bir adamım ki böyle kısır bir memlekette dünyaya geldim. Eğer sokaklarında faili meçhul cinayetlerden geçilmeyen bir memlekette dünyaya gelmiş olsaydım, sen beni o zaman görürdün, ben böyle bir komser parçası olarak kalırmıydım... Vallahi çoktan emniyet genel müdürü bile olmuşum. Ama ne yapayım ki, kıymet bilinmeyen bir memlekette dünyaya gelmişim. Ufak tefek polis vakalarıyla insan terfi edemez, kendini gösteremez ki... Bana, benim çapıma göre, büyük, esrarengiz hırsızlıklar, cinayetler filan olmalı da, hiç kimsenin çözemediği esrarı ben ortaya koymalıyım ki, takdirnameler alayım, terfi edeyim... Ağlama şekerim, n'olursun... Bilirsin ben gözyaşına hiç dayanamam, beni de ağlatacaksın... Biraz daha sabret şekerim... Ben elime düşecek o büyük cinayetleri filan bekliyorum...

(Eczacıyla karısı arasında bir konuşma)

— Sırtımda mantom kalmadı... Kimsenin yanına çıkacak halim yok, giyecek hiç bişeyim kalmadı... Daha ne kadar zaman buna katlanacağım?

— Şekerim, ağlama hayatım... Bak dinle... Eczanede aspirin, kinin satmakla para kazanılmaz... İthal malı, pahalı ilâçlar satmalıyız ki, hele kolay bulunmayan ilâçlar olursa, bak gör o zaman, nasıl para kazanacağım... Aslında her insan hastadır. Ama onlara, hasta olduklarını anlatacak iyi bir doktor çıkıp da, ellerine reçete verip bize göndermiyor ki... Millet hastalanmazsa, hastalar doktora git-

mezse, doktorlar bana göndermezse, bunun sonu neye varır şekerim... Memleket felâkete gidiyor, felâkete... Ağlama şekerim. Benim yüreğim yufkadır. İçime dokunuyor sen öyle ağladıkça. Elbet bir gün bizim de işlerimiz açılacak. Bir gün nasıl olsa, ellerinde reçetelerle hastalar nah böyle kum gibi eczanenin önünde kuyruğa girecekler. Biraz daha sabret şekerim. Bir gün kısmetimiz açılacak canım.

(Doktorla kartı arasında bir konuşma)

— Sözümona doktor karısıym. Doktor karısı oldum da bugüne kadar ne gördüm sanki... Gençliğime, güzelliğime yazık oldu...

— Ama şekerim...

— Bıktım artık...

— Ağlama n'olur sun... Beni de üzüyorsun... İnan; onbeş gündür muayenahaneye tek müşteri, pardon yani tek hasta gelmedi... Düşün rica ederim... Parasız, yardıma muhtaç adamlar geliyor boyuna... Sonra bir de hayır kurumlarından eli makbuzlu adamlar... Anlamıyorum ki ne oldu bu insanlara? Aslında hepsi hasta... Ama bilmiyorlar hasta olduklarını... Ben ne yapabilirim... Hasta gelse, günde yüz hasta bile muayene edebilirim... Ama gelmiyor alçaklar... Savcı değilim ki, polisle adam getireyim...

İçim götürmüyor gözyaşı dökmeni sevgilim. Ağlama n'olur... Muayenahaneye kimse gelmiyor. Ben de girip çıkmasam, kapının rezeleri paslanacak nerdeyse...

Ah bir zengin hasta düşse elime... Hastanın

iyisi, ne iyi olan, ne de ölümler. Hasta dediğın, ne iyi olacak, ne de ölecek... İyi olursa, gazetelerde adıma teşekkür ilânları yayınlatır, reklâmım olur. Düşünüyorum, uydurma bir hasta adıyla kendime teşekkür ilânları vermeyi gazetelere... Tek hasta bile günlerdir yanılıp da, muayenehanenin kapısını çalmıyor...

Ama sabırlı ol, biraz daha sık dişini... Sabrın sonu kurtuluş... Nasıl olsa bir gün o büyük kısmet kapımızdan içeri girecek... Ben öyle ucuz hasta istemiyorum, bir tane olsun tam olsun...

(Avukatla karısı arasında bir konuşma)

— Ben babamın evine gidiyorum, işte o kadar...

— Dur canım, sinirlenme şekerim...

— Çektiğim sıkıntı yetmez mi... Bana koca olarak bugüne kadar ne yaptın?. Sözde avukat olacaksın... Yazık değil mi bana? Benim neyim eksik başkalarından?

— Şekerim, ağlama... Büyük aşkımızı çabucak unutuyorsun...

— Kurukuruya aşk karın doyurmuyor...

— Bir dakika şekerim, rica ederim... Günlerdir yazıhaneye hiçbir müşteri, pardon, yani ne davalı ne davacı geliyor... İşler çok kötü... Ne oldu bu insanlara, hiç anlamıyorum... Bunlar birbirlerini hiç kazıklamıyorlar mı, vurup öldürmüyorlar mı, nedir... Ben büyük davaların avukatıyım... Bin tane boşanma davası olacağına, bir tane arazi davası

olsun elde yeter... Milyonluk davalar almalıyım ki üstüme, bana da bişeyler düşsün, gazeteler benden yazsın, ünüm artsın... Bak, o zaman gör, seni nasıl yaşatacağım; prensesler gibi, kraliçeler gibi...

— Kraliçelerin benden ne fazlalığı var yani, onların alnı gümüşlü mü?

— Ben öyle bişey söylemedim şekerim... Sana lâayık olduğun hayatı yaşatacağım... Ama böyle bir müşteriye elime geçiremiyorum ki... Milyonlar kazanan avukatların peki benden fazla neleri var, benden fazla boynuzu kulağı yok ya onların da... Ağımı kurmuş bekliyorum, nasıl olsa bir gün av düşecek... Azıcık daha sabret şekerim... Ağlama, n'olursun... Yüreğime dokunuyor... İnci gibi göz-yaşlarını ziyan etme şekerim...

(Aile yuvasının mutluluğu üstüne gözlemler)

Büyük bir toprak ağası ile, bir köy halkının arasındaki anlaşmazlık, sonunda mahkemeye düşmüştü. Toprak ağası, elindeki babasından kalma tapuya göre, köy topraklarının kendi malı olduğunu iddia ediyor, bunca yıldır hiç kira ve para vermeden topraklarını kullanan köylülerin, kendi malı olan köyü boşaltıp buradan gitmelerini istiyordu. Aslında büyük ithalâtçı tüccar ve dokuma fabrikası sahibi olan toprak ağası, köylüleri sürüp çıkardıktan sonra boşalan köyün verimli ve sulak topraklarında modern tarım yapacak, bol ürün elde edecek, memlekete büyük yararı olacaktı.

Kalın kafalı köylüler, taa atalarından beri sürüp ektikleri, ekip biçtikleri bu tarlaların, elinde bir kâğıtla birden karşlarına çıkan bu adamın nasıl malı olabileceğini, bitürlü anlıyamıyorlardı.

Toprak ağası, bir tanıdığı aracılığıyla, yazıhanesinde günlerdir iş bekleyen avukatı bulmuş, davasını ona vermişti. Genç avukat büyük bir tutkuyla işe sarıldı. Zaten elde tapu olduğuna göre, bütün köy onlarını.

Ama tapu gerçeğinin ne olduğunu anlamayan köylüler de kendilerini haklıyız sanarak direniyorlardı. Dava uzadıkça uzuyordu.

Memlekette işlerin süratle yürümediğini, bunun için de memleketin geri kaldığını söyleyen toprak ağasının, dava uzadıkça sınırları bozulmuş, sınırları bozulunca ülseri azmış, ülseri azınca şekeri yükselmiş, şekeri yükselip tansiyonu da çıkınca, günlerdir muayenehanesinde hasta bekleyen doktorun eline düşmüştü. Hastasını öldürmemeye olduğu kadar iyi etmemeye de büyük bir çabayla çalışan doktor reçetelerine pahalı ithal malı ilâçlar yazıyordu. Diş fırçası, diş macunu, aspirin ve kinin satmaktan bıkmış olan eczacı, reçetelerde yazılı bu pahalı ithal malı ilâçları satarak, aile yuvasının mutluluğunu sağlamıştı.

Memleketin tanınmış ve hayır sahibi bir simasını tedavi eden doktorun da hastaları artmış, o da ünlü bir doktor olmuştu.

Muhakeme uzun sürmüştü ama, sonunda genç avukat davayı da, bu davanın yüzde iki olan avukatlık ücretini de kazanmış, ünlü, zengin bir kimse olarak, aile yuvasının mutluluğunu kurmuştu.

Bu arada, davayı kaybeden ve doğup büyüdükleri köylerinden sürülen köylülerden biri, köylü kafasıyla ve cahilliği yüzünden haksızlığa uğradığını sanarak, elinden toprağını alan zengin adamı, sırtına dört bıçak saplayarak öldürmüştü.

Ancak köylü bu cinayeti, kalınkafalılığından hiç de umulmayan bir gizlilikle işlediği için, cinayeti faili meçhul kalmıştı. Yıllardır komiserlikte pinekleyip bitürlü terfi edemeyen adam, bu cinayetin kovuşturmasını üstüne almış ve gece gündüz, korkunç bir tutkuyla çalışarak katil olan köylüyü yakalamış, bu başarısından sonra da takdirname ve mükâfat alıp, terfi yolu açılmış, böylece aile yuvasının mutluluğunu sağlamıştı.

Esrarengiz cinayetin katilinin bulunduğunu ilk haber veren gazetenin sekreteri, bütün öbür gazeteleri atlattıktan başka, katille de çok ilginç bir röportaj yapmış ve bu röportajıyla da, yılın gazetecilik yarışmasında birinci seçilmiş, bu başarısıyla yazı işleri müdürlüğüne yükselmiş, bütün bunların sonunda da aile yuvasının mutluluğunu sağlamış ve sağlamlaştırmıştı.

Günlerden beri iş bekleyen cellât, sonunda eline bir iş geçirmenin sevinci içinde, idama mahkûm edilen katilin boynuna ipin yağlı ilmiğini geçirmiş, emeğinin hakkını da alarak aile yuvasının mutluluğunu sağlamıştı.

Mezarcı da sevinçliydi. Kısa zamanda iki mezar kazmıştı. Demek artık işleri düzeliyordu, uğursuzluk kalkmıştı. O da aile yuvasının mutluluğunu sağlamıştı.

Köylülerle toprak ağasının arasındaki mücadele

sonunda bir köylünün elini kana bulaması, günlerce gazetelerde, dergilerde yazı, resim, karikatür, tartışma konusu olmuştu. Şaheserini vermek için ruhunu allakbullak edecek bir büyük olay bekleyen şair de ister istemez bu dramın etkisinde kalmış, bu dramdan esinlenerek insanların toprak savaşı üstüne büyük bir destan yazmıştı. Bu destan, şairi ölümsüzleştiren gerçek bir şaheserdi. Basılan destan, onbinlerce satıldı, birçok dillere çevrildi. Üne ve zenginliğe kavuşan şair de, aile yuvasının mutluluğunu sağlamıştı.

Toprak kavgası üstüne yazılmış olan başarılı destan, yılın en büyük edebiyat armağanını kazanmıştı. Birçok dillere de çevrilmiş olan destanın şairinin bu başarısı şerefine bir tören düzenlenmişti. Bu törene, memleketin bütün ünlü ve tanınmış kişileri çağrılı olarak gelmişlerdi. Bu ünlüler arasında sözü geçen doktor, eczacı, avukat, gazeteci, komiser (ki artık emniyet müdürü muavinliğine vekâlet eden bir başkomiserdi), hepsi gelmişlerdi. Gözlerinde mutluluk parlayan eşleri de, kocalarının varlığıyla kıvanç duyuyorlardı. Hele destan şairinin eşi, bir elinde viski bardağı, kocasının kulağına,

— Sen bir dâhisin şekerim... diye fısıldadıkça, şair de ona,

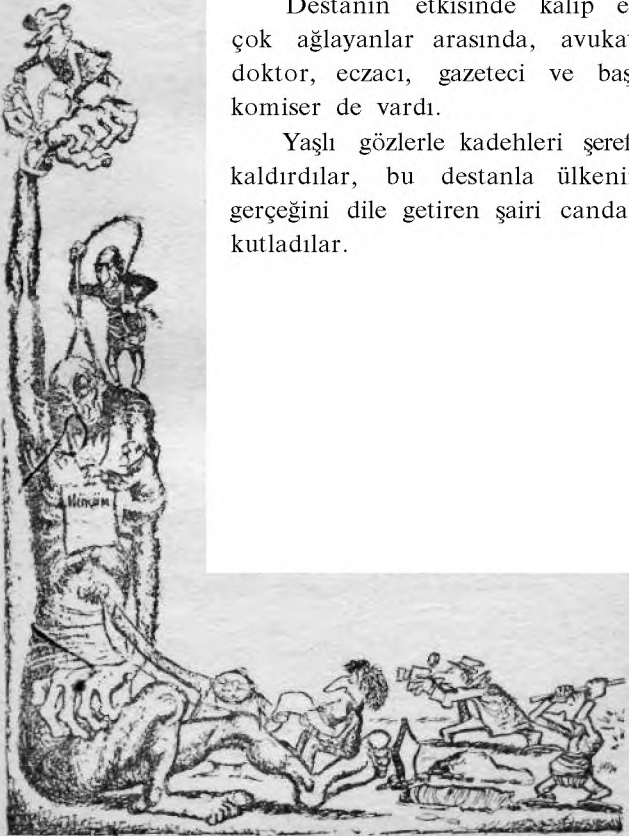
— Beni şımartıyorsun şekerim... diyordu.

Bu büyük başarının şerefine, şaire yöneltilerek kadehler kalkıyor ve oradakiler şairi kutluyorlardı. Alkışlar arasında şair, destanından bir parça okurken, hem kendi gözleri, hem de dinleyenlerin gözleri yaşarmıştı:

*Ey bir karış toprak için savaşanlar
İstemezsiniz ne madalyalar, ne nişanlar,
Çünkü sizindir bütün şerefler şanlar...
Kalbim sizler için sızlıyor...
Ah zavallı perişanlar, perişanlar...
Bugün gelecek ki, inanıyorum,
Kardeş olacak tazılarla tavşanlar...*

Destanın etkisinde kalıp en çok ağlayanlar arasında, avukat, doktor, eczacı, gazeteci ve başkomiser de vardı.

Yaşlı gözlerle kadehleri şerefe kaldırdılar, bu destanla ülkenin gerçeğini dile getiren şairi candan kutladılar.

BİR YILBAŞI ANISI

Demek bu benim kırkdokuzuncu yılbaşını; bunların içinde bende etkisi olan ikisi, üçü... Hele bir yılbaşı yaşadım, onu hiç unutamıyorum. Yıl ya 47, ya 48, Üsküdar Paşakapısı Cezaevinde siyasi koğuşta yedi kişiyiz. Kasımpatı saçlı kızı bekler dururdum, hiç gelmedi. Yılın son günü, bir ziyaretçim onun haberini getirdi. En yakın arkadaşlarımdan bir şairin kolundaymış.

Hapiste, şairleşiyor insan. «Tahliye»yi, o yılın son günü yazmıştım:

*Kısmet olur şu hapisten çıkarsam,
Deniz derya yol görünür gözüme,
Bekâr odam dardır ama bir varsam;
Mezar olsa bol görünür gözüme.*

*Yıllar yattım ne sevgili izledim,
Ne vefasız yar yolunu gözledim,
Yalnız yalnız yeşil rengi özledim,
Taze yaprak süreceğim yüzüme.*

*Mahpus kişi kendi bakar falları,
Garip olur yoksun yoksun halları,
Bir kurtulsam kuru ağaç dalları,
Sarılacak kol görünür gözüme.*

*Özgür olan bilmez geçer denizden,
Deniz nedir, mavi nedir sor bizden,
Bir kurtulsam körolası hapisten,
Su olurum inan olsun sözüme.*

Soframızı hazırlıyorduk elbirliğiyle. Arkadaşlardan biri dedi ki:

— Mussolini tam adam olmanın altı koşulu vardır dermiş. Yüksek öğrenim, aşk çekmek, baba olmak, askerlik etmek, yoksul ve işsiz sürünmek, hapis yatmak....

Bu ölçüye göre yedimizde de adamlık tamdı.

Yılbaşı gecelerinde cezaevlerinde üzgün durmak kendiliğinden yasaklanmış gibidir. İyi eğleniyor, gülüyorduk.

Ziyaretçimin getirdiği sekiz paket Kulüp cıgarasından bir paketi açtım, içinden Birinci cıgara çıktı.

Şansa bakın yahu, içine yanlışlıkla Birinci konulan paketler de beni buldu.

Sekiz paket de öyle.

— Artık bu yanlışlık filan değil, düpedüz hiyle...

Arkadaşların budalalığırma gülmekten gözlerinden yaş geliyor. Ustalıkla açtıkları Kulüp paketlerinin içine birinci cıgara koyup yine belli olmaz biçimde paketleri kapamışlar. Oyunu öğrenince,

— Anlamadım mı sandınız, dedim, anladım ama gülesiniz diye anlamazlığa vurdum...

Gül babam gül... Gece yarısından sonra arkadaşlardan biri bir öneride bulundu:

— Gelecek yılbaşı hepimiz Nisuvaz'da buluşalım, yılbaşını yine birlikte geçirelim. İstanbul'dan

uzak yerde olup da Nisuvaz'a gelemeyenler oraya telgraf çeksin...

Kabul ettik. Ertesi yılbaşına yedimiz de dışarda olacaktık.

O yılbaşı gecesinden iki-üç ay sonra ben tahliye olundum. Durumumu hiç mi hiç düzeltemedim. Ev-bark, çoluk çocuk dağılmış, kendim işsiz güçsüz yapayalnızım.

Yılın son günü beni bir düşüncedir aldı; akşama Nisuvaz'da buluşacağız arkadaşlarla, ama ben de para yok. Yazın çok ucuza aldığım keten beyaz ceketin dirsekleri delinmiş de, Alâettin'in verdiği eski pardesüsünü üstüme giyiyorum. Ayakkabılarımın burnu havlamak için açılmış köpek ağzı gibi, Suadiye'de oturan bir arkadaşımdan küçük bir alacağım vardı, onu istemek için Suadiye'ye gittim. Onlar da evlerinde yılbaşı hazırlığı yapıyorlarmış. İlle yılbaşını onlarla birlikte geçirmem için üstelediler,

— Pardesünü çıkar Allahaşkına, gel otur...

Pardesümü çıkarırsam, kış günü giydiğim, hem de dirsekleri delik beyaz ceketini görecekler. Gece de onlarla kalamam, Nisuvaz'a gideceğim. Bu kadar yakınlık görünce, alacağımı da isteyemedim, zaten küçük bişeydi.

Suadiye'den dönüp Köprü'ye geldiğim zaman cebimde ancak bir lira kadar bozuk para kalmıştı. Karnım da çok aç, sabahtan beri bişey yememişim. Borç para almak için Aksaray'da oturan bir arkadaşına gittim, evde bulamadım. Şişli'de oturan bir başka arkadaşına gittim, onlar da yakınlık gösterek, «Bizimle kal yılbaşında» diye öyle üstelediler ki,

borç istemeye geldiğimi söyleyemedim. Ne kadar arkadaşım varsa kafamdan geçirip hepsine uğradım. Kimisini yerinde bulamadım, kimisi de «yılbaşını bizimle geçir» dedi. Yani hiçbirinden para isteyemedim. Kış akşamı, hava erkenden karardı. Sulu bir kar yağıyor. Üşüyorum, ayaklarım su içinde... Cebimde kalan son paramla otobüse binip Büyükdere'de oturan bir arkadaşıma gittim, ondan borç isteyeceğim. Evindeydi, ama içeri girdiğime bin pişman oldum. Ayağımı yere bastıkça, delik kundurayla çorap arasındaki sular fışs diye bir ses çıkarıyor, bastığım yerde, kunduramın ıslak çamurlu izi kalıyordu.

— Pardesünü çıkarsana!

— Kalsın... Zaten gideceğim.

— Dünyada olmaz, bırakmayız, iyi ki geldin, biz de seni arıyorduk. Yılbaşını birlikte geçiririz.

Böyle durumlarda insan, «Bana on lira, olmazsa beş lira borç ver!» diyemiyor.

Başka yere çağrılıyım, diye çıktım ordan.

Büyükdere'de on parasız ve aç kalakaldım. Kar da arttı iyice, artık soğuktan mı, açlıktan mı, yoksa yalnızlıktan mı nedir, büsbütün üşümeye başladım, dişlerim birbirine çarpıyor.

Bişey değil, şimdi arkadaşlar Nisuvaz'a çoktan gelmişlerdir, benim sözümde durup oraya gitmediğimi görünce «vay kalleş» demişlerdir. Hayır, ben kendime böyle dedirtmem. Tabana kuvvet yürü oğlum. Büyükdere neresi, Beyoğlu neresi... Yolda kendi kendime şöyle düşünüyorum:

«Yabancı değiller ya, arkadaşlarım... Anlatırım halimi. İşsizim, parasızım derim. Elbet onlarda para vardır. Neden geciktiğimi de anlatırım; ben

anlattıkça onlar gülerler. Şu halime bir bak, gülünmeyecek gibi değil; biri beni çamaşır gibi burup durup sıkısa, üstümden üç kova su akar, geriye de pek bişey kalmaz. Anlatırım, güleriz tıpkı geçen yılbaşındaki gibi.»

Gece yarısına doğru Nisuvaz'dan içeri girdim. Önce, size kısaca Nisuvaz'ı anlatayım. Şimdi orası bir bankadır. Nisuvaz'ın önüne, büyük camın arkasına emekli generaller, modası geçmiş kılıklı adamlar, Meşrutiyetten artakalmış kişiler, kalıp gibi otururlar, donuk bakışlarla önlerinde caddeden akan kalabalığı seyrederler, o kalabalık da onları seyreder. Hepsinin de içlerinden kazık geçirilmiş gibi bir halleri vardır. Pek seyrek dudakları kıpırdayınca, birbirleriyle konuşuyorlar demektir.

Üç sıra masa dolduran bu vitrinliklerin arkasındaki masalarda sanatçılar oturur; o zamanın en ünlü ressamı, yazarları, gazetecileri, profesörleri. Kadınla erkekli bu grup bağıra çağıra tartışır, aradabir de kavga ederler.

Daha arkadaki masalarda müşteri bekleyen kiralık kızlarla kadın satıcıları otururlardı.

Nisuvaz'ın ortasında oturan aydınlarla, gerisinde oturan kiralık kızlar birbirlerini çok iyi tanırlardı. Çoğu hacıağa olan hovardalar, gelir burada satıcılarla pazarlık eder, kızı alır götürürdü. Kızların çoğu ençok yarım saat sonra dönerdi.

Üstümden sular sızarak Nisuvaz'a girdim. Bakındım, sözleşmiş olduğumuz arkadaşlardan hiç biri yok. Nisuvaz'ın sahibi Niko -çoktan öldü- tanırdı onları da. Ona sordum, «Gelmediler» dedi.

Yılbaşı olduğundan pastanenin önü ve ortası

boştu, yalnız arkada kızlarla, bir-iki kadın tellâli vardı. Tanırdık kızların hepsini.

Pastanenin işgörenleri beyaz Rus kadınlardı. Oturduğum masaya bu beyaz Rus kadınlardan biri geldi:

— Buğrun!

Cebimde para yok ki, bişey isteyeyim. Ne olursa olsun,

— Bir çay madam... dedim.

İçimden, «Daha erken, arkadaşlar nerdeyse gelirler» diyorum, çay parasını da onlar öder.

Adını şimdi unuttuğum, zayıf, uzun boylu, elmacık kemikleri çıkık bir kız vardı, akıllıca bir kızdı. Profesör Mustafa Şekip Tunç bu kızla konuşmaktan pek hoşlanır,

— Genç olsaydım bu kızla evlenirdim... derdi.

İşte o kız gülümseyerek,

— Ne o, dedi, yılbaşı gecesi yalnızsın? Arkadaşlardan senden başka yok kimse burada...

— Bekliyorum, dedim, burda buluşacağız arkadaşlarla da, soma biyere gideceğiz.

— Ne yapalım, dedi, bizim burdan başka gidecek yerimiz yok işte...

Az sonra içeri giren iki hovardadan biriyle pazarlığı kendisi yaptı, birlikte çıktılar. Kız yarım saat kadar sonra döndüğünde,

— Gelmedi mi daha arkadaşların? dedi.

— Daha erken, gelirler.

Oysa saat biri geçiyor (O zamanlar Nisuvaz sabaha kadar açıktı). Açıktan da ölüyorum hani...

Hanımfendi kılıklı bir kız satıcısı kadın vardı, bir oğlunu tıp fakültesinde, bir oğlunu da lisede oku-

tuyor, derlerdi. O kadının aracılığıyla kızı bir başka müşteri götürdü. Saat ikide kız yine dönüp geldi.

— Hâlâ gelmediler mi?

— Gelirler nerdeyse... Geç saat için sözleşmiş-tik...

Üstümden çıkarmadığım ıslak pardesü yavaş yavaş kuruyordu ama içteki ceket, gömlek, pantolon ıslaktı.

Saat beşbuçuk oldu, kız o zamana kadar birkaç kere daha müşteriler bulup gitti geldi.

Artık arkadaşlarımın geleceğinden umudumu kesmiştim ama, içtiğim çayın parasını ödeyemeyeceğim için Nisuvaz'dan çıkıp gidemiyordum.

Kız son gelişinde,

— Galiba gelmeyecek seninkiler, dedi.

Çok ağrıma gitti bu söz.

— Yok canım, gelirler... dedim.

Sokağa vuran sabahın mavimsi ışığı, geniş camdan geçip duvarları boyuyordu.

— Masana geleyim mi?

Gelse bişey ısmarlamak gerekli.

— İş yok mu artık? dedim.

— Boşver...

O sırada hanımefendi kılıklı kadının yanına getirdiği erkeği,

— Yoruldum... diye reddettiğini duydum.

Yanıma geldi, oturdu.

— Öyle de acıktım ki... dedi.

Nisuvaz'ın arkasındaki mutfakta alamünit yemekler yapıyordu.

— Omlet yer misin? diye sordu.

— Mersi... karnım tok.

— Akşamdan beri acıkmışsındır ayol... Yiye-
lim işte beraber...

Sesimi çıkarmadım.

— Yani ben bişey ismarlayamaz mıyım kimseye ?
dedi.

— Ismarlarsın tabîî...

Borç denilen yemekten yedik, omlet yedik,
üstüne de birer kakao içtik. Onun, ben yiyeyim diye
zorla yediğini çok iyi biliyordum.

Bu kızlar, Nisuvaz'da peşin para ödemezler,
hesaplarına yazılırdı. Ama o parayı hemen ödemek
istedi, daha önce içtiğim çayın da parasını verdi.

Sabah olmuştu. Nisuvaz'da ikimiz kalmıştık.
Birlikte çıktık. Onu Galatasaray'da Çiçekçi soka-
ğındaki, bir odasında kaldığı evin önünde bıraktım.

Aradan çok yıllar geçti. Hiç unutamadığım,
işte o yılbaşı gecesidir. Beni bekletip gelemeyen ar-
kadaşlarımı sonraları çok gördüm, hâlâ da görüyorum.
Hiçbirine «Neden o gece gelmediniz?» demedim,
onlar da o konuda bişey söylemediler.

BİR MAAŞLA

Ayın biri oldu. İlk maaşımı alıyordum.

Muhasebeci parayı verirken,

— Otuz liranız var mı? demişti.

Az kaldı gülecektim. Benden otuz lirayı alacak, üç tane yüz liralık verecekti. Başım deftere eğilmiş, bordroyu imzalarken,

— Yok efendim, dedim.

İki tane yüz liralık, bir tane elli liralık, iki de onluk verdi.

Saat tam beşte daireden çıktım. Ben lisedeyken, bir dişçi yanında kalfalık yapan bir arkadaşım vardı. Bigün bana:

— Paranın hepsini bir cebine koyma. Ceplerine dağıt. Çalınır, düşer, kaybolur, sonra parasız kalırsın, demişti.

Bütün iki tane yüzlük ceketimin sağ iç cebinde, ellilik sol cebimde. İki tane onluk da pantolon cebimde. Ayrıca bozuk paralarım da var. Arada bir paralarımı yokluyorum. Mendilimi çıkarırken «Ya düşse...» diye geçti içimden. Düşürse... Mendili, paranın olmadığı cebime koydum.

Sağda bir apartman var. Kapısında «Kiralık daire» yazıyor. İçeri girdim. Apartmanın geniş bir girişi var. Sağ duvara Kızkulesi'nin resmini yapmışlar. Soldaki duvarda, mermer parmaklıklı bir

terastan görünen bir bahçe resmi yapılmış. Kapıcı katının ziline bastım. Yerden biriki karış yukarda bir pencere açıldı. Bastığım yerin altından bakan kapıcıya,

— Kiralık daireyi görmek istiyorum, dedim. Kapıcı merdiveni çıktı, yanıma geldi.

— Buyurun, dedi.

İkinci katın kapısını açtı:

— Üç oda, bir hol, banyo, mutbak.

— Kiralık daireyi görmek istiyorum, dedim.

— Beş yüz lira...

— Güzel...

Kapıcı,

— Efendim? dedi.

Ben bir daha,

— Güzel, dedim.

Sokağa çıktım. Elimle, ceplerimdeki parayı dışardan yokladım.

Cadde kalabalıktı. Her zaman, vitrinine bakarak, önünden geçtiğim lokantaya gelince durdum. Bu lokantayı seviyorum. Öbür lokantalar gibi camının arkasına yemekler, tatlılar doldurmuyor. Bir kadife örtü, üstünde de gümüş bir kap, renkli bişeyler, çiçek gibi... o kadar.

İçeri girdim. Bu lokantaya ilk girişim. Yemek zamanı değildi. Masalar boştu. Garson,

— Buyurun, dedi.

— Şatobriyan... dedim.

Ben «Chateaubriand»ı bir Fransız yazar diye bilirdim. Bir de bu adla yemek olduğunu, üç gün önce bir arkadaşımdan duymuştum.

Bir İngiliz soylusu bizim lüks otellerden birine gelmiş, Metrdotele,

— Spesiyal ne yemeğiniz var? demiş.

İngiliz'e, şatobriyan denilen yemek her neyse, onu getirmişler. İngiliz, yirmi yıl önce Paris'te lüks bir otelde şatobriyan yemiş. O şatobriyanı Jan adında bir Fransız aşçısı yapmışmış. Ama ne usta aşçıymış ki, İngiliz, yirmi yıl sonra İstanbul'da şatobriyandan bir lokma alınca,

— Bu kadar güzel şatobriyanı ancak Mösyö Jan yapabilir, demiş.

İngilize,

— Yes sir, demişler, Mösyö Jan yaptı, şimdi burada çalışıyor.

Lokantada bana,

— Buyurun! diyen garsona,

— Şatobriyan, dedim.

Garson şaşırdı. Lokantanın sahibi koştu. Ona da,

— Aşçınız yapabilir mi? diye sordum.

— Tabî yapar, dedi, akşama yapar.

— Kaça?

Bu soruma büsbütün şaşırdılar. Belki beni belediye müfettişi sandılar.

Duvardaki listeye baktım: Etler 5 lira, sebzeler 3 lira, çorba 150 kuruş.

Onlar bana şaşkın şaşkın bakarken şöyle bir ayaküstü hesapladım. Bu lokantada onbeş liraya karnımı doyurabilirdim.

Adam,

— Kolay Beyefendi, dedi.

Ben de ona,

— Güzel... dedim.

Lokantadan çıktım. Elli adım gittim gitmedim, Râci'yi gördüm.

- Evlendim, dedi.
- Ne zaman ? dedim.
- Geçen hafta düğünümüz oldu. Çok paradan çıktım.
- Çok mu, ne kadar?
- Yalnız düğün için beş bin lira gitti. Akşam dokuzdan sabaha kadar.
- Güzel... dedim.
- Yürüdüm. Dönüp Râci'ye bakmadım. O da şaşırmıştır. Arkamdan bakakalmıştır.
- Ceplerimdeki paraları yokladım. Hepsi yerinde, ikiyüzyetmiş liram var, ayrıca da bozuk paralarım.
- Uyurgezer gibiydim. O büyük hana ne zaman, nasıl girdiğimi bilmiyorum. Handaki odalardan birinin kapısı önüneydim. Pirinç levhadaki siyah yazıdan burasının bir terzi atelyesi olduğunu anladım. İçeri girdim.
- Bir elbise yaptırmak istiyorum, dedim.
- Terzi kumaş toplarını önüme koydu. Üç kumaş beğendim.
- Kaça bunlardan bir takım elbise ? dedim.
- Birinden 400, birinden 450, birinden 480 liraymış.
- Güzel!., dedim.
- Koridora çıktım. Yandaki kapının üstünde bir asabiyeci hekimin tabelâsı vardı. Kapıyı ittim. Beyaz elbiseli bir kadın,
- Randevunuz var mıydı? dedi.
- Ben de ona,
- Doktorun vizitesi kaça ? dedim.
- Otuz lira, dedi.
- Güzel, dedim.

Çıktım oradan. Dışarıda cebimdeki paraları bir daha yokladım. Sokağa çıktım. Lambalar yanmıştı. Serin havada yürüdüm. O büyük otelin önüne gelmiştim. Döner kapıdan girdim. Bu otele ilk girişim. Otelin ılık havası hoşuma gitti. Halılara ayakkabılarım gömülüyor. Kocaman bir yer. Elbisesinden otelde çalışanlardan biri olduğu belli olan kıza,

— Kim karışıyor bu otele? dedim, burada kalmak için...

Kız beni bir adama götürdü. Üç yer varmış, elli, seksen, yüz on lira...

— Güzel... dedim.

Döndüm. Kapıdan çıktım. Önümde bir kadın yürüyordu. Kadının yanına gidip yüzüne baktım. Ne güzel kadın... Ama çok güzel. Belki yabancıdır. Belki de artist... Vücudu hele... Manken de olabilir. Kadının önüne geçtim. Sonra geride kaldım.

Elimle ceplerimdeki paraları yokladım. İkiyüzyetmiş liram var. Bozukluk da var. Apartmanın kirası beşyüz lira... Kadın önümde gidiyor. Gördüğüm kadın bacaklarının en güzeli. Ayda beşyüz lira. Benim ikiyüzyetmiş liram var. Ne demek? Günde onaltı lira altmış kuruş. Güzel... Kadının iskarpini bilekten bağlı. Topukları da incecik. İkiyüzyetmiş liram var. Ben o apartmanı onaltı gün, iki saat için kiralayabilirim. Benim paramla onaltı gün, iki saat kalabilirim o apartmanda. Güzel...

Kadın caddeye çıktı. Yanına yaklaştım. Sağ yandan baktım. Bittim kadına.

Şatobriyan sorduğum lokantada onbeş liraya karnımı doyursam, öğle akşam otuz lira... Kadının

şemsiyesi var. Eldivenleri sarı. Saçları da sarı. Demek ben o lokantada dokuz gün yemek yiyebilirim. İkiyüzyetmiş liram var. Bozukluk da...

Kadın bir sokağa saptı. Soldan yanaştım ona. Burnu havaya kalkık, küçük de... O önden gidiyor. Arasına ben öne geçiyorum. Düğün yapmış ya Râci... Beşbin lira vermiş. Kadının beli ne kadar ince. Akşam dokuzdan sabaha kadar beşbin lira. Hepsi demek on saat. Ben düğün yapsam... İkiyüzyetmiş liram var benim.

Kadın yokuşa vurdu. Kalçaları... Yağmur çiseliyor. Kadın şemsiyesini açtı. Tekrar caddeye çıktık.

Beşbin liraya dokuz saat düğün yapılırsa, ikiyüzyetmiş liraya... efendim? Demek düğünün saati, 555 lira 60 kuruşa geliyor. Öyleyse ben otuzbeş dakika düğün yapabilirim. Güzel... İkiyüzyetmiş liram var.

Kadın geriye döndü. Duraladı. Sonra yürüdü. Parka girdi.

Terzi dört yüz liraya elbise dikeyor. Ucuz dört yüz lira. Çok güzel kadın. Belki de bir memurdur. Ama artist olmalı. Ben o elbisenin hepsini yaptırمام. Tam takım olmaz ama, yarısından çoğunu yaptırırım. Biraz eksik kalır. Ceketin kolları, belki de sırtı olmaz. İkiyüzyetmiş lira. Kadın merdivenlerden... tekrar tramvay yoluna çıktı. Üfff.. Ne kadın... Göğsü, göğsü... Çok güzel göğsü var. Soldaki yokuşa saptı. Bu yokuş karanlık. Durdu. İskarpin ayağını sıkılmış olacak...

Asabiye doktorunun vizitası otuz lira. Kadın geri döndü. Belki bişey unutmuştur. Alandaki hey-

kele yöneldi. Ben de o asabiye mütehassısına tam dokuz kere muayene olabilirim. Güzel... İkiyüzyetmiş lira yerine ikiyüzellibeş liram olsa, sekiz buçuk kere muayene olabilirim. Muayenenin biri yarıda kalacaktı. Son muayene... Kadın sağdaki sokağa girdi. Şimdi şu kadın... Hiç... Ne büyük otel...

Kadın arkasına döndü. Otelin bir gecesi elli lira. Tastamam, beş gece kalabilirim, bir de yirmi liram artıyor. Beş gecedен birazcık çok. O çok olanı garsona veririm. Benim yerime garson yatsın. Beş gece, bir de on saat... İkiyüzyetmiş liram var. Bozukluk da...

Kadın durdu. Geriye döndü. Yürümüyor. Öylece durdu. Ben de durdum. Kadın bana doğru yürüyor. Geldi, karşımda durdu. Bana bakıyor kadın.

— Ayol, bişey söylesene! dedi.

Ne diyeyim bilmem ki... Sustum tabî...

— Sen dilini mi yuttun?

Bir elbiseden biraz eksik olur. Sekizbuçuk muayene olurum...

Kadın,

— Bişey söylesene be! diye bağırdı.

Elimle cebimdeki paraları yokladım. Beş gece kalabilirim otelde. Beş gece ve birkaç saat...

Kadın,

— Sağır mı bu herif? diye söylendi.

Yağmur hızlandı. Sokak lambasında yağmurun ipikleri daha çok belli oluyor. Köşeden bir köpek çıktı. Tin tin tin geldi, yanımızda durdu. Üç kişi olduk.

Kadın,

— Deli mi yoksa... diye söylendi.

Köpek kuyruğunu sallamaya başladı. Ben de otuzbeş dakikalık bir düğün yapabilirim. Yada düğün yapmam da dokuz gün, öğle, akşam yemek yerim. Apartıman katını kiralarım, onaltı gün için... Canım ne isterse...

Kadın,

— Peki, ne diye iki saattir beni takip ediyor-sun? dedi.

Yağmur hızlandı. Elimle dışardan ceplerimi yokladım. Kadın,

— Tuuu!.. diye suratıma tükürdü. Döndü, gitti. Köpek de biraz kadının arkasından gitti. Sonra elektrik direğinin dibinde durdu, arka ayağının birini kaldırdı.

Elimle ceplerimi dışardan yokladım.

(Bu hikâye *Havadan Sudan* adlı kitaptan alınmıştır.)

büyük ustanın yeni bir teknikle yazdığı en güzel hikâyeleri

Eserleri birçok yabancı dillere çevrilen ve baskı miktarları milyonları bulan çağdaş dünya mizahının en büyük ustası Aziz Nesin' in değişik ve çok çarpıcı onüç hikâyesi üçüncü basımı yapılan bu kitabında toplanmıştır.